Biblioteca Polirom

Naghib Mahfuz

Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1988)

Pălăvrăgeală pe Nil

POLIROM

Naghib Mahfuz

Pălăvrăgeală pe Nil

Traducere din limba arabă și note
de Nicolae Dobrișan

POLIROM
2010

Naghib Mahfuz (1911–2006) s-a născut într-o familie modestă din cartierul Al-Gamaliyya din Cairo. A studiat filosofia la Universitatea din Cairo, apoi a lucrat un timp în administrația universității, iar din 1939 a deținut diverse funcții ministeriale în domeniul culturii. A scris, într-o carieră de peste 70 de ani, zeci de romane, peste 350 de nuvele și 25 de scenarii de film. Mahfuz și-a propus la început o serie vastă de romane care să acopere toată istoria Egiptului, însă schimbările dramatice de pe scena politică egipteană l-au făcut să se concentreze asupra tematicii sociale, prezentată într-un stil realist în *Trilogia din Cairo,* care l-a consacrat, sau în *Pălăvrăgeală pe Nil* (1966), roman care critică regimul lui Gamal Nasser. În anii ’60-’70, Mahfuz a început să experimenteze cu formule literare mai flexibile, în care realismul se îmbină cu alegoria și simbolul, pentru a încărca ficțiunea cu subtile accente satirice, în romane ca *Miramar* (1967), O *mie și una de nopți și zile* (1982), *Călătoria lui Ibn Fatouma* (1983) și *Akhenaton, cel care sălășluiește în adevăr* (1985). În anul 1988, Mahfuz a devenit singurul laureat de limbă arabă al Premiului Nobel pentru Literatură. În *Pălăvrăgeală pe Nil,* un cerc de prieteni se strâng în fiecare seară pe un bac de pe Nil, pentru a fuma hașiș și a discuta despre artă și absurdul existenței. Tihna petrecerilor e tulburată atunci când o tânără ziaristă vine să studieze micul grup, cu o seriozitate ce le pune sub semnul întrebării plăcerile și dă naștere unei dispute înverșunate pe tema sensului vieții, datoriei, moralității și dragostei. Mahfuz abordează o multitudine de stiluri în acest microroman, de la lirismul romantic la ironia acidă, cu aluzii la Egiptul antic și istoria clasică, a căror grandoare pune în evidență, prin contrast, sentimentul de dezrădăcinare și pierdere în derizoriu cu care se confruntă intelectualul sofisticat și cosmopolit egiptean al vremii.

1

Aprilie. Luna prafului și a minciunilor. Încăperea lungă, cu tavan înalt, este un depozit ticsit și trist, înăbușit în fum de țigară. Dosarele îngrămădite pe rafturi au parte de liniștea morții. Pare cum nu se poate mai amuzant să vezi un funcționar plin de gravitate făcând o treabă de nimic: înregistrarea polițelor, încopcierea hârtiilor în dosare, scrisori expediate… Scrisori primite… Peste tot furnici, greieri, păianjeni și mirosul de praf care se strecoară perfid prin ferestrele închise.

— Ai pregătit raportul cerut? îl întrebă șeful de birou.

— Da… îngăimă el nesigur. L-am și prezentat directorului general…

Șeful îi aruncă o privire pătrunzătoare, țâșnind ca o rază cristalină, din spatele ochelarilor cu lentile groase. I-o fi surprins zâmbetul imbecil, fără motiv? Ei, dar prostiile astea sunt permise în aprilie… Doar e luna prafului și a minciunilor…

Pe chipul șefului de birou, ca și pe mâinile lui, se putea citi o mișcare ciudată, ca un freamăt. O mișcare învălurită și înceată, dar cu efect precis. Părea că se înfoaie încet, începând de la piept către gât, apoi către față. Ba chiar și capul părea că i se umflă. Anis Zaki privea spre șeful lui, năuc. Umflarea care începuse cu pieptul urca repede, cuprinzându-i gâtul și capul, ștergându-i cu totul expresia chipului, transformându-l în final într-un balon uriaș de carne. Greutatea trupului scăzu uimitor și balonul începu să urce, mai întâi încet, apoi din ce în ce mai repede, până ce zbură asemenea unui dirijabil. În cele din urmă, se agăță de tavan și începu să se legene, rămânând acolo suspendat.

— De ce te uiți în tavan, Anis efendi[1]? îl întrebă șeful de birou.

Aah! Iată că îl surprinsese din nou în flagrant delict. Ochii se ațintiră asupra lui cu milă și ironie, iar capetele se înclinară aprobând observația șefului. Martori îi pot fi toate stelele! Până și țânțarii și broaștele sunt mai generoase și mai blânde cu el! Cât despre vipera cu pete, ea a făcut un serviciu inegalabil reginei din Egiptul Antic. Doar voi, stimații mei colegi, nu aveți nimic bun în voi! Consolarea – atunci când caut consolarea – n-o găsesc decât în vorbele prietenului care mă invitase cândva: „Te muți pe bac. N-o să plătești niciun bănuț pentru chirie. Va trebui doar să ne pregătești totul… “

Porni cu un elan neașteptat să înregistreze niște hârtii. Stimate domn, referitor la scrisoarea dumneavoastră numărul 1911 din 2 februarie 1964 și urmarea acesteia cu numărul 2008 din 28 martie 1964, am onoarea să vă aduc la cunoștință… Împreună cu mirosul prafului care pătrundea prin fereastră îi ajunseră la urechi, venind de la un aparat de radio din stradă, frânturi dintr-un cântec. „Și luna plină în ușă…” Mâna refuză brusc să mai scrie și el bolborosi cu gândul aiurea:

— Doamneee!

— Ce noroc pe tine să n-ai nicio grijă! îl auzi ca prin vis pe colegul din dreapta lui.

Ce-aveți voi în afara vechimii absolute?! În așteptarea unui vis care nu se va împlini niciodată, nu faceți decât să dansați pe sârmă ca saltimbancii… Eu sunt, printre voi, o minune care străbate spațiul extraterestru fără să aibă nevoie de rachetă.

Când intră curierul, simți cum îi inundă tot trupul fiorul unei dorințe urgente.

— Una fără zahăr… comandă scurt.

— O găsești pe birou când te întorci de la domnul director general… îi răspunse curierul, oprindu-se în dreptul biroului său.

Părăsi camera târându-și statura mătăhăloasă, nu pentru că ar fi fost gras, ci din pricina oaselor prea mari.

Se opri umil dinaintea biroului directorului. Capul chel rămase mai departe cufundat în maldărul de hârtii, spinarea

încovoiată semănând cu fundul unei bărci răsturnate. Cu ultimul rest de voință, alungă orice gând care ar fi putut să-l vâre într-o încurcătură cu urmări nefaste. În cele din urmă, directorul își ridică fața ascuțită și zbârcită, aruncându-i o privire cu ghimpi. Să se fi strecurat vreo greșeală în raportul pe care-l redactase cu atâta migală?

— Ți-am cerut un raport amănunțit despre situația corespondenței din luna trecută.

— Da, domnule!… Și l-am prezentat Excelenței Voastre!

— Acesta e?

Se uită la raport și citi ceea ce scrisese cu mâna lui pe copertă: „Raport asupra corespondenței primite în cursul lunii martie, prezentat domnului director general al arhivelor".

— Acesta-i, domnule…

— Uită-te bine și citește.

Văzu câteva rânduri scrise, urmate de un spațiu gol. Răsfoi paginile uluit, apoi se holbă tâmp la director.

— Citește! îl îndemnă omul din nou, de data asta înfuriat.

— Domnule director, l-am scris literă cu literă…

— Atunci explică-mi unde a dispărut!

— *Este* o enigmă… Inexplicabil…

— Dar uite, se vede clar urma peniței!

— Urma peniței?

— Ia dă-mi stiloul ăla al tău fermecat!

Înșfacă stiloul cu o mișcare nervoasă și porni să tragă linii pe coperta din fața lui, dar nu se imprimă nimic.

— N-ai nicio picătură de cerneală în el! Chipul lătăreț i se însenină brusc. Ai scris rândurile astea și ți s-a terminat cerneala. Și tu ai scris mai departe în zadar… zise directorul cu amărăciune.

Anis nu scoase un cuvânt.

— Nici n-ai băgat de seamă că stiloul nu mai scrie.

Mișcă o mână încurcat. Nu știa ce-ar putea face.

— Spune-mi, domnule Anis, cum a fost posibil să se întâmple așa ceva?

Într-adevăr, cum a fost posibil? Așa cum a apărut pentru prima dată viața în algele din crăpăturile stâncilor din adâncul

oceanului!

— Cred că nu ești orb, domnule Anis!?

Își înclină capul resemnat.

— Ei, bine, o să răspund eu în locul dumitale. N-ai văzut foaia pentru că erai drogat!

— Domnule…

— Ăsta-i adevărul! îl întrerupse directorul. Toată lumea știe, până și curierii și măturătorii… Nu sunt predicator și nici tutore nu-ți sunt. Faci ce vrei cu persoana dumitale. Dar am dreptul să-ți cer să renunți la hașiș în timpul serviciului.

— Domnule…

— Niciun domnule! Fă-mi plăcerea asta modestă și nu mai fuma în timpul programului!

— Allah mi-e martor că sunt bolnav!

— Dumneata ești veșnic bolnav…

— Nu dați crezare șușotelilor și bârfelor…

— Ajunge. Văd clar în ochii dumitale.

— E boala și nimic altceva…

— În ochii dumitale n-am văzut decât roșeață, întuneric și lene.

— Nu ascultați vorbele răutăcioase…

— Ochii dumitale privesc numai înăuntru, și nicidecum în afară ca ai celorlalți oameni.

Apoi făcu un gest amenințător cu mâinile acoperite de firicele albe de păr cârlionțat și se răsti la el cu răutate:

— Răbdarea are și ea niște limite! Nu te lăsa pradă degradării fără nicio socoteală! Ai patruzeci de ani. Este o vârstă la care omul trebuie să lase la o parte joaca și să se țină de treabă…

Anis se dădu doi pași înapoi, pregătindu-se de plecare, dar directorul îl opri, avertizându-l:

— Am să-ți tai doar două zile din salariu, dar ai grijă să nu se mai repete!

În vreme ce se îndrepta spre ușă, îl auzi bolborosind cu dispreț:

— Când o să faci deosebire între slujbă și narghilea?!

Intră în birou și toate capetele se întoarseră spre el curioase.

Nu le dădu nicio atenție. Se așeză privind la ceașca de cafea. Simți cum colegul său se apleacă pentru a-l întreba ceva, ca de obicei. Nu-i așteptă întrebarea.

— Vezi-ți de treaba ta! bombăni, repezindu-l furios.

Scoase o călimară din sertar și-și umplu stiloul. Trebuie să scrie raportul din nou. N-are încotro. Trebuie! Mișcarea corespondenței! De fapt, nu există nicio mișcare! O mișcare circulară în jurul unei axe fixe. O mișcare circulară, smintită de propria-i lipsă de utilitate. O mișcare în cerc al cărei rezultat inevitabil este numai amețeala. În năuceala amețelii dispar toate valorile și toate lucrurile cu greutate: medicina, știința, legea, neamurile uitate în satul cel bun, soția, până și copila înmormântată sub scoarța pământului. Vorbele aprinse de entuziasm au fost îngropate sub un morman de zăpadă. Pe drum n-a mai rămas picior de om. Ușile și ferestrele fuseseră închise. Sub tropotul copitelor se ridica un nor de praf. Mamelucii scoteau strigăte de bucurie în raidul lor nebun de vânătoare. Ori de câte ori dădeau peste o făptură omenească în cartierele Marguș sau El-Gamaliyya, făceau din ea o țintă pentru exercițiul lor. Victimele piereau în strigătele lor turbate de bucurie, în vreme ce femeia care-și pierduse copilul țipa: „Îndurare și milă, o, regilor!”… Dar vânătorul se arunca asupra ei în furia jocului… Cafeaua se răci și gustul i se schimbă. Mamelucii continuară să râdă cu gura până la urechi… Durerea de cap luă brusc locul fantasmei. Mamelucii cu bărbi lungi râdeau mai departe, stârnind praful și veselindu-se cu spectacolul chinurilor…

În încăperea întunecoasă se stârni brusc o animație veselă, anunțând ora plecării.

2

Bacul stătea nemișcat pe apa plumburie a Nilului, cu înfățișarea lui obișnuită, oarecum misterioasă, plutind între un petic de apă gol acum – ocupat cândva de un alt bac, până ce într-o zi îl cărase curentul departe – și un loc de rugăciune ridicat pe o limbă de pământ, unde se lărgea malul. Locul era înconjurat cu un zid de lut uscat și din loc în loc erau întinse pe jos niște rogojini ponosite. Anis Zaki se strecură pe poarta albă de lemn ce dădea într-o alee îngustă, străjuită de un gard viu, de tufe de panseluțe și iasomie. Amm Abdo, paznicul, se ridică să-l întâmpine. Statura lui uriașă ajungea până la acoperișul colibei sale de lut împletit cu vreascuri și frunze de palmier. Anis păși pe aleea pavată, mărginită de gazon pe ambele laturi, îndreptându-se către pasarelă. În dreapta, la mijloc râdea stratul de năsturei, iar la stânga și mai în spate, tufișul de iederă oferea un fundal arborelui de guave. Razele soarelui băteau insistente, fierbinți, printre crengile arborilor de camfor de la marginea drumului aplecate peste grădiniță.

Își scoase costumul, își puse ghilbabul[2] alb și se așeză pe pragul terasei ce dădea spre Nil, lăsându-se în voia mângâierilor brizei ușoare, rătăcind cu privirea peste apa întinsă și nemișcată, fără valuri și fără luciu, care purta spre el vocile de la bacurile de pe celălalt mal, rânduite într-un șir lung la umbra arborilor de acacia și tamariscă. Oftă adânc, atrăgându-i atenția lui Amm Abdo, care aranja masa mică lipită de peretele din dreapta, la câțiva pași de frigider.

— Toate-s bune? întrebă Amm Abdo.

— Toată reveria hașișului s-a pierdut, căci a întâlnit o atmosferă potrivnică, uscată și dușmănoasă…

— Dar în cele din urmă tot te întorci la atmosfera ta plăcută

de aici…

Întotdeauna îl admira pe paznic ca pe un uriaș care se pierdea în timp, cu privirea lui ageră ce țâșnea parcă din cercul zbârciturilor rigide. Poate că-l speriase adâncimea ridurilor sau desimea părului stufos ce-i ieșea prin deschizătura ghilbabului, aducând cu florile de palmier. Pânza veșmântului cădea pe corpul lui ca pe o statuie, nelăsând să se întrevadă nicio formă. Era numai pielea și osul. Dar ce oase! Scheletul unui uriaș care atingea cu capul tavanul colibei. Prezența lui răspândea o atracție irezistibilă. Un adevărat simbol al rezistenței în fața morții. Îi plăcea mult să stea de vorbă cu el, cu toate că se cunoscuseră abia cu mai puțin de o lună în urmă.

Se îndreptă spre frigider, își ocupă locul obișnuit și se apucă să mănânce un cotlet, urmărind cu privirea o mică șopârlă care se târa grăbită pe peretele de lemn lăcuit, pentru a se ascunde în spatele întrerupătorului electric. Șopârla îi amintea de șeful de la birou. De ce oare? Apoi pe neașteptate îi trecu prin minte întrebarea dacă Al-Mu’izz li-Din Allah Fatimidul[3] o fi având moștenitori și dacă aceștia ar putea cere într-o bună zi să fie stăpânii orașului Cairo.

— Câți ani ai, Amm Abdo?

Stătea în spatele paravanului care ascundea ușa de la intrare, uitându-se la el de sus, semănând cu un cedru cu vârful în nori.

— Câți ani am? bombăni el zâmbind, ca și cum nu ar fi luat întrebarea în serios.

Confirmă întrebarea clătinând din cap, în vreme ce-și ronțăia cotletul.

— Cine mai știe? îngăimă bătrânul.

Nu era un expert în aprecierea vârstelor, dar părea foarte probabil ca bătrânul să fi alergat pe acest pământ înainte să se fi plantat primul copac pe cheiul Nilului. Era neînchipuit de puternic încă, pentru vârsta lui. Controla pontoanele ce susțineau bacul, trăgea de lanțuri după cum veneau curenții, uda grădina, făcea pe imamul în timpul rugăciunii și se pricepea destul de bine și la bucătărie.

— Stai tot singur în colibă?

— Cum altfel? De-abia am loc singur în ea…

— Din ce sat ai venit, Amm Abdo?

— Ooo!

— N-ai rude la Cairo!

— Pe nimeni.

— Cel puțin în privința asta semănăm, dar mâncarea pe care o gătești e gustoasă…

— Oo, mulțumesc!

— Mi se pare că mănânci mai mult decât ar trebui la vârsta ta.

— Mănânc atât cât îmi trebuie…

Se uită la oasele rămase în farfurie și-și zise în sinea lui că într-o bună zi n-o să rămână din el decât tot niște oase ca astea. Cât de mult ar vrea ca paznicul să fie de față la judecata lui în ziua de apoi!

— De când slujești pe bac, Amm Abdo?

— De când a fost adus aici.

— Și când s-a întâmplat asta?

— Ooo!

— Și primul lui proprietar îl mai ține și azi?

— Nuu… S-au schimbat mulți proprietari de atunci…

— Și-ți place treaba pe care o faci?

— Eu sunt bacul! răspunse mândru. Pentru că eu sunt odgoanele și pontoanele lui. Dacă aș uita de el o singură clipă, s-ar putea scufunda și curentul l-ar căra cu el…

Anis se amuză de mândria lui naivă.

— Care e cel mai important lucru din viață, Amm Abdo? continuă să-l descoasă, după ce îl studie îndelung.

— Sănătatea! Sănătatea e totul!

Ceva confuz și fermecător din răspunsurile lui îl făcu să râdă îndelung.

— Când ai iubit ultima oară o femeie, Amm Abdo?

— Ooo!…

— Și după dragoste n-ai găsit nimic care să te bucure?

— Bucuria mea este rugăciunea.

— Frumos glas ai când rostești rugăciunea… Apoi adăugă cu o voce veselă, ghidușă: Dar nu ești mai puțin frumos nici

când pleci și te întorci cu hașișul sau cu una din păsările de noapte…

Bătrânul izbucni în hohote, dându-și pe spate capul acoperit cu un turban alb. Dar nu-i răspunse nimic.

— Nu-i așa, Amm Abdo?

— Sunt doar slujitorul domnilor… răspunse el de data asta, trecându-și palma uriașă peste față.

Nu, nu-i adevărat! El este chiar bacul, întocmai așa cum a zis. Odgoanele și pontoanele, grădina și mâncarea, femeile și chemarea la rugăciune…

Se ridică ținând prosopul la subsuoară și se strecură printr-o ușă laterală spre chiuvetă. Se spălă pe mâini și se întoarse zicându-și că numai excesele au fost de vină că majoritatea califilor n-au avut parte de viață lungă.

Îl găsi pe Amm Abdo curățând masa, cu spinarea aplecată, semănând cu un palmier arcuit.

— N-ai văzut în viața ta niciun ifrit[4]? continuă să-l iscodească în glumă.

— Am văzut de toate!

— N-a locuit niciodată o familie onorabilă pe bacul ăsta? îl mai întrebă, făcându-i cu ochiul.

— Ooo!

— Paznic al plăcerilor! Dacă n-ai fi iubit viața asta, ai fi părăsit-o din prima zi!

— Uiți că eu am ridicat cu mâinile mele locul de rugăciune!

Își plimbă privirea peste cărțile rânduite pe rafturi care ocupau peretele lung din stânga intrării. O bibliotecă a istoriei din timpurile străvechi până în epoca atomului. Tărâmul imaginației și comoara viselor lui. Luă la întâmplare o carte despre viața monahală în vremea copților, pentru a citi un ceas-două înainte de a ațipi, așa cum obișnuia să facă în fiecare zi. Amm Abdo termină treaba și se apropie de el așteptând ultimele dispoziții.

— Ce se întâmplă afară, Amm Abdo? întrebă fără a se referi la ceva precis.

— Ca de obicei, domnule, veni răspunsul la fel de vag.

— Nimic nou?

— De ce nu ieși să vezi!?

— Doar mă duc în fiecare zi la minister!

— Vreau să zic, de ce nu ieși să vezi cu ochii dumitale ce se întâmplă?!

— Ochii mei privesc în interior, nu în afară ca ai celorlalți pământeni, răspunse el râzând.

Apoi îi făcu semn să plece, rugându-l să-l trezească puțin înainte de asfințit, dacă s-ar întâmpla cumva să-l prindă somnul.

3

Locul era amenajat cum nu se putea mai bine. Salteluțele erau așezate într-un semicerc larg, în continuarea terasei. Și chiar în mijlocul acestui semicerc trona o tipsie mare de aramă, pe care stăteau narghileaua și cele trebuincioase ei. Asfințitul cobora peste copaci și peste apă, iar în atmosferă plutea un vis liniștitor. Stolurile de porumbei albi se întorceau zburând grăbite peste albia Nilului. Anis stătea turcește în spatele tipsiei, privind la asfințit cu ochii somnoroși. Dar când vraja micului grăunte se va topi în cafeaua amară, se vor schimba lucrurile. Formele abstracte, cubiste, suprarealiste și nefirești vor lua locul siluetelor arborilor de tamariscă și de acacia, și al tuturor lucrurilor plutitoare, iar omul se va întoarce la epoca algelor. Dar din ce cauză s-au preschimbat unii egipteni în călugări? Care este ultima glumă auzită despre ei?

Bacul se clătină ușor sub pașii ce călcau cu grijă pasarela și Anis tresări, pregătindu-se să-l întâmpine pe nou-sosit. Se ivi o fată de statură potrivită, cu părul auriu, care se opri pe terasă, salutând veselă.

— Ministerul de Externe e bine-venit! bombăni el.

Layla Zeydan, prietena ultimilor zece ani. O domnișoară de vreo treizeci și cinci de ani, cum este tocmai potrivit pentru o adeptă a libertății care a trecut deja printr-un focar conservator. Tu nu te-ai atins de ea, în schimb s-au atins de ea anii. Ridurile subțiri ca o umbră de la colțurile gurii și ale ochilor îți amintesc uscăciunea dură a unui vas din care lipsește apa. Pielea ei netedă continuă încă să mai ispitească, în ciuda nasului puțin borcănat și a unei impresii vagi care persistă amenințând cu ruina. În vremea lui Keops păștea oile în peninsula Sinai, dar nu a lăsat urme, căci a mușcat-o un

șarpe orb și a condamnat-o la pieire.

— A fost o zi grea la minister, zise ea fără să se întoarcă spre el, de parcă s-ar fi adresat Nilului. Am tradus douăzeci de pagini.

— Cum merge politica externă?

— La ce te-ai putea aștepta?

— Eu n-am pretenție decât la ocrotire.

Layla își părăsi locul, îndreptându-se spre cea mai îndepărtată salteluță de pe partea dreaptă.

— Același tablou ca totdeauna, zise ea după ce se așeză. Amm Abdo stă în grădină ca o statuie, iar tu aici prepari narghileaua!

— Da, și asta fiindcă omul trebuie să se ocupe cu ceva.

Apoi se lăsă pradă unui sentiment confuz… Seara i se părea o ființă ușuratică, dar care a trăit milioane de ani. Începu să spună ceva încâlcit, făcând aluzie la o femeie care slăvește iubirea și, ori de câte ori o părăsește un iubit, se-aruncă în brațele altuia. Se gândi că prin această comportare se pot explica și fazele lunii, de la stingerea ei până la faza lunii pline.

— Asta pentru că femeia trebuie să iubească! zise ea cu ironie, imitând tonul lui de mai înainte. Ticălosule! mai bombăni ea șoptit.

Citi în ochii ei un semn ușor de mânie, dar fără nicio urmă de ură și fu convins că ea nu se compară în joaca ei cu o femeie cum a fost Victoria, regina epocii conservatoare, încărcate de tradiții.

— De ce nu vrei să-ți fiu iubit? o întrebă el în glumă.

— Dacă ai să folosești într-o zi dragostea ca subiect într-o propoziție, o să uiți cu siguranță de predicat pentru totdeauna! îi răspunse ea când îi văzu privirea insistentă.

Vorbele ei îi aduseră aminte cât de strălucit fusese la limba arabă. Martor îi era directorul care i-a tăiat leafa pe două zile numai pentru că scrisese o pagină albă. Într-o zi îi spusese: „Tu nu ai inimă!”. Prietenii plecaseră și nu mai rămăseseră pe bac dintre ei decât Khalid Azuz și Layla Zeydan. Fără niciun preambul, o prinse de braț zicându-i:

— Noaptea asta o să fii a mea! De ce numai Khalid întruna?

Khalid însuși te-a moștenit după ce te-a părăsit Ragab. Deci noaptea asta o să fii a mea!

Glasul lui se ridicase atunci mânios, odată cu rugăciunea din zori. Amm Abdo chemase afară la rugăciune, iar tu țipaseși ca un nebun înăuntru. Khalid își întinsese palmele, implorând: „Ne-ai făcut de ocară!”. Layla răsese la început, dar sfârșise prin a plânge, iar în cele din urmă totul se încheiase cu o problemă filosofică. Spusese că ea îl iubește pe Khalid, motiv ce o împiedică să răspundă dorinței lui, în ciuda prieteniei dintre ei. Altfel nu putea fi considerată decât o femeie ușoară. Pricepuse în seara aceea că e mai ușor de înțeles chemarea la rugăciune decât enigmele sentimentale.

— Prietenia e mai importantă și ea rămâne, încheiase atunci Layla, încercând să însenineze atmosfera.

— Îți urez să rămâi cât mai mult pe lumea asta! îi răspunsese și el în grabă, neștiind cum să scape.

Umplu narghileaua cât să fumeze împreună, în așteptarea celorlalți. Ea trase un fum cu lăcomie, după care o năpădi un acces de tuse. Repetă și de data asta ceea ce spunea de obicei despre primul fum, fumul tusei, după care urmează alinarea. Își zise în sinea lui că nu este deloc ciudat că egiptenii l-au adorat pe Faraon. Ciudat este numai faptul că Faraon s-a crezut zeu.

Bacul se clătină cu putere și de afară ajunseră până la ei mai multe glasuri. Privi spre intrarea ascunsă de paravan și-i văzu, pășind cu vioiciune, unul după altul, pe ceilalți prieteni: Ahmad Nasr, Mustafa Rașid, Ali as-Sayyid, Khalid Azuz… Bună seara! Bună să vă fie inima! Khalid se așeză lângă Layla, în vreme ce Ali as-Sayyid se tolăni alături de Anis, bombănind ușurat:

— Iată-ne! Am ajuns…

Anis se apucă să pregătească narghileaua, care se plimba de la unul la altul.

— Aveți ceva știri despre Ragab? întrebă Mustafa.

— A spus la telefon că e la studio și că vine imediat ce termină treaba, inventă Anis.

Tăciunii străluciră sub mângâierea adierilor ce veneau

dinspre terasă. Activitatea lui Anis era în toi. Fața lui mare și prelungă se învălui într-o bucurie vădită. Cel care a făcut din istoria omenirii un cimitir care să împodobească rafturile bibliotecilor nu poate fi zgârcit cu bucuriile trecătoare ale vieții.

— Ce știri noi mai avem din presă? întrebă Khalid Azuz, uitându-se la Ali as-Sayyid.

— Ministerul de Externe e cu știrile, încercă Ali să se eschiveze, făcând semn cu capul spre Layla Zeydan.

— Am auzit știri cu adevărat uluitoare…

— Nu vă bateți capul… încercă Anis să-i îndepărteze de la subiect. Auzim atâtea minuni și uite că lumea merge înainte fără să se întâmple cu adevărat ceva senzațional.

— Și de fapt puțin ne pasă de lumea asta! După cum nici ei nu-i pasă câtuși de puțin de noi, se amestecă Mustafa Rașid în vorbă.

— Câtă vreme *goza*[5] noastră merge, ce vă pasă?! interveni Anis Zaki.

— Ascultați la înțelepciunea drogaților! îi îndemnă Khalid, privind cu admirație în jur.

— Ascultați să vă spun pățania mea de azi cu directorul general.

Povestea cu stiloul stârni o furtună de hohote.

— Cu stilouri ca ăsta sunt semnate tratatele de pace… comentă Ali as-Sayyid sarcastic.

Narghileaua trecea de la unul la altul cu gâlgâitul ei melodios. În jurul neonului se adunase un cerc de țânțari. Dincolo de terasă se așternuse întunericul, iar Nilul dispăruse lăsând doar niște forme geometrice, când regulate, când tremurătoare, reflectate de lămpile de pe malul celălalt și de ferestrele luminate ale bacurilor. În beznă se ivi brusc chelia directorului general ca o corabie cu carena în sus. Neîndoielnic se trăgea din neamul hicsoșilor[6] și pentru asta s-ar cuveni să se întoarcă în deșert. Lucrul cel mai rău la care se putea aștepta Anis era ca petrecerea lor să ia sfârșit, așa cum se sfârșise și prima tinerețe a Laylei Zeydan, așa cum se întinde cenușa luând locul tăciunilor care pâlpâie. Or cine a zis că revoluțiile

sunt plănuite de șmecheri, îndeplinite de cei curajoși și câștigate de lași?

Amm Abdo luă narghileaua și-i schimbă apa, apoi o puse la locul ei fără să spună o vorbă. Khalid își scoase ochelarii cu ramă aurită și-i șterse, arătându-și admirația față de bătrân:

— Probabil că se trage din neamul dinozaurilor!

— Să-i mulțumim lui Allah că-i atât de bătrân, căci altfel n-am mai avea parte de nicio femeie…

Anis le relată discuția pe care o avusese cu Amm Abdo la amiază.

— Cred că lumea ar avea nevoie de un uriaș ca el pentru a-și stabiliza politica, își dădu cu părerea Ali as-Sayyid.

Replica lui rămase fără ecou și un timp domni tăcerea, lăsând să se audă deslușit gâlgâitul narghilelei. De afară ajungeau până la ei nestingherite orăcăitul broaștelor și țârâitul greierilor. Prin fumul des, mâna Laylei se strecură în mâna lui Khalid. Prieteni de o viață și de consolare. Nasul lung și acvilin al lui Ahmad Nasr nu-și avea egal decât în nasul lui Ali as-Sayyid, care trona pe fața acestuia lată și albă. Nu trebuie să-ți pese de nimic, zise întunericul de dincolo de terasă. Glasul lui coborî cu raza unei stele de un roșu palid care parcursese distanța până la locul lor de petrecere poate într-o sută de milioane de ani lumină. Viața nu trebuie să-ți fie povară, mai zise întunericul. Chiar așa! Până și directorul general o să dispară într-o zi, așa cum dispăruse cerneala din stilou. Inima lui nu mai încercase nicio durere după ce-i îngropase în pământ pe cei mai dragi. Dacă vrei cu adevărat să faci o prostie care să atragă atenția tuturor asupra ta, atunci dezbracă-te în pielea goală și du-te țanțoș în Piața Operei[7]. O să-l găsești acolo pe Ibrahim Pașa[8] călare pe calul lui mândru, arătând cu mâna spre hotelul Continental, ca pe cea mai originală manieră de a face reclamă turistică în țara noastră.

— Chiar o să murim într-o zi de-adevăratelea?

— Așteaptă până se transmite buletinul de știri.

— Anis Bek filosofează.

— Într-adevăr a pus o întrebare pe care n-o mai pusese nimeni până la el.

— Cine știe ultimul banc? întrebă Layla Zeydan.

— Nu mai există nici bancuri, de când viața noastră a ajuns ea însăși un banc scârbos, răspunse Mustafa Rașid.

Anis rămase cu ochii ațintiți spre golul de dincolo de terasă și văzu un pește uriaș apropiindu-se liniștit de marginea bacului. Nu era lucrul cel mai ciudat pe care-l vedea pe Nil după căderea întunericului. Dar de data asta peștele deschise gura de parcă ar fi vrut să înghită bacul. Conversația drogaților continua cu indiferență, hotărâți fiind să aștepte cu aceeași nepăsare, orice s-ar fi putut întâmpla. Peștele uriaș se opri însă și zise, făcând cu ochiul: „Eu sunt peștele care l-a salvat pe Yonas[9]”. Apoi se retrase și dispăru în valuri. În clipa aceea Anis izbucni în râs. Layla Zeydan îl întrebă mirată de ce râde, refuzând parcă să se obișnuiască cu felul lui de a se manifesta.

— Închipuiri ciudate… bolborosi el misterios.

— Dar de ce nu vedem și noi ceea ce vezi tu?

— Pentru că, așa cum zice marele șeih[10], cel care se întoarce nu vine, îngăimă el și mai mohorât, fără a se opri din treburile lui.

Comentariile căzură potop, venind din toate părțile în devălmășie.

— Șarlatan ce ești! Noi n-aveam niciun șeih…

— Nu există niciun metru pătrat de pământ la adăpost de cutremure…

— După cum nu e lipsit nici de dans, nici de cântec…

— Dacă vrei să râzi cu adevărat, din toată inima, privește pământul de sus…

— Ce norocoși sunt cei care sălășluiesc deasupra!

— Potoliți-vă, toate gândurile se vor liniști odată cu aprobarea noului regulament financiar…

— Vor aplica regulamentul ăsta și la animale?

— Ar urma să se aplice în primul rând la animale!

— Iată luna… Îi așteaptă pe cei care vor să emigreze…

— Lucrul de care mă tem cel mai tare și mai tare este să nu se sature Allah de noi într-o bună zi…

— Așa cum s-au săturat toți de toate…

— Sau cum se satură Ragab de iubitele lui…

— Și care ar fi soluția? Nu există nicio soluție?

— Ba da! Trebuie să fim uniți pentru a schimba fața lumii…

— Sau să rămânem așa cum suntem, căci așa e mai bine pentru că e mai sigur.

Bacul se clătină iarăși sub pașii unui nou-venit. Se așteptau să fie Ragab, dar intră o femeie veselă, exuberantă, al cărei trup plinuț nu avea niciun alt cusur în afara faptului că bustul era ceva mai amplu decât șoldurile. Era Saniyya Kamil! își petrecu privirea peste ei și schimbă sărutări cu toți. Ali as-Sayyid o invită să ia loc lângă el.

— Nu te-am mai văzut din ramadanul[11] care a trecut! îi zise el. O vizită trecătoare? începu s-o descoase, după ce-i sărută mâna de două ori.

— O vizită permanentă! zise ea cu un „r” graseiat.

— Adică vrei să zici că te-a părăsit iar soțul?

— Sau că l-am părăsit eu pe el! răspunse ea categoric, luând narghileaua.

Trase un fum cu lăcomie pentru a potoli astfel curiozitatea celor care o înconjurau și pentru a spulbera orice dubii.

— L-am prins flirtând cu o vecină nouă!

— Ce fire fierbinte!

— A răsunat glasul meu de s-a auzit până la al șaptelea vecin!

— Bravo!

— Și-am lăsat și casă, și copii și m-am oprit tocmai la sora mea din Al-Me’adi.

— O situație regretabilă, dar necesară pentru reînnoirea vieții conjugale.

— Primul lucru care mi-a trecut prin cap după aceea a fost să-mi vizitez bacul…

— Foarte bine-ai făcut! Cum nu se poate mai bine!

— A venit rândul soțului de rezervă… bombăni Mustafa Rașid, făcând un semn spre Ali as-Sayyid.

— Doar știi că eu sunt pentru Saniyya Kamil rezerva de demult, zise Ali as-Sayyid curtenitor.

— Și eu?

— Tu ești stăpânul nostru, coroana de pe frunțile noastre, protectorul plăcerilor și fericirii noastre. Doar știi și tu că dacă te-ar fi interesat iubirea, ai fi avut tot ce-ai fi vrut de la ea, ba chiar mai mult.

— Iar tu ești un mincinos neîntrecut!

— Ba eu sunt convins că tu nu ai timp pentru dragoste, îi răspunse Ali, făcând semn spre narghilea.

— Ticăloșilor! Să vă spun ce mi s-a întâmplat cu directorul general…

— Dar ne-ai povestit deja cu lux de amănunte… Ai și uitat, patron al plăcerilor?!

— Ticăloșilor! Asta înseamnă că viața o să treacă înainte ca voi să înțelegeți ce trece pe lângă voi!

Narghileaua poposi mai multă vreme la Saniyya Kamil, întrucât ea n-o mai încercase din ramadanul trecut. E o brună nervoasă căreia îi place mult să râdă, își zise Anis în sine. Și totuși nu uită de copiii ei nici când se cufundă în beția dragostei sau a drogului. În cele din urmă se întoarce la soțul ei. Stă lângă el un an și un an îl părăsește. Firește, întotdeauna jură că el este vinovatul. Prima dată a adus-o Ragab. Tot așa cum a adus-o într-o zi pe Layla Zeydan. Și asta pentru că el este zeul sexului și aprovizionează bacul nostru cu femei. I-am cunoscut un strămoș de demult. Colinda prin păduri înainte de a se fi construit prima colibă pe fața pământului. Își îngropa în brațele femeilor teama de fiare, de întuneric, de necunoscut și de moarte. Avea un radar în ochi, un radio în urechi și o bombă în pumn. Înainte de a muri, înregistrase o sumedenie de victorii. Cât despre strănepotul său Ragab…

Bacul se mișcă din nou și imediat ajunse la urechile lor glasul lui Ragab, adresându-se unei femei pe care o însoțea: „Încet, iubita mea!”.

Privirile se ațintiră spre intrare, pline de curiozitate.

— Cred că este o artistă cu care vine direct din studio, își dădu cu părerea Khalid.

Ragab se ivi din spatele paravanului, cu statura lui subțire, mlădioasă, cu fața-i măslinie cu trăsături fine, precedat de o tânără sub douăzeci de ani, brunetă și ea, cu o fetișoară

rotundă, ale cărei trăsături delicate aveau un farmec deosebit. Fără îndoială că citi imediat pe fața prietenilor săi uluiala pricinuită de vârsta fragedă a fetei și se grăbi să le-o prezinte cu glasul lui muzical și tonul cel mai limpede:

— Domnișoara Sana ar-Rașidi, studentă la Litere…

4

Privirile se ațintiră asupra nou-venitei, dar ea nu păru deloc intimidată și le răspunse îndrăzneață și zâmbitoare. Ragab o prinse de mijloc și o conduse spre locul lui, invitând-o să se așeze alături de el. Apoi i se adresă lui Anis:

— Ajută-mă, patron al plăcerilor!

— În fața domnișoarei?! se minună Ahmad.

— Nu putem minți în fața unei sincere admiratoare! răspunse Ragab evaziv.

Apoi trase un fum prelung și adânc, făcând să se înroșească jarul și să trimită limbi jucăușe de flăcări. Închise ochii de plăcere și i se adresă nou-venitei:

— Îngăduie-mi să ți-i prezint pe prietenii care, începând din noaptea asta, vor fi pentru tine o a doua familie.

Numai acum observă prezența Saniyyei Kamil și-i strânse mâna cu căldură, bănuind motivele revenirii ei pe bac, iar aceasta îl privi, încuviințând totul cu un hohot de râs. I-o prezentă Sanei:

— Saniyya Kamil este o fată din Al-Meridi Dieh, soție și mamă… O femeie cu adevărat excepțională, care se plictisește uneori de viața conjugală și se întoarce la vechii ei prieteni. O doamnă încercată, întotdeauna plină de feminitate – și ca domnișoară, și ca soție și mamă. Ea este un adevărat tezaur de experiență pentru fetele mai tinere de pe bac.

Izbucniră râsete. Sana zâmbi și ea în vreme ce Saniyya aruncă priviri dojenitoare spre Ragab. Acesta continuă cu seriozitate, părând să nu ia nimic în seamă:

— Domnișoara Layla Zeydan, spuse, întorcându-se către aceasta. Absolventă a Universității Americane. Traducătoare la Ministerul de Externe. Frumusețe și cultură, alături de o

poziție strălucită în istoria femeii moderne din țara noastră. Și trebuie să adaug că părul ei auriu este autentic; nimic fals, niciun fel de vopseluri.

Apoi își întoarse atenția spre Anis, absorbit în îndeletnicirile lui.

— Anis Zaki. Funcționar în Ministerul Sănătății… Patronul bacului nostru… ministru cu treburile hașișului… un bărbat cultivat ca și tine… Asta-i biblioteca lui… A colindat pe la facultățile de medicină, științe și drept. S-a interesat mai mult de științe decât de diplome, ca orice bărbat pe care nu-l preocupă aparențele. Provine dintr-o familie respectabilă din mediul rural, dar trăiește de o viață singur în Cairo. Dacă n-o să stea prea mult de vorbă cu tine, să nu-i iei tăcerea în nume de rău, căci el este un om universal, plutește prin alte galaxii…

După o clipă îl privi atent pe Ahmad Nasr și începu fără introducere:

— Ahmad Nasr este director cu conturile afacerilor… un funcționar important… Este o autoritate într-o sumedenie de afaceri, cum sunt vânzările, cumpărările și alte asemenea treburi practice, utile… Are o fiică de vârsta ta, dar este un soț mai ciudat, care ar merita să fie studiat… Imaginează-ți că e însurat de douăzeci de ani, dar nu și-a înșelat niciodată soția și nici nu s-a plictisit de viața alături de ea, ba dimpotrivă, a devenit din ce în ce mai atașat de viața de familie. De aceea propun să fie obiect de studiu la următorul congres medical.

Făcu un gest larg către Mustafa Rașid, continuând:

— Domnul Mustafa Rașid este un cunoscut avocat și filosof în același timp… Este căsătorit cu o femeie inspector în Ministerul Educației. Aspiră sincer spre absolut și fără îndoială că într-o bună noapte îl va atinge. Dar fii atentă cu el, căci continuă și astăzi să pretindă că-i lipsește modelul femeii preferate…

Îl bătu pe umăr pe Ali as-Sayyid și zise:

— Domnul Ali as-Sayyid… cunoscut critic de artă. Fără îndoială că ai citit mult din ce-a scris el. Cât despre starea lui, este căsătorit cu două femei și mai este și prietenul Saniyyei Kamil… Restul o să vină…

În sfârșit făcu semn spre Khalid Azuz, spunând pe un ton ceremonios:

— Domnul Khalid Azuz… Unul dintre autorii noștri de nuvele de primă mână. Este proprietarul unui bloc, al unei vile, al unei mașini și al unui număr de acțiuni la doctrina artei pentru artă… În plus, are un băiat și o fată. Crede într-o filosofie proprie, pe care nu știu cum s-o definesc, dar libertinajul e una dintre componentele ei certe…

Zâmbi, descoperindu-și dantura strălucitoare, perfectă. Apoi murmură:

— N-a mai rămas decât Amm Abdo; am trecut pe lângă el în grădiniță, când veneam încoace. Ai să-l cunoști, de bună seamă. Nu există om de pe cornișa Nilului pe care să nu-l știe…

Anis îl strigă pe Amm Abdo și-i porunci să schimbe apa din narghilea. Acesta o luă și ieși prin ușa laterală. După puțin timp se întoarse cu ea și dispăru din nou. Ochii Sanei se deschiseră larg, urmărind uluită statura lui uriașă.

— Din fericire pentru noi, este idealul supunerii, altfel – dacă ar vrea – ne-ar îneca pe toți într-o clipă, zise Ragab în continuarea prezentării.

— Nu trebuie să ne temem de înec câtă vreme peștele cel uriaș este în apă…

Mâna fetei este mică, asemenea mâinii lui Napoleon, dar unghiile ei sunt roșii și ascuțite ca vârful unui caiac. Prin prezența ei, codul pedepselor cuvenite bacului nostru se întregește…

Iată că întunericul începu să vorbească.

— Și ce specialitate are domnișoara la Litere? se apucă s-o descoasă Mustafa Rașid, foindu-se.

— Istoria, răspunse ea afectat.

— Allah! se minună Anis.

— Istoria ei nu este aceeași cu istoria ta sângeroasă, îl preveni Ragab. Sana este interesată numai de lucrurile și întâmplările frumoase…

— În istorie nu există lucruri și întâmplări frumoase…

— Cum ar fi iubirea dintre Antoniu și Cleopatra…

— A fost o iubire sângeroasă…

— Oricum, nu s-a limitat totul la sabie și la viperă.

Sana păru puțin neliniștită. Oare numai din cauza întorsăturii pe care o luase conversația? Întrebă, privind furiș către paravan:

— Și chiar nu vă e frică de poliție?

— Poliția de moravuri? întrebă Mustafa Rașid, zâmbind.

— Chiar și numai dacă ar face niște investigații… adăugă ea după ce se potoli râsul.

— Având în vedere că ne temem și de poliție, și de armată, și de englezi, și de americani, și de cele vizibile, și de cele ascunse, am ajuns să nu ne mai temem de nimic! declară Ali as-Sayyid.

— Dar afară se află Amm Abdo și el este răspunzător de siguranța vasului nostru…

— Nu-ți face griji, lumina ochilor! încercă s-o liniștească Ragab, zâmbind. Statul este ocupat cu construcțiile, n-are timp de noi.

— Încearcă acest soi de curaj… o ispiti Mustafa Rașid, invitând-o să încerce narghileaua.

Ea refuză, scuzându-se cu delicatețe.

— Pas cu pas… interveni Ragab. Omul a început muncind cu unghiile și a ajuns la rachete. Pregătiți-i mai bine o țigară!

Cât ai clipi îi răsuciră o țigară, pe care ea o luă circumspectă, dar o puse totuși între buze. Ahmad Nasr se uita la ea cu milă, iar Anis se gândi atunci că el se teme de fapt pentru fiica lui, căci dacă aceasta ar fi trăit, ea ar fi fost acum de-o vârstă cu Sana.

Dar ce contează dacă trăiești, dispari sau ai parte de o viață ca a unei broaște țestoase?! De vreme ce timpul istoric nu înseamnă nimic în comparație cu timpul cosmic, Sana este de fapt contemporană cu Eva. Într-o zi, apele Nilului ne vor aduce ceva nou pe care este mai bine să nu-l numim acum. Bravo! îi șopti glasul întunericului. Nu este exclus să aud într-o noapte același glas, poruncindu-mi să fac un lucru extraordinar, de care vor fi uluiți până și cei care nu cred în minuni. Știința și-a spus cuvântul și în legătură cu aștrii, dar ei

nu sunt de fapt decât niște indivizi ai unei lumi care a preferat singurătatea și de aceea s-au îndepărtat unul de altul la sute de mii de ani lumină…

— Și ai destul timp să-ți pregătești cursurile? începu s-o descoasă Ahmad Nasr cu tandrețe.

— Cum să nu! Dar ea este pasionată și de artă… răspunse Ragab în locul ei.

— Nu face din pasiunea mea subiect de distracție! îl avertiză ea în glumă.

— Va fi vai și amar de cel care se va simți tentat să facă una ca asta!

— Vrei să devii artistă? i se adresă Ahmad Nasr entuziast.

Sana zâmbi fără să răspundă.

— Dar… încercă el să continue.

— Tu să taci, reacționarule! îl întrerupse Ragab. Cea mai cumplită acuzație în vremea noastră este să faci pe cineva reacționar, îi explică ei fetei ironic.

— Dă-mi voie să-ți cercetez fața! zise el, prinzându-i bărbia între degete și întorcând-o spre el. O privi insistent. Frumoasă. Prospețimea ei ascunde o forță necunoscută. O curmală îmbietoare cu un sâmbure de fier. Privirea unei fete, dar când se încruntă radiază agerimea unei femei. Ce rol ți s-ar potrivi oare? Probabil că rolul fetei din scenariul *Enigma lacului*!

— Și ce rol este acesta, mai exact? se interesă ea curioasă.

— O beduină care se îndrăgostește de un pescar viclean, însă acesta face din iubire o joacă. El o disprețuiește la început, dar în cele din urmă, ea îl pedepsește cumplit…

— Chiar crezi că mi se potrivește rolul acesta?

— Eu mă orientez după instinctul artistic în care cred deopotrivă producătorii și distribuitorii. Numai o clipă, te rog. Strânge buzele.

Arată-mi cum săruți. Nu-ți fie rușine și nu te sfii. Rușinea este dușmanul artei interpretative. Aici, în fața tuturor. Un sărut adevărat… Un sărut după care trebuie să se îmbunătățească până și situația internațională…

O cuprinse cu brațele lui lungi și puternice și buzele li se întâlniră cu forță și căldură într-o liniște în care totul tăcu,

chiar și gâlgâitul narghilelei.

— Aceasta este o secvență din absolutul după care tânjește sufletul meu și a ostenit tot căutându-l! strigă Mustafa Rașid în gura mare.

— Domnilor, vă felicit! izbucni Khalid Azuz cu un entuziasm debordant. Trebuie să ne felicităm cu toții. Se cuvine să sărbătorim această minunată clipă din istoria civilizației. În clipa asta putem să spunem că fascismul a fost definitiv înfrânt și că postulatul lui Euclid a dispărut. Primește, Sana – fără alte titluri de acum încolo –, întreaga mea admirație!

— Las pe altcineva să vorbească în numele meu, zise Layla Zeydan, zâmbind.

Gelozia nu este un instinct, cum pretind ignoranții… spuse Khalid melancolic. Este o moștenire feudală.

Blestem! O, parfum al Nilului amestecat cu mireasma unei călătorii prin mâl. În Brazilia există un arbore în vârstă de mii de ani, care s-a ivit pe fața pământului înainte de ridicarea piramidelor. Oare eu sunt singurul dintre acești oameni drogați care râde odată cu valul acesta desfrăbălat? Oare eu sunt singurul care îl aude șoptind: Lovește în ușă de patruzeci de ori și ți se va împlini ceea ce nu se poate împlini? Și când mă voi juca cu sistemul solar așa cum se joacă fotbaliștii cu mingea? Într-o zi am fost împins într-o luptă sângeroasă pentru a-i salva pe cei doi care se încăierau.

Dincolo de terasă fâlfâi ca o părere un liliac singuratic. Anis începu să studieze cu atenție imaginile de pe tipsia de aramă: cercuri concentrice despărțite de spații încrustate cu mici boabe de aur și argint, acoperite din loc în loc de cenușă și resturi de tutun aromat. Ațipi ușor, iar când deschise ochii constată că Mustafa Rașid și Ahmad Nasr plecaseră. Ușa camerei ce dădea spre grădiniță se închise în urma Laylei și a lui Khalid, iar cea a încăperii din mijloc estompă ultimele sunete din ce-și spuneau Saniyya și Ali as-Sayyid. Ragab și Sana continuau să-și șoptească pe terasă. Nu mai rămăsese liberă decât camera lui. Foarte probabil că în noaptea asta, ea își va închide ușile în fața lui.

— Nu… se auzi șoapta ei.

— Nu? Un răspuns care nu se mai potrivește vremurilor noastre…

— Acasă se știe că eu îmi pregătesc lecțiile cu o prietenă…

— Pregătește-le de data asta cu un prieten…

Anis lovi narghileaua cu piciorul și o aruncă departe. Lichidul negru din sticlă se prelinse către marginea terasei.

Nimic nu mai contează! Nici măcar liniștea nu mai are sens! Omul n-a inventat nimic mai adevărat decât liniștea. Se ivi statura lui Amm Abdo, acoperind lumina lămpii, voalată de mulțimea țânțarilor.

— A venit timpul?

— Da!

Porni să adune lucrurile și să măture cu elan resturile.

— Când te duci în camera ta? îl întrebă apoi, privindu-l atent.

— Nu pot. E o nouă mireasă în ea!

— Ooo!

— Nu-ți place ideea asta?

— Fetele de pe faleza Nilului sunt mai frumoase și mai ieftine… bâigui el, mustăcind.

— Tâmpitule, seamănă astea cu alea!? izbucni Anis într-un hohot prelung alunecând ca un ecou pe fața apei.

— Da' ce, astea au mai multe?

— Nu! Dar ele sunt niște doamne respectabile…

— Ooo!

— Nu se vând, ci se dăruiesc, luând și ele, întocmai ca bărbații…

— Ooo!

— Ooo! îl imită Anis.

— Și din pricina asta ai să dormi pe terasă ca să te spele roua?!

Apoi îl salută și se îndepărtă bombănind:

— Eu mă duc să-mi fac rugăciunea din zori.

Privi spre cer și numără stelele pe care le putu urmări. Numărul îl ameți de-a binelea până ce simți o mireasmă din grădina palatului… Harun ar-Rașid stătea pe un divan sub un

cais, sclavele se mlădiau în fața lui, iar tu îi turnai vinul din ibricul de aur. Emirul credincioșilor se subție până ce deveni mai limpede decât aerul și-ți zise:

— Adu în fața mea ceea ce ai!

Dar tu nu aveai nimic și ți-ai zis atunci că vei pieri negreșit. Sclava însă își slăbi lăuta și începu să îngâne:

Mi-amintesc de zilele îndurării și mă aplec
Asupra inimii mele, de frică să nu se sfâșie.
Și serile îndurării nu se mai întorc
La tine, lasă-ți ochii să lăcrimeze…

Ar-Rașid bătu din palme și din picioare de plăcere, în culmea veseliei. Atunci ți-ai zis că e momentul să fugi. Te-ai strecurat agil, dar paznicul cel uriaș te-a zărit și a înaintat spre tine. Ai luat-o la fugă, dar și el alerga pe urmele tale cu sabia scoasă. Ai țipat, cerând ajutor la familia Profetului lui Allah, dar el a jurat să te arunce în temnița palatului…

5

Anis se lăsă cuprins de blândețea asfințitului, cu trupul înviorat după un duș rece. În văzduh se răspândea liniștea, generând o moleșeală învăluitoare, iar stolurile de porumbei desenau departe deasupra Nilului un orizont alb. Dacă ar fi posibil să-l invite pe directorul general pe bac, și-ar garanta o liniște asemănătoare cu liniștea asfințitului și ar scoate din pumnul lui bronzat ghimpii otrăvitori.

Sorbi ultima înghițitură din ceașca de cafea fără zahăr, apoi linse și urmele de zaț.

Prietenii se iviră, unul după altul, ieșind din toate cotloanele. Apăru și Ragab, însoțit de Sana. Toată săptămâna au fost nedespărțiți. În cele din urmă, Sana a început să tragă și din narghilea. „Fata e încă prea mică!”, îi șoptise Ahmad Nasr la ureche lui Ragab. „Nu sunt primul artist din viața ei!”, răspunsese Ragab tot în șoaptă.

— Vai de cel ce respectă dragostea în vremurile astea care nu cunosc respect pentru dragoste! se lamenta Layla Zeydan.

Ahmad Nasr nu găsi pe altcineva căruia să-i comunice părerile lui conservatoare în afara pașnicului Anis și se aplecă spre urechea lui, șoptindu-i:

— Mare scofală! Târfa de ieri s-a făcut filozoafă!

— Asta-i situația la care a ajuns filosofia în general! îi răspunse Anis indiferent.

— Apropo, trebuie să vă comunic un mesaj interesant, mai înainte de a fi prea amețiți pentru a-l recepta… zise Ali as-Sayyid, pocnind din degete pentru a le atrage atenția.

Câteva fețe se întoarseră spre el neîncrezătoare.

— Sammara Bahgat ar vrea să ne viziteze bacul!

De data asta privirile tuturor se fixară asupra lui cu vădit

interes; chiar și privirea lui Anis, deși nu se opri nicio clipă din lucrul său.

— Jurnalista?!

— Închipuiți-vă! Simpatica și distinsa mea colegă!

Trecură câteva clipe de tăcere, de care păreau să aibă nevoie pentru a pricepe și digera știrea. În ochii tuturor apărură semne de întrebare și confuzie.

— Dar de ce oare ar vrea să ne viziteze? întrebă Ahmad Nasr.

— Eu i-am stârnit interesul pentru voi, cu poveștile mele incitante despre bac.

— Da… cunoaștem. Tu ai limba cam lungă! îl apostrofă Ragab. Dar ia spune, prietenei tale îi plac bancurile?

— Lucrurile nu stau așa cum crezi tu. De fapt, ea cunoaște mai multe persoane de pe bacul nostru. Eu, de pildă, îi sunt prieten și coleg, dar pe Khalid Azuz îl cunoaște din scrierile lui, iar pe tine din filmele tale…

— Dar are idee despre ceea ce se întâmplă de fapt aici?

— Cu aproximație! Atmosfera noastră nu-i este cu totul străină, dată fiind activitatea și experiența ei de viață!

— Dacă e s-o judec după cum scrie, este o persoană înfricoșător de serioasă…

— În realitate așa este sau așa pare, dar în fiecare om există și o latură care tânjește după relații umane obișnuite.

— Mai face și alte turnee asemănătoare? întrebă Ahmad Nasr puțin îngrijorat.

— Cred că da… Este cu adevărat o fire prietenoasă și îi place lumea.

— Așa o fi, dar s-ar putea să ne confiște libertatea… își dădu cu părerea Ahmad Nasr.

— Nu… nu… Nu-ți face griji în privința asta!

— Și are de gând să participe la tot ceea ce facem noi aici?

— Până la o limită, da… Vreau să spun, la lucrurile nevinovate.

— Nevinovate! Bine, dar asta înseamnă că noi vom deveni obiectul unei anchete de presă!

— Ea vine pentru cunoștință, nu pentru altceva.

Nu trebuie să te gândești mai mult la această chestiune, căci altfel se alege praful de fumatul din seara asta. Anis își aduse aminte cum întâmpinaseră perșii prima veste despre invazia arabă și zâmbi. Văzu pe fața tipsiei o mulțime de țânțari morți și i se năzări să întrebe, fără nicio legătură cu subiectul discuției:

— Cărei specii de ființe îi aparțin țânțarii?

Întrebarea tulbură gândurile tuturor, iar Mustafa Rașid răspunse morocănos și ironic:

— Mamiferelor…

— Solul nu trebuie decât să vestească… să comunice mesajul… continuă Ali as-Sayyid. Dar dacă nu agreați ideea să o invităm…

— Nu te grăbi… N-am auzit încă părerea sexului frumos! îl întrerupse Ragab.

Layla Zeydan și Saniyya Kamil nu se opuseră, dar Sana zise:

— Să auzim și părerea lui Anis, a lui Ahmad și a lui Mustafa, căci ei sunt cei care par să aibă mai multă nevoie de prietene.

— Nu… Nu-i corect să gândiți așa! Protestă Ali as-Sayyid. Nu mă faceți să mă simt stânjenit, vă implor!

— Atunci de ce vrei să vină? insistă Sana, potrivindu-și câteva fire din sprânceană, care o luaseră razna.

— Eu am spus tot ce aveam de spus…

— Dacă țânțarii sunt din neamul mamiferelor, de ce n-ar putea fi și prietenele voastre din această specie? întrebă Anis.

— Sunteți absolut liberi… zise Ali as-Sayyid, adresându-se tuturor, fără să se sinchisească de întreruperea lui Anis. În vorbă și în faptă… Să fumați și să fiți triviali… Nu-i vorba de nicio anchetă sau studiu… Nu-i vorba de niciun truc gazetăresc. Aveți toată încrederea în privința asta. Dar nu poate fi tratată ca o femeie ușuratică! Vreau să zic că este o femeie distinsă, ca oricare dintre voi. Nu acceptă să fie tratată ca o femeie ușoară.

— Adevărul este că eu nu pricep nimic… zise Ahmad Nasr.

— La asta se și așteaptă omul de la tine, căci tu trăiești încă

în veacul al nouăsprezecelea. Dar toți ceilalți mă înțeleg fără nicio dificultate.

— Poate că ea, în ciuda editorialelor ei săptămânale, este o burghezoaică sadea… zise Khalid Azuz.

— Fii serios! N-are nimic de-a face cu burghezia la care te gândești tu.

— Prezintă-ne-o atunci și gata! Dar cât mai scurt! propuse Mustafa Rașid.

— Binee… Are douăzeci și cinci de ani neîmpliniți… Licențiată în Litere… Limba engleză… Și-a luat licența când nici nu împlinise douăzeci de ani… O ziaristă excelentă, mult prea serioasă pentru vârsta ei… Are și preocupări literare și speră să își realizeze această speranță într-o bună zi… Este dintre femeile care iau viața în serios, chiar dacă în societate afișează întotdeauna o figură veselă și foarte simpatică. Se știe că a refuzat căsătoria cu un burghez înstărit, un tip remarcabil, în ciuda salariului ei modest…

— De ce?

— Bărbatul are mai puțin de patruzeci de ani. Este director de companie și proprietar al unui imobil, ca și Khalid Azuz. Pe deasupra, mai este și rudă cu ea din partea tatălui… Pred că nu l-a iubit și asta-i tot…

— Dacă e s-o judecați drept, e o radicală.

— Am putea zice chiar că e progresistă, dar ce-i important pentru noi e faptul că e o persoană prietenoasă și sinceră.

— Nu! Este colegă cu mine de când am fost numit la revista *Varietăți*!

— Poate că a fost arestată în vremea studenției?

— Nu cred! Dacă ar fi fost, aș fi aflat în timpul conversațiilor noastre. În orice caz, nu bag mâna în foc…

— Nu văd de ce țineți neapărat să primiți o femeie primejdioasă, care nu ne poate promite nicio distracție! zise Sana nedumerită.

— Trebuie să vină! conchise Layla Zeydan. Avem nevoie de sânge nou. Vreau să spun, de o schimbare, de ceva încurajator.

— Hotărâți-vă! îi îndemnă Ali as-Sayyid. Ea se află acum la club și, dacă vreți, o chem numaidecât la telefon.

— I-ai spus că ceea ce ne strânge pe noi aici este peștele cel mare? îl întrebă Anis.

Ali nu-i răspunse, dar propuse tuturor să se voteze în această chestiune.

Anis râse de niște amintiri mumificate și propuse să fie chemat și Amm Abdo pentru a-și da votul.

Ragab o cuprinse pe Sana cu brațele, în timp ce Ali as-Sayyid se îndreptă spre telefon.

6

Cam la o jumătate de oră după convorbirea telefonică, Ali as-Sayyid își părăsi locul pentru a o întâmpina pe cea care sosea la poartă. Curând, bacul se clătină ușor sub pașii care traversau pasarela. Ahmad Nasr se gândi că ar fi mai bine să ascundă narghileaua până ce se vor lămuri în privința noii vizitatoare, dar Ragab făcu un semn spre Anis și zise cu indiferență:

— Acum ce mai contează? E totuna…

Apăru din spatele paravanului surâzătoare, urmată de Ali as-Sayyid, întâmpinată de privirile concentrate într-o așteptare prietenoasă, fără pic de tulburare. Toți bărbații se ridicară în picioare. Chiar și Anis se ridică, în ghilbabul lui alb care-i ascundea picioarele până aproape de tălpi. Ali as-Sayyid făcu obișnuitele prezentări. Ahmad Nasr propuse să-i aducă un scaun, dar ea preferă să se așeze pe salteluță. Ragab se lipi cu un gest involuntar de Sana, făcându-i mai mult loc lângă el. Anis își reluă treburile, trăgând cu coada ochiului spre ea. După cele auzite, se așteptase să vadă o ființă ciudată. Era vizibil că are o personalitate puternică, dar feminitatea ei era evidentă și irezistibilă. Cu toate că pleoapele îi atârnau greu, observă tenul ei smead fără niciun fel de retușuri, trăsăturile ferme, bine conturate și eleganța ei simplă. În ochi i se citea o inteligență ascuțită ce te ținea la distanță și care o apăra de curiozitatea celorlalți, respingând sondarea adâncurilor ei.

I se păru că o mai văzuse cândva, dar în care dintre epocile trecute? O fi fost regină sau unul dintre supuși? Când o privi din nou, îi apăru într-o altă înfățișare. Încercă să o înțeleagă, dar concentrarea îl obosi și își întoarse ochii spre noapte.

După obișnuitele prezentări și complimente, urmară câteva

clipe de tăcere, în care gâlgâitul narghilelei se amesteca cu țârâitul greierilor din întuneric. Privirea ei nu lăsa să se înțeleagă că ar fi văzut narghileaua cu apa înnegrită. Când Anis i-o întinse, luă muștiucul între buze, în semn de salut, dar fără să tragă din el. Apoi i-o trecu lui Ragab, care o îndemnă zâmbind:

— Simte-te în largul tău!

— Te-am văzut în ultimul tău film, *Pomul fără rod,* și mărturisesc că ai făcut un rol mare, îi spuse întorcându-se către el.

Modestia lui nu se rușina de laudă, dar o întrebă circumspect:

— Este într-adevăr părerea ta sau vrei să mă flatezi?

— Este părerea mea sinceră. Și asta-i de fapt părerea a milioane de spectatori.

Anis privi prin fum la Sana și zâmbi când o văzu aranjându-și o șuviță rebelă. Nici directorul general însuși, având în vedere autoritatea lui prevăzută de regulamentul general pentru treburile financiare și administrative, nu putea controla mișcarea corespondenței. Există mii de meteoriți care se desprind din aștri și se risipesc pentru a se aprinde și a se dezintegra, prăvălindu-se în atmosfera terestră fără a trece pe la arhivă și fără a fi trecuți în registrul de intrări. Cât despre durere, ea și-a ales lăcașul numai în inima lui.

— În ceea ce te privește, ultima povestire pe care ți-am citit-o este *Fluierașul,* continuă Sammara, adresându-se de data aceasta lui Khalid Azuz.

Khalid își îndreptă ochelarii cu grijă.

— Fluierașul al cărui fluier s-a preschimbat în viperă și a pornit la plimbare… continuă ea.

— Și de când i-a apărut povestirea asta merită să fie numit Khalid Șarpele, o întrerupse Mustafa Rașid.

— O povestire ciudată și interesantă…

— Prietenul nostru este steaua școlii artei pentru artă, interveni Ali as-Sayyid. Nu te aștepta ca de pe bacul nostru să izvorască o altă artă.

— În curând se va naște pe acest bac literatura absurdului

sau iraționalului… adăugă Mustafa Rașid.

— Dar absurdul există printre noi din belșug, chiar dinainte de a exista ca artă, se amestecă și Ragab. Colegul tău Ali as-Sayyid este cunoscut pentru visele lui absurde, iar Mustafa Rașid aleargă după absurd în numele absolutului. Cât despre viața patronului bacului nostru, ea este absurdă în întregime, de când a părăsit această lume cu aproximativ douăzeci de ani în urmă.

— Atunci eu sunt un adevărat șeih, de când inima mi-a spus că voi găsi la voi lucruri ciudate și interesante! zise Sammara, uitând de sobrietate.

— Inima ta sau poveștile lui Ali as-Sayyid? întrebă Ragab insinuant.

— El nu mi-a vorbit decât despre lucruri bune…

— Totuși, nu crezi că bacul nostru este unic în felul său?

— S-ar putea. Dar cât de mulți oameni există și cât de puțini sunt cei care-ți pot fi prieteni!…

— Am crezut că un ziarist este ultimul om de la care te poți aștepta să spună una ca asta!

— Așa este! Dar știm cu toții că, de obicei, oamenii te întâmpină cu chipul pe care îl arată fotografului.

— Nu este cazul nostru. Noi te întâmpinăm cu sinceritate și naturalețe. Și apoi, am dori să știm când crezi că vei putea să ne tratezi și tu la fel? întrebă Khalid Azuz.

— Socotește că ar putea fi chiar din clipa aceasta! zise ea râzând. Sau dă-mi dreptul cel puțin la un scurt răgaz!

Anis mută mangalul în pragul terasei, expunându-l brizei și hrănindu-l cu noi bucăți de cărbune. Rămase așteptând. Ochiurile aprinse în mai mulți cărbuni se lărgiră treptat până ce schimbară negrul lucios într-un roșu aprins, crud, cu pâlpâiri fragile. Curând izbucniră zeci de limbi șerpuitoare, șoptind crepusculului. Apoi aripile lor se întâlniră formând un văl care dansa, pur și transparent, cu marginile crenelate, tivite cu un albastru vinețiu. Limbile șuierară și din mijlocul lor se ridicară jerbe de scântei. În aceeași clipă se înălțară și țipetele femeilor încântate de priveliștea focului. Recunoscu în sinea lui fascinația focului și admirația nemărginită pentru forța lui.

Este mai frumos decât trandafirii și iarba și chiar decât zorile violete. Cum de a putut ascunde în el cea mai mare forță distructivă?! Dacă puterile te vor ajuta, trebuie să le spui povestea omului care a descoperit focul, acel prieten din timpuri străvechi care avea nasul lui Ali as-Sayyid, farmecul lui Ragab al-Qadi și gigantismul lui Amm Abdo. Dar unde a pierit ideea ciudată pe care voiai s-o discuți cu ei, când ai pornit să duci mangalul pe terasă?

— Eu sunt avocat și avocatul, prin firea lui, este suspicios, zise Mustafa Rașid. Aproape că-mi închipui ce gândești acum despre noi.

— Nimic din ceea ce bănuiești nu-mi trece prin cap…

— Articolele tale sunt pline de critici caustice la adresa aspectelor negative din societatea de azi, iar noi putem întruchipa cu succes însăși esența fenomenelor negative… Chiar miezul și cauza lor…

— Nu… Nu trebuie să li se pună oamenilor niciun fel de condiții și nicio restricție în legătură cu modul în care-și petrec timpul liber…

— Poate că mai corect ar fi să zicem viața lor liberă… se amestecă Ragab, râzând.

— Nu este drept să-mi reamintiți tot timpul că sunt o străină față de voi.

— E o dovadă de lipsă de tact să facem din noi subiect de discuție, în vreme ce mai important ar fi să aflăm ceea ce nu știm despre tine, își dădu Ahmad Nasr cu părerea.

— Oh! Dar nu sunt nicidecum o enigmă!

— Iar articolele tale se pun chezașe pentru a-l descoperi pe cel care le scrie, zise Ali as-Sayyid.

— Oare articolele tale de critică fac și ele lucrul acesta? îl întrebă Mustafa Rașid, pe un ton insinuant.

Izbucniră cu toții în râs. Chiar și Ali as-Sayyid râse cu poftă.

— Eu sunt unul dintre voi, cei – cum să zicem – descompuși de modernitate, iar cel care seamănă cu prietenii lui nu trebuie să fie nedreptățit. Fata asta este însă sinceră, din păcate! spuse el mai mult în glumă.

— Toate condeiele scriu despre socialism, în vreme ce

majoritatea celor care scriu visează doar la căpătuială, la îmbogățire și la nopțile de vis de la Al-Maamura[12], zise Khalid Azuz.

— Discutați mult despre lucrurile astea? încercă Sammara să-i descoasă.

— Câtuși de puțin! Dar suntem tentați s-o facem atunci când unul din ei face aluzie la o situație ca a noastră.

Anis îl chemă pe Amm Abdo. Bătrânul uriaș se ivi și ieși cu narghileaua prin ușa laterală, întorcându-se după ce-i schimbă apa.

Ochii Sammarei rămaseră pironiți asupra lui, tot timpul cât bătrânul își făcu de lucru prin preajmă, iar după ce acesta ieși, spuse în șoaptă, aproape fascinată:

— Ce uriaș interesant!

Ali as-Sayyid își aduse aminte că bătrânul era singura persoană dintre clienții bacului pe care nu i-o prezentase Sammarei și se repezi să-și repare greșeala.

— Da, este într-adevăr un uriaș, dar aproape că nu scoate o vorbă. Face totul, dar nu vorbește decât arareori. Avem impresia că este preocupat de clipa de față în permanență, dar oricum nu se poate afirma asta în mod categoric. I se potrivește orice calitate: este și puternic, și slab, după cum este în același timp prezent și absent; imam în lăcașul de rugăciune de alături, dar și pește!

— Adevărul este că mi-a plăcut de el din prima clipă! zise Sammara râzând îndelung, gândindu-se parcă la ceva numai de ea știut.

— Sperăm să vină și rândul nostru! zise Ragab sec.

Sana aruncă în noapte o privire fugară, iar el îi cuprinse mijlocul cu brațul, ca un vag gest de iertare. În capul lui Anis se îngrămădiră puzderie de întrebări. Oare prietenii aceștia se vor fi întâlnit, în alte straie, pe vremea romanilor, așa cum se întâlnesc acum? Vor fi fost martori la incendierea Romei? De ce s-a separat Luna de Pământ, trăgând după ea munții? Care dintre bărbații Revoluției Franceze a fost ucis de o femeie în baie? Câți dintre contemporanii săi or fi pierit din pricina constipației cronice? Când s-o fi certat Adam pentru prima

dată cu Eva, după ce au fost alungați din paradis? O fi scăpat Eva prilejul să-l facă răspunzător de tragedia pe care o provocase cu mâna ei?

— Ești întotdeauna cu mintea complet trează? o întrebă Layla Zeydan pe Sammara.

— Doar cafeaua și țigările! Nimic mai mult!

— Auzim deseori despre existența unui plan hotărât de a se pune capăt drogurilor și ne întrebăm ce ne mai poate rămâne atunci, zise Mustafa Rașid mirat.

— Ei, chiar așa?!

Ragab își aduse aminte că au și whisky, îi propuse un pahar și ea acceptă. Chiar el se ridică să i-l pregătească. Sammara se apucă să-i descoasă, insistând asupra secretului pasiunii lor pentru narghilea, dar niciunul nu îndrăzni să-i răspundă la întrebare, încercând o explicație evazivă.

— Este axa întâlnirii noastre… Și nu suntem cu adevărat fericiți decât în timpul acestei întâlniri.

Încuviință cu un gest de aprobare, înclinând capul, părând să spună că este cu adevărat o întâlnire fericită.

— Nu te eschiva! o admonestă în glumă Saniyya Kamil. Doar ai ce să spui în legătură cu miezul acestei chestiuni.

— N-aș vrea să repet clișeele cunoscute și nici nu mi-ar plăcea să par ca piesele de teatru angajate.

— Oricum ar fi, am dori și noi să-ți cunoaștem părerile! insistă și Ahmad Nasr.

— Dar le cunoașteți foarte bine! Eu le declar săptămânal în articolele mele. Mai bine spuneți-mi voi care sunt opiniile voastre! încercă Sammara să-i tragă de limbă, sorbind rar câte o picătură de whisky.

— În prima jumătate a zilei noi muncim pentru a ne câștiga existența; pe urmă ne dăm întâlnire pe o corabie ce ne poartă spre împărăția cerurilor… zise Mustafa Rașid în doi peri.

— Și chiar nu vă interesează nimic din ceea ce se petrece în jurul vostru? insistă ea cu vădit interes.

— Se mai întâmplă uneori ca aceste evenimente din jurul nostru – cum le numești tu – să facă deliciul petrecerii și sa fie motiv pentru hazul nostru.

Sammara zâmbi neîncrezătoare.

— S-ar putea să-ți spui în sinea ta: ei sunt egipteni, sunt arabi, sunt oameni și – pe deasupra – mai sunt și intelectuali; cum se poate atunci ca preocupările lor să fie atât de limitate?! Adevărul este că noi nu suntem nici egipteni, nici arabi, nici oameni obișnuiți. Noi aparținem unei categorii speciale… Suntem oamenii acestui bac…

Mustafa Rașid își lăsă fraza neterminată, iar Sammara râse ca și cum ar fi auzit o glumă bună.

— Câtă vreme pontoanele sunt în bună stare, odgoanele și lanțurile sunt în bună stare, Amm Abdo este vigilent și narghileaua este plină, n-avem nicio grijă, continuă Mustafa Rașid.

— De ce? Căzu pe gânduri câteva clipe, apoi încercă să bată în retragere. Nu vreau să mă las treptat atrasă spre prăpastie. În niciun caz! Și nici nu-mi voi îngădui să fiu antipatică și nesuferită, ca o piesă angajată.

— Nici nu trebuie să iei vorbele lui Mustafa ad litteram, interveni Ali as-Sayyid. Nu suntem într-atât de egoiști pe cât a lăsat el să se înțeleagă, dar constatând că barca merge fără să fie nevoie de părerile noastre sau de ajutorul nostru, nu are niciun rost să ne mai batem capul. Grijile n-ar face decât să ne ridice tensiunea…

Tensiunea… O marfă falsificată… Și studentul la medicină se îmbolnăvește de iluzii la începutul studiilor sale. Nici chiar directorul general nu este mai rău decât sala de disecție. Prima zi în sala de disecție este egală cu prima experiență a morții – a morții celui care îți este cel mai drag. Noua vizitatoare este ispititoare, frumoasă, cu un parfum plăcut, și chiar interesantă înainte de a vorbi… Și noaptea este o minciună, căci nu este decât negativul zilei. Când se ivesc zorile, limbile amuțesc. Dar care era lucrul pe care te străduiești să ți-l amintești, fără folos, de la începutul ședinței?

— Condeiul tău are mari posibilități literare… zise Khalid Azuz adresându-se Sammarei.

— Da, dar n-a fost încă probat…

— Fără îndoială că ai totuși un plan în acest domeniu?

— În orice caz, pot spune că sunt pasionată de teatru.

— Și cinematografia? întrebă Ragab, ca un protest.

— Oh! Este departe de aspirațiile mele!

— Teatrul nu este decât vorbărie! remarcă Ragab.

— Întocmai ca bacul nostru! completă Mustafa Rașid, zâmbind cu ironie.

— Exact invers! protestă Sammara. Teatrul înseamnă concentrare. Fiecare cuvânt trebuie să aibă miez!

— Chiar asta este deosebirea fundamentală între teatru și bacul nostru.

Ochii ei întâlniră privirea lui Anis, care trecea narghileaua de la unul la altul.

— De ce nu vorbești niciodată? îl întrebă Sammara atât de brusc de parcă atunci l-ar fi descoperit.

Te ispitește ca să-ți zică la o adică „Eu nu sunt o târfă!”. Îmi amintește de ceva… de un lucru pe care nu mi-l pot reprezenta exact… Poate că este Cleopatra sau femeia care vinde tutun aromat în Calea Sicomorilor. E născută în zodia scorpionului. Nu știi că eu am întâlnire cu un gând perfect gol, nud ca o imagine erotică?!

— Cine lucrează nu vorbește, zise Mustafa Rașid, vrând parcă să ceară scuze pentru muțenia lui Anis.

— Și de ce lucrează numai el?

— Este pasiunea lui și nici nu îngăduie cuiva să-l ajute!

— El este patronul bacului nostru, se amestecă Ragab al-Qadi. Uneori îl numim „patronul plăcerilor”. Oricare cavaler dintre noi este un amator în comparație cu el, căci el nu se trezește niciodată…

— Cel puțin dimineața, când se scoală din somn, trebuie să fie treaz!

— Și atunci doar pentru câteva clipe, în care țipă să i se aducă o cafea amară…

— Răspunde-mi tu singur și spune-mi ce faci în clipele de trezie, insistă ea să smulgă cel puțin o vorbă de la Anis.

— Atunci mă întreb pentru ce trăiesc! răspunse Anis fără să ridice ochii spre ea.

— Excelent! Și ce-ți răspunzi?

— Mă ametesc cu beția drogului, de obicei înainte de a găsi răspunsul.

Râseră îndelung, poate mai mult decât s-ar fi cuvenit, și râse chiar și Anis, plimbându-și privirea peste femeile prezente, scrutând ceața fumului apăsător. Nu-i acordă însă nicio privire prietenoasă musafirei. Există un singur leu care devorează toată carnea și le aruncă celorlalți numai oasele. Iar oasele noii vizitatoare nu au o măduvă prea gustoasă.

Dar de vreme ce țânțarii sunt mamifere, nu avem de ce ne teme. Adevărul este că, dacă planetele nu s-ar roti în jurul soarelui, am fi veșnici!

— A sosit momentul să terminăm cu delirul, zise Ragab al-Qadi serios, uitându-se la ceasul de la mână. Noaptea asta ne este îndrumător pe drumul vieții noastre. Pentru prima oară ne vizitează un om serios, care deține ceva prețios ce nouă ne lipsește. Și cine știe, s-ar putea ca, pe măsura trecerii zilelor, să aflăm răspunsul la numeroase întrebări care ne-au rămas fără vreun răspuns până astăzi.

— Îți bați joc de mine, domnule Ragab? întrebă Sammara, privindu-l circumspect.

— Allah să mă ferească! Dar eu chiar îmi leg speranțele de aderarea ta la grupul nostru.

— Și eu nutresc aceeași speranță și vă asigur că nu voi pierde nicio ocazie, atunci când îmi va permite timpul…

Se răspândi un foșnet de mică agitație și cei care stăteau pe jos se ridicară pregătindu-se de plecare. Venise și blestemul care aduce sfârșitul pentru toate. Oare să fie ăsta gândul care se împotrivise memoriei atâta vreme? În mangal nu mai rămăsese decât cenușa. Plecară unul câte unul, până ce Anis rămase singur. Încă o noapte care moare. Noaptea privea la el de dincolo de terasă. Și iată-l pe Amin Abdo aducând locul la forma lui inițială.

— Ai văzut-o pe noua vizitatoare?

— Doar atât cât am putut să fur cu privirea…

— Se zice că e dintre oamenii poliției!

— Ooo!

Când uriașul dădu să plece, îi mai zise:

— Găsește-mi o fată potrivită prin beznă!
— Acum e prea târziu… Nu mai e nimeni pe stradă.
— Mișcă-te, străduiește-te puțin, maldărule!
— Dar eu m-am și spălat pentru rugăciunea din zori!
— Ah! Vrei o veșnicie mai mare decât cea în care ești? Hai, mișcă-te odată!

Luă din scrumieră un chiștoc dintre țigările fumate în timpul petrecerii. Rămăsese din el doar un filtru portocaliu și un miez alb, turtit. Îl cercetă îndelung, apoi îl așeză la loc, între țânțarii morți. Din Nil se ridică o adiere cu iz de baltă ce amintea de unele mirosuri feminine. I se năzări să încerce un amuzament numărând stelele, dar îi lipsea zelul necesar. Dacă pe celelalte planete nu există cineva care să se intereseze de stările noastre sufletești ciudate, suntem pierduți. Oare cum o fi explicând observatorul îndepărtat reuniunea noastră veselă, începând cu momentul întâlnirii și sfârșind cu momentul despărțirii?! Probabil își zice că există niște grupuri mici care răspândesc un soi de praf ce se găsește din abundență în stratul atmosferic al planetelor, precum și niște zgomote confuze, de neînțeles, de vreme ce noi n-am ajuns nici la formularea unei idei clare despre alcătuirea noastră. Dimensiunile grupurilor cresc din când în când, ceea ce dovedește că ele proliferează într-un fel oarecare, interior sau exterior. Așadar, nu este exclus să existe un fel de viață primitivă pe planeta aceea rece, contrar părerii că existența vieții ar fi imposibilă în afara atmosferei de foc. Ciudat este însă că aceste grupuri mici dispar pentru a reveni iarăși și iarăși, iar situația asta se repetă fără vreun scop clar, de unde se poate deduce că este posibil să nu existe viață în sensul adevărat al cuvântului. Ghilbabul alunecă și-i lăsă descoperite picioarele goale. Râse tare și zgomotos, ca să-l vadă și să-l audă cel care-l observa de acolo, din depărtare. Ba avem viață – protestă el în sinea lui – și am mers într-atât de departe cu explicațiile, încât am înțeles că nu există sens și vom înainta din ce în ce mai mult, astfel încât nimeni nu va putea să prevadă ce înseamnă viitorul. Și nu vei fi mai mirat decât Iulius Cezar când i-a apărut pe neașteptate frumusețea

veșnică, ivindu-se dintr-un covor înfășurat, iar comandantul a întrebat uluit:

„Cine-i fata?!”. „Cleopatra, regina Egiptului!”, i-a răspuns ea firesc, cu încrederea pe care i-o dădea frumusețea.

7

Își sprijini brațele pe parapetul terasei, petrecând cu privirea asfințitul liniștit, în vreme ce briza îl mângâia, pătrunzând prin deschizătura ghilbabului, purtând spre el, odată cu mireasma apei și a plantelor, glasul lui Amm Abdo care conducea rugăciunea în chip de imam, nu departe de bac. Savurase gustul cafelei negre și amare. Imaginația lui nu se eliberase încă de Ibn Tulun[13], în a cărui epocă vestită călătorise o vreme, cu puțin înainte de somnul de după-amiază. În scurtul interval care urmează după cafea și precede călătoria imaginară se așteaptă de obicei să se întâmple ceva și atunci îl învăluie o tristețe confuză, fără motiv. Un tremur ușor făcu însă bacul să danseze și se întrebă cine ar putea veni atât de devreme. Își părăsi locul unde se simțise atât de liniștit și se întoarse în salon tocmai când se ivea din spatele paravanului Sammara Bahgat. Se apropie zâmbind, în vreme ce el nu-și putea ascunde uluirea din priviri. Își strânseră mâinile. Își ceru scuze că a venit atât de devreme, dar el se bucură cu adevărat. Se îndreptă entuziasmată spre terasă, ca și când s-ar fi apropiat pentru prima dată de apa Nilului. Se plimbă cu ochii veseli prin somnolența asfințitului și privi îndelung la arborii de acacia cu flori intens colorate în roșu-violet. Apoi se întoarse către el. Îl măsură curioasă, în vreme ce pe el îl încerca o tulburare ciudată. O invită să ia loc, dar ea se duse mai întâi spre biblioteca din stânga intrării și-și plimbă iscoditoare privirea printre rafturi. Apoi se întoarse și se opri aproape de locul lui, care se afla în mijlocul semilunii. Se așeză și el. Salută din nou ideea ei de a veni atât de devreme, după o absență de aproape o săptămână. Privi mai întâi la veșmintele ei simple – o bluză albă și o fustă gri apoi la ghilbabul lui alb. Își zise că

probabil din motive care țin de profesia și de seriozitatea ei își încheiase bluza până la gât, fără a lăsa să i se vadă sânii, așa cum fac celelalte femei.

— Ai fost căsătorit și ai avut copii cu adevărat? îl întrebă ea așa, deodată, fără nicio introducere.

Înainte ca el să răspundă, își ceru scuze, ca și cum ar fi vrut să renunțe, spunându-i că i se pare că Ali as-Sayyid pomenise cândva lucrul acesta, într-o discuție despre prietenii lui. Îi răspunse numai cu un semn afirmativ din cap. Văzând întrebarea în ochii ei căprui, luminoși, socoti necesar să-i explice:

— Eram student plecat de la țară, singur în Cairo… Mama și copila au murit în aceeași lună de aceeași boală… Asta se întâmpla acum douăzeci de ani… continuă el să povestească pe un ton neutru, ca și cum ar fi relatat lucruri care li se întâmplaseră altora.

Își aduse aminte de povestea muștei și a păianjenului. Își mai aminti, cumva stânjenit, că nu-și începuse încă acea călătorie imaginară obișnuită. Se temea să nu fie nevoit să asculte vreo vorbă de compătimire, dar ea își exprimă sentimentele numai printr-o tăcere prelungită.

— Am auzit că ești pasionat de istorie și de cultură, dar, din câte mi s-a spus, nu scrii, nu-i așa? continuă să-l descoasă, întorcându-se spre rafturile bibliotecii.

Își ridică sprâncenele groase care se potriveau atât de bine cu fața lui prelungă și fruntea înaltă, palidă. Părea să ia drept glumă întrebarea cu scrisul.

— Și de ce ți-ai întrerupt studiile? îndrăzni ea încă o întrebare.

— Nu mi-a fost dat să reușesc. Pe urmă m-am angajat funcționar la Ministerul Sănătății, cu ajutorul unui medic dintre foștii mei profesori…

— Poate că asta e o treabă care nu ți se potrivește?

— În orice caz, nu-mi pare rău…

Se uită la ceasul de la mână, luă o sticlă cu gâtul lung din care turnă puțin alcool peste cărbuni, aprinse un chibrit și le dădu foc. Apoi mută mangalul în pragul terasei.

— Nu te apasă singurătatea sau nu simți că s-ar cuveni să?… continuă ea, lăsând întrebarea neterminată.

— N-am timp de așa ceva… o întrerupse el, râzând.

— Oricum, sunt fericită că de data asta te-am găsit treaz… zise Sammara, râzând și ea.

— Și totuși nu sunt complet treaz…

Urmări privirea ei fixată asupra cărbunilor care începeau să pâlpâie. Apoi făcu un semn spre ceașca de cafea pe fundul căreia nu se mai aflau decât urme din zațul maroniu. Ea acceptă realitatea și porni să laude viața pe Nil. Îi mărturisi că el nu făcuse cunoștință cu atmosfera asta plăcută decât relativ recent.

— Am locuit în mai multe apartamente, dar n-am fost niciodată la adăpost de curiozitatea vecinilor!

Izbucni în râs, întrerupând astfel atmosfera intimă ce se crease, iar ea îl privi întrebătoare. Continuă să râdă. Apoi arătă cu degetul spre tâmplă, zicând:

— A început călătoria… Și ochii tăi frumoși!

— Dar ce legătură vezi între una și alta?

— Nu este nicio legătură între vreun lucru și altul… răspunse el cu multă siguranță.

— Nici chiar între un glonț și moartea unui om?

— Nici atât! Glonțul este o invenție rezonabilă, pe când moartea…

— Știi? Am venit intenționat mai devreme, ca să te găsesc singur… mărturisi ea, râzând.

— De ce?

— Pentru că tu ești singurul care nu scoate nicio vorbă când ne întâlnim toți.

Protestă oarecum, ridicând din sprâncene, dar ea insistă:

— Chiar dacă vorbești cu tine însuți tot timpul!

Tăcerea îi separă o vreme și el începu să privească spre norul ce se contura. Înțelese că venirea ei atât de devreme îl făcuse să piardă momentul acela unic, când seara se strecoară cu pași înceți, dar nu regretă prea mult. De afară se auzi o tuse bine cunoscută.

— Amm Abdo, bombăni el.

Ea începu să vorbească despre omul de afară cu mult interes, potopindu-l cu întrebări, cărora el le răspunse foarte pe scurt, înștiințând-o că bărbatul cu pricina nu se îmbolnăvește niciodată, nu este influențat nicicum de climă și nici de atmosferă, că nu-i cunoaște nimeni vârsta și că este convins că nu va muri niciodată.

— Oare veți fi de acord să veniți, dacă vă invit pe toți la Semiramis? îl întrebă ea tam-nisam.

— Nu cred! zise el ferm. Cel puțin în ceea ce mă privește, este un lucru imposibil.

Adăugă apoi că el nu părăsește bacul decât pentru a se duce la arhivă.

— Am impresia că nu-ți sunt pe plac… zise ea.

— Oo, nicidecum! Tu ești mai plăcută decât picăturile de rouă! protestă el, apărându-se.

Între timp se lăsase noaptea. De data asta, bacul tremură sub greutatea unor pași, apoi se ridică pe pasarelă un adevărat vacarm. Sammarei nu-i plăcu deloc clătinarea bacului.

— Trăim deasupra apei și ne clătinam la orice pas… încercă Anis o explicație vagă.

Prietenii se iviră unul după altul din spatele paravanului și fură surprinși de prezența Sammarei, dar o salutară cu multă căldură. Saniyya Kamil încercă să fie ironică, felicitându-l pe Anis. Mâinile lui porniră să se miște grăbit și narghileaua își începu drumul obișnuit de la unul la altul.

Ragab al-Qadi pregăti un pahar de whisky pentru Sammara. Anis observă privirea Sanei, care se strecura printre șuvițele părului ei, mai mult furișându-se spre Sammara, și zâmbi. Se bucură mult văzând cum se aprinde jarul, întinse brațul cu narghileaua spre Sammara, dar ea refuză, lăsând-o să treacă mai departe. Se așternu o tăcere din care nu răzbătea decât gâlgâitul narghilelei. Apoi se încinse discuția obișnuită în care se amestecau de-a valma tot felul de lucruri: avioane americane care au bombardat Vietnamul de Nord ca pe vremea crizei din Cuba – vă aduceți aminte zvonurile care circulau? Cât despre ele, ce să mai vorbim! Acestea cădeau ploaie tocmai despre oamenii la care nu te-ai fi așteptat. Apoi

mai era și prăpastia în pragul căreia se afla lumea, problema cărnii și a asociației cooperatiste… Există oare ceva nou despre muncitori și țărani? Dar corupția… valuta forte… socialismul… aglomerarea străzilor cu mașinile private… Toate astea sălășluiesc în burta narghilelei și apoi se fac fum, ca *muluhiyya*[14] pe care a pregătit-o Amm Abdo, își zise Anis în sinea lui. Și vechiul nostru slogan: Dacă n-aș fi fost, aș fi dorit să fiu. Când pe cer se aprinde o lumină ca lumina de la mangalul nostru, observatorul astronomic spune că a explodat un astru și, în consecință, a explodat întreaga sa constelație și totul s-a împrăștiat ca un praf. Și cândva praful a căzut pe suprafața pământului și s-a ivit viața. Și-mi spui, după toate astea, că-mi tai două zile din salariu. Sau îmi spui mie că nu ești o târfă oarecare. Al-Ma'arri[15] a rezumat asta într-un singur vers pe care, din păcate, nu mi-l amintesc acum, dar nici nu mă mai interesează să mi-l amintesc. Era orb și nu a văzut-o pe Sammara, care era contemporană cu el.

— Soțul meu ar vrea să ne împăcăm…

— Ba ferească Allah…

…Orb și nu a văzut. Firul se întrerupse și se risipi… Important este că păstrăm… păstrăm ce? Mâine vom avea o zi istovitoare, căci trebuie să facem bilanțul… În lagărul arhivei. Muzeul insectelor… Pe când țânțarii sunt mamifere…

— Dar tu ești blondă și frumoasă cu adevărat, zise Sammara.

— Problema ei adevărată este problema întregii țări! spuse Khalid și era clar că se referea la Layla Zeydan. Ea este o fată modernă, pe când soțul ei este un burghez înăcrit.

Privi în noapte și văzu lămpile de pe țărmul celălalt, reflectându-se tremurânde în apa fluviului, ca niște coloane de lumină. De pe un bac îndepărtat, briza aducea până la ei fragmente de cântec… Muzică… Probabil că era o nuntă. Așa cum a cântat Muhammad al-Arabi în noaptea nunții tale: Priviți ciudățenie, m-am îndrăgostit de-o fellahă… Allah să te apere și casa să-ți fie plină de copii buni, mi-a zis unchiul meu… Dar fii atent că nu mai ai decât doi feddani[16] de pământ. Ce minunat este satul când se umple de mireasma

pomilor în floare! Îmbată ca parfumul care se răspândește de după urechile cucoanelor…

— Ce propunere!

— Dar e o idee minunată și așa ne vom cunoaște cu adevărat, fără nimic fals… zise Sammara entuziasmată.

— Dar ce vrei să spui cu propunerea ta?

— Vreau să zic… Primul gând care-i vine în minte omului… Prima lui grijă…

— Pare o anchetă jurnalistică…

— Sunteți tare suspicioși și, dacă-i pe-așa, pot să plec numaidecât!

— Atunci să începem cu tine, zise Ahmad Nasr circumspect. Vorbește-ne despre principala ta grijă sau preocupare pe această lume.

Cererea lui Nasr nu a găsit-o nepregătită pe Sammara. Se vedea clar din promptitudinea cu care a răspuns.

— Lucrul care mă preocupă cel mai mult în momentul de față este să-mi încerc puterile scriind o piesă de teatru…

Răspunsul a fost simplu, dar vocea îi era atât de hotărâtă încât părea că țipă.

— Piesa de teatru se scrie fără vreun anumit motiv! zise Mustafa Rașid malițios.

Ea trase din țigară, îngustându-și ochii, îngândurată și întrucâtva șovăitoare. Ali as-Sayyid schiță un zâmbet, care trăda o participare afectivă, și interveni încurajând-o:

— Este clar că atmosfera de pe bacul nostru stimulează ironia și absurdul, dar tu ești o fire puternică – așa cred eu – și trebuie să faci față provocării noastre…

Sammara lăsă ochii în jos, părând că privește cu atenție cărbunii.

— Așa o fi, dar realitatea este că eu cred în seriozitate! zise îngândurată.

Se năpustiră întrebări din toate părțile. Ce fel de seriozitate? Seriozitate în legătură cu ce? Oare nu este posibil să credem în mod serios în absurd? Seriozitatea presupune ca viața să aibă un sens. Care-i acesta? Care este sensul?

— În fața voastră se află precis o vrăjitoare care va

preschimba, cu condeiul ei, comedia într-o dramă aranjată, strigă Ragab, gesticulând larg și cu emfază. Apoi, revenind la tonul obișnuit: Dar tu crezi cu adevărat în asta?

— Asta doresc…

— Vorbește-ne deschis. Spune exact cum vezi… Fără îndoială că noi salutăm din inimă această minune…

Își aminti principiile înalte pe care se întemeiase seriozitatea și viața în vechime, dar acceptă ideea că toate acestea s-au dus fără cale de întoarcere. Pe ce bază nouă stă astăzi sensul vieții?

— Voința de a trăi! răspunse Sammara sigură pe ea.

Schimbară în continuare gânduri. Voința de a trăi este un lucru solid și cert, dar se poate întâmpla ca ea să ducă la situații absurde. Într-adevăr, care-i obstacolul? Și apoi eroul este cel care-și sacrifică uneori voința de a trăi în favoarea altui țel, care este mai presus decât viața. Și cum apare acest lucru minunat și ciudat în același timp?!

— Ceea ce am eu în vedere este să ne îndreptăm spre voința de viață cu adevărat, nu către un principiu în care nu putem crede. Voința de a trăi este aceea care ne face să ne agățăm efectiv de viață. Dacă ne sinucidem treptat prin gândurile și judecata noastră, voința de a trăi rămâne singura bază pe care ne putem înălța deasupra noastră, deasupra acestor gânduri…

— Filosofia ta poate fi rezumată prin înlocuirea lozincii „De sus în jos” cu lozinca „De jos în sus”, zise Mustafa Rașid afanisit.

— Nu-i vorba de nicio filosofie aici, asta este pur și simplu preocuparea mea de căpătâi. Și acum este rândul vostru.

Blestemul să cadă asupra voastră! Nu există mai mare dușman pentru hașiș decât gândirea. Douăzeci de narghilele s-au risipit aproape fără niciun folos. Nimic nu pare să aibă o credință mai puternică decât palmierul! Dar și insistența țânțarilor merită toată admirația! Dacă însă oftatul lui Omar al-Khayyam[17] și-a pierdut căldura, atunci poți să spui adio liniștii. Toți acești filosofi ironici nu sunt decât niște mici alcătuiri atomice. Și iată cum se descompune fiecare dintre ei într-un număr limitat de atomi. Mai întâi și-au pierdut forma și culoarea. S-au risipit complet și n-a mai rămas nimic din ei

care să se poată vedea cu ochiul liber. Nu mai sunt decât voci… Glasuri în noapte… Vocea lui Ragab al-Qadi:

— Prima mea preocupare este arta.

Vocea lui Mustafa Rașid:

— Da’ de unde! Adevărul este că principala lui preocupare este iubirea sau, mai bine zis, femeile!

Glasul Sammarei, ca întotdeauna cu o nuanță sceptică:

— Ah! Asta e preocuparea ta cu adevărat?!

— Nici mai mult, nici mai puțin…

Glasul ei atrase vocea lui Ali as-Sayyid, care răspunse cu un ton ce se voia sec:

— Preocuparea mea de căpetenie este critica artei.

— Vorbe goale! interveni glasul lui Mustafa Rașid. Preocuparea lui reală este visarea. Visul în sine, indiferent de conținutul lui. Cât despre critică, ce să mai vorbim! El nu face critică decât pentru a complimenta un prieten sau pentru a ataca un dușman. Sau pur și simplu pentru a câștiga niște bani!

— Și cum ar vrea să se împlinească visul?

— Asta nu-l interesează câtuși de puțin. Dar dacă narghileaua aduce liniștea și fericirea, atunci freacă muștiucul și spune: Priviți, băieți, distanța pe care a străbătut-o omul de la peșteră până la cosmos! Ticăloșilor, bastarzilor, vă veți distra printre aștri asemenea zeilor!

Ancheta se îndrepta către Ahmad Nasr, a cărui voce zise timid:

— Prima mea preocupare este protejarea reputației mele!

— Acest bărbat are alte griji, interveni glasul lui Mustafa Rașid. El este, de pildă, musulman! Face rugăciunile și postește. Dar este și un soț ideal, care are față de femeile de pe bac atitudinea pe care o au egiptenii față de minori! Probabil că prima lui grijă este să-și mărite fiica!

— El este singurul dintre noi care va trăi după moarte, interveni vocea lui Khalid Azuz.

Anis se simți stânjenit în singurătatea sa zgomotoasă și-l strigă pe Amm Abdo să schimbe apa narghilelei. Uriașul părea, în acele clipe în care se găsea printre ei, singura

existență palpabilă într-un spațiu alcătuit numai din voci. Un glas spuse că preocuparea lui de căpetenie este amintirea. Un altul spuse că preocuparea lui este uitarea. Anis se întrebă în sinea lui de ce se opriseră tătarii la graniță.

— Eu nu am nicio preocupare! se auzi și glasul Laylei Zeydan.

— Mai bine zis, eu sunt prima ei preocupare, completă imediat glasul lui Khalid Azuz.

— Cinstit, preocuparea mea este ca soțul meu să divorțeze de mine și Ali as-Sayyid de cele două neveste ale sale! se auzi glasul Saniyyei Kamil.

Vocea Sammarei încercă să provoace și glasul Sanei, dar aceasta păstră tăcerea.

— Consideră-mă pe mine prima ei preocupare! se amestecă glasul lui Ragab.

— Nu… protestă glasul Sanei neconvingător.

Urmă un sărut care înăbuși protestele.

— Principala mea preocupare este anarhismul! zise glasul lui Khalid Azuz.

Izbucniră râsete care se stinseră destul de repede. Se așternu apoi tăcerea, ca o pecete de liniște, peste întregul spațiu. Intră Amm Abdo și anunță cu vocea lui plată o nenorocire:

— O femeie s-a aruncat de la etajul opt al blocului As-Soya!

— De unde ai aflat? îl întrebă Anis, privindu-l speriat.

— Am alergat când am auzit țipetele și am văzut o priveliște groaznică.

— Din fericire, noi suntem departe de toate câte se întâmplă și nu auzim nimic…

— Femeia s-a sinucis sau a fost ucisă?

— Numai Allah știe… mormăi bătrânul.

Apoi alergă în grabă afară. Ali as-Sayyid propuse să meargă cineva să afle ce se întâmplase, dar ideea lui fu respinsă în unanimitate. Șocul veștii readuse atomii la alcătuirea lor inițială, cei prezenți revenind la înfățișarea lor obișnuită. Anis se bucură că scăpase de singurătatea lui istovitoare și-și zise că tovărășia nebunilor e mai bună decât singurătatea. Veni rândul lui Mustafa Rașid să vorbească, dar Ali as-Sayyid vru să

rezume și spuse răspicat:

— El este un avocat care a pierdut toate posturile din toate departamentele care au fost desființate și trăiește acum pe seama păcatelor oamenilor de rând. Preocuparea lui de căpetenie este încasarea avansului din onorariu – absolutul! Dar acest lucru este mai greu de obținut chiar și decât restul onorariului!

— Asta înseamnă că ești un om religios? se interesă Sammara.

— Să ne ferească Allah!

— Atunci, ce-i absolutul?

— Uneori privește spre cer, alteori se concentrează în sine, iar alteori afirmă că este aproape de absolut, răspunse Ali as-Sayyid. Dar limba lui este mută. Khalid l-a sfătuit să consulte un endocrinolog.

— În orice caz, putem spune că aparține partidei seriozității!

— Câtuși de puțin! Absolutul lui este de-a dreptul absurd!

— Atunci îl putem considera filosof?!

— În sensul modern al filosofiei, dacă ții neapărat. Eventual, filosofia care îmbină furtul cu închisoarea și cu devierea sexuală…

Anis își aduse aminte de ultima lui întâlnire cu Nero. Nu, n-a fost un sălbatic așa cum se zice! A spus că atunci când s-a trezit împărat, a fost doar un om obișnuit și a iubit arta. Și a mai zis că pentru toate astea el se bucură de paradisul veșniciei. Râse strașnic și se trezi cu toate privirile îndreptate spre el. Sammara îl întrebă:

— A venit acum și rândul tău, patroane! Care-i preocuparea ta de căpetenie?

— Să-ți țin de urât! îi răspunse fără nicio ezitate.

Bacul se umplu de râs și Ragab începu cu avânt:

— Dar…

Apoi se răzgândi, redobândindu-și parcă prudența, și tăcu brusc.

— Să-l ucidă pe directorul general…

De data asta râse și Sammara cu poftă.

— În sfârșit, am găsit un om serios!

— Dar trebuie spus că el nu se gândește la asta decât în clipele în care este *treaz*!

— Chiar dacă!

Amm Abdo se întoarse și se opri lângă paravan, aducând știri proaspete, legate de rezultatul investigației.

— Femeia s-a sinucis din pricina unei neînțelegeri cu ibovnicul ei!

Pentru o vreme domni o tăcere apăsătoare.

— E lucrul cel mai bun pe care-l putea face! zise Azuz cu năduf, pur și simplu pentru că nu mai putea să suporte tăcerea. Schimbă narghileaua, Amm Abdo!

— Mai există și iubire pe lume! bombăni Sammara.

— S-a sinucis o femeie care – foarte probabil – era serioasă, pe când noi n-avem de gând să ne sinucidem, zise Khalid.

Ahmad Nasr ținu să precizeze că orice om în viață este serios și-și trăiește viața pe această bază, în timp ce absurdul se limitează de obicei la creier. Se întâmplă să găsești un ucigaș fără motiv într-un roman cum este *Străinul,* dar în viața adevărată – și să-l luăm pe Beckett de exemplu – el a fost primul care s-a gândit să intenteze un proces împotriva unui editor care încălca vreuna din clauzele contractului referitor la scrierile lui absurde. În ciuda argumentelor aduse, Sammara nu acceptă ideea, insistând asupra faptului că ceea ce se fixează în cap trebuie să influențeze într-un fel sau altul comportamentul sau cel puțin sentimentele. Pentru ca omul să rămână om, el trebuie să se revolte cel puțin o dată pe an.

Ragab îi propuse atunci să rămână până vor vedea ivirea zorilor printre arbuștii de acacia, dar ea s-a scuzat, apoi s-a hotărât să plece la miezul nopții, refuzând cu multe mulțumiri oferta de a o conduce unul dintre ei cu mașina. La plecarea ei, se așternu o tăcere asemănătoare cu odihna ce te cuprinde, de obicei, după un efort, aruncând peste toți un val de moleșeală. Anis se gândi o clipă să le vorbească despre experiența lui atomică, dar renunță destul de repede, pur și simplu din lene.

— Ce se află oare în spatele acestei femei străine și fermecătoare? întrebă Ahmad Nasr.

— Vrea să afle totul și să se împrietenească numai cu ceea ce

este demn de prietenie, se grăbi Ali as-Sayyid cu explicația.

Ochii lui mari se înroșiseră, iar nasul proeminent părea că-i atârnă vâscos.

— I-o fi trecând prin minte să ne invite într-o bună zi și pe noi toți la seriozitate? întrebă Mustafa Rașid.

— În cazul acesta, trebuie s-o invităm și noi, la rândul nostru, într-una din cele trei camere… zise Khalid Azuz, vorbind parcă într-o doară.

— Asta este sarcina lui Ragab al-Qadi!

La această idee neașteptată, Sana păli brusc, dar lăsă ideea să treacă neobservată.

— Trebuie să convenim de pe-acum asupra unui moștenitor pentru Sana! insistă Khalid.

De data asta, Sana îi aruncă lui Ragab o privire tăioasă și plină de reproș, iar el se grăbi să intervină curtenitor, vrând să împace lucrurile:

— Drogatul nu mai poate fi oprit să spună ce-i trece prin minte…

— Oare i-o fi ușor unui om care ia totul în glumă să iubească o femeie serioasă? își continuă Khalid șirul gândurilor cu voce tare.

Narghileaua circulă de la unul la altul, umplând ochii tuturor de somn. Mangalul fu mutat pe terasă, se scutură cenușa, iar jarul se aprinse din nou, scoțând scântei. Anis se apropie de terasă pentru a primi din plin briza proaspătă a nopții. Privi spre foc cu admirație, lăsându-se furat de farmecul său straniu. Își zise că nimeni nu cunoaște secretul forței mai bine ca delta. Șoarecii, țânțarii, apa fluviului, toate acestea sunt clanul meu, dar numai delta știe secretul forței. Tot nordul este o lume fermecată, acoperită de păduri, care nu cunoaște ziua decât prin mănunchiurile de lumină care se strecoară prin plasa ramurilor și a frunzelor. Într-o zi au pornit să se vânture norii, trecând în fugă peste toate, și a sosit un oaspete nepoftit, cu pielea crăpată și fața palidă, al cărui nume este seceta. Ce facem, căci iată moartea se târăște spre noi?! Verdeața s-a ofilit, păsările au plecat și animalele au murit. V-am spus că moartea se târăște, întinzându-și pumnii încleștați

spre noi. Verii mei au plecat spre sud, căutând un trai mai ușor, culegând fructe chiar și la capătul pământului, iar familia mea s-a îndreptat spre mlaștinile Nilului, neavând nicio altă armă în afara hotărârii ei ferme și niciun martor al aventurilor ei nebunești în afara deltei. În așteptarea ei s-au strâns plantele cu spini, târâtoarele, sălbăticiunile, muștele și țânțarii. Exista un ospăț sălbatic al pieirii și niciun martor în afara deltei. Și-au zis: Nu avem altceva de făcut decât să luptăm clipă de clipă și pas cu pas. O luptă cu sudoare și sânge. Brațele sângerânde, ochii holbați și urechile ciulite; dar nimic nu se aude în afară de înaintarea morții. S-au răspândit fantomele și vulturii se rotesc așteptându-și victimele. Nu există timp decât pentru muncă. Nu există răgaz nici pentru îngropat morții. N-are cine să întrebe unde pleacă. S-au născut lucruri ciudate și au semănat semințele minunilor, dar nu există niciun martor în afara deltei.

8

Când începe o nouă petrecere, se intensifică sentimentul prezenței fizice, al acțiunii. Existența devine parcă mai sigură, dispărând acea idee fixă a sfârșitului, ivindu-se chiar o șansă rară pentru conturarea sentimentului de veșnicie. Și pentru că e noapte cu lună, se stinge lampa de neon, lăsându-se aprins numai un bec albastru cu lumină slabă, agățat deasupra ușii de la intrare. Chipurile păreau palide, iar luna care se ridica deasupra câmpului vizual, dincolo de terasă, desena, în jurul celor adunați în semicerc, un covor argintiu cu laturile egale.

— Ați citit, fără doar și poate, articolul Sammarei despre noul film?

— Te adresezi lui Ragab al-Qadi în mod special?

— Nu! El nu citește ziarele și revistele și, asemenea lui Ludovic al XV-lea, nu știe nimic despre ceea ce se întâmplă afară.

— Seriozitatea! interveni Layla Zeydan în sprijinul sentimentului Sanei. Da! Dar eu nu am dat atenție acestui lucru. Am știut însă din capul locului că ea a venit pentru un scop anume…

— Ridică-te să dansăm… îl invită Sana pe Ragab.

— Dar n-avem muzică… îi răspunse cu o liniște posomorâtă.

— Doar am dansat de atâtea ori fără muzică!

— Ai răbdare, draga mea, altfel nu se va putea roti narghileaua!

Își închipuie că el este centrul universului și că narghileaua se învârte pentru el. Realitatea este că narghileaua se rotește pentru că totul se rotește. Dacă aștrii s-ar mișca în linie dreaptă, s-ar schimba sistemul ședinței de narghilea. Noaptea

trecută m-am convins pe deplin de adevărul veșniciei, dar când m-am dus la arhivă am uitat motivele.

— Cred că articolul cu pricina face parte din literatura angajată, remarcă Khalid Azuz cu ironie. Ce părere ai, Ragab?

— Eu l-am considerat a fi un pas în întâmpinare și un salut venit din partea ei, răspunse Ragab, de parcă Sana nici n-ar fi fost de față.

— Și ceea ce confirmă lucrul ăsta e faptul că ea n-a mai trecut pe la noi de câteva zile!

Primul pătrar ce a trecut conferă întunericului o lumină estompată ca ochiul somnoros al violetei. Ți-aduci aminte cât de istovitoare era luna plină în nopțile raidurilor? Iată-l pe cel iscusit sărind la o nouă invazie și asemenea tuturor invadatorilor își ia ca platoșă cruzimea.

— I-am mulțumit la telefon, continuă Ragab, accentuând uitarea față de prietena de lângă el. I-am zis că aș vrea s-o vizitez, dacă nu mi-ar fi teamă că o deranjez. Niciun deranj! a zis ea, mirându-se.

— Aproape o invitație deschisă!

— În câteva minute sau în „minute numărate”, cum zic savanții noștri gramatici, îmi ceream permisiunea de a intra în camera ei, dar acolo am dat peste un ifrit, care nu era altcineva decât prietenul nostru Ali as-Sayyid…

— I-am mulțumit, am sorbit cafeaua și i-am zis că articolul ei este menit să mă creeze din nou.

— Ipocrit, fiu de ipocrit care se trage dintr-un neam străvechi de ipocriți…

— Nurii ei mi-au fermecat privirile și din coardele ei vocale s-au răspândit în timpul conversației puzderie de melodii și armonii delicate, din cele care nu pot fi controlate decât de un ifrit stăruitor…

— Fantezie de înfumurat! îl întrerupse Ali as-Sayyid. A fost o discuție obișnuită, pe un ton cât se poate de banal.

— Da’ de unde! Tu erai cufundat într-o conversație în șoaptă cu un producător de filme, tocmindu-vă vârtos.

— Povestea se referea la o ladă de whisky pentru bacul nostru blestemat și nimic mai mult… zise Ali as-Sayyid,

râzând ascuțit.

— Și totul s-a limitat la tonul delicat? îl provocă Mustafa Rașid.

— La ce v-ați fi așteptat mai mult cu ocazia unei întâlniri semioficiale?

Cu toate astea, maestra angajată s-a ascuns în spatele unui văl transparent de feminitate ca acela pe care-l folosește fluturele zburând din floare în floare, îndeplinind funcția lui Amm Abdo din strada Nilului…

— Ce vrăjitor mai ești și tu! zise Sana, glasul ei aducând cu struna înaltă a *qanun*-ului[18] atinsă din greșeală de interpret.

— Micuța mea dragă, zise el, adresându-i un zâmbet înghețat, care aducea cu o notă de aversiune în lumina albastră și palidă.

— Nu sunt deloc „micuță", te rog! îl întrerupse ea destul de dur.

— Micuță la ani, dar mare… la… la stat…

— Scutește-mă de clișeele care au murit odată cu epoca mamelucilor!

— Unde suntem noi acum în comparație cu epoca mamelucilor, dacă acceptăm că ar fi existat cândva un mameluc! exclamă Ali as-Sayyid, oftând.

— Cât de rapid se preschimbă lumea bacului în niște sălbăticiuni fără inimă! exclamă Sana vădit nemulțumită.

Sălbăticiunile au inimă. Ele nu sunt sălbăticiuni decât față de adversarii lor. Nu voi uita peștele uriaș care s-a îndepărtat de bac, zicând: „Eu sunt peștele care l-a salvat pe Yonas". Câte milioane de milioane de ochi erau ațintiți asupra nopții tăcute și supuse în lumina lunii! Nimic nu este mai grăitor pentru sinceritatea Sammarei decât migrația sezonieră a păsărilor. Sărmana Sana a uitat de traiul ei în caverne încă din perioada adolescenței sale.

— Tutunul aromat nu face doi bani! Parcă ar fi hârtie arsă! izbucni Anis.

Se apucă să-l strângă într-o batistă pentru a-l stoarce. În același timp lua parte la concursurile de alergări și haltere, la ediția jocurilor olimpice din Japonia, înregistrând recorduri

noi. Sună telefonul și Ragab alergă imediat să răspundă, ca și cum l-ar fi așteptat. Anis nu auzi din conversația lui decât cuvinte disparate: Bineînțeles… Imediat… Puse receptorul la loc și zise, întorcându-se spre cei prezenți:

— Mă scuzați… Apoi adăugă, privind spre Sana: Poate mă întorc spre sfârșitul petrecerii…

Ieși aproape alergând. Bacul se clătină sub pașii lui fermi. Sana făcu un gest nervos și toți își închipuiră că este gata să izbucnească în plâns. Nimeni nu scoase o vorbă, dar în ochi se citeau întrebări. Ali as-Sayyid clătină din cap dezaprobator

— Nu… nu… S-a dus epoca romantismului…

— Ba chiar și epoca realismului este în agonie… bâigui Mustafa Rașid, adresându-se Sanei.

— Este un lucru general acceptat pe bacul nostru că nimic nu merită să fie regretat! zise Layla Zeydan, încercând să-și reprime un zâmbet malițios.

— Nu-i vorba aici nici de romantism și nici de regrete! izbucni Sana furioasă.

— Îți spun eu precis că a plecat să se întâlnească cu vreun producător! o asigură Ali as-Sayyid. Dar e bine să nu uiți că ești prietena unui bărbat a cărui meserie sunt femeile!

— Am să-ți ofer un pahar de whisky, dar te rog să te întorci la starea ta firească… zise Ahmad Nasr precaut.

— Iar dacă s-a întâmplat nenorocirea, îi ai pe Mustafa și pe Ahmad… zise Saniyya Kamil cu un ton firesc și cu o simplitate uluitoare.

— De ce mă neglijează enumerările ticăloșilor? izbucni Anis sălbatic. Ticăloși depravați și narcomani! adăugă apoi răspicat și cu grosolănie.

Izbucniră cu toții în râs.

— S-o fi dus într-adevăr la Sammara? întrebă Mustafa Rașid.

— Nici vorbă! zise Ali as-Sayyid.

— N-ar fi de mirare să dea buzna peste o femeie!

— Dar spune-mi atunci pentru ce a venit ea aici, dacă nu pentru el? întrebă Layla Zeydan.

— Nimic nu este imposibil! răspunse Ali as-Sayyid evaziv.

În orice caz, nu este o naivă! Și nici nu cred că va accepta să fie doar o admiratoare trecătoare!

— Ce-i face oare pe unii bărbați să pornească la un astfel de atac? întrebă Mustafa Rașid nedumerit.

— Orice stea trebuie să aibă un rost în locul pe care-l ocupă! zise Ali as-Sayyid.

— Pentru mine este importantă numai strălucirea stelei, nu neapărat grația și frumusețea. Aceasta este taina sexului!

— Mai bine să vorbească femeile despre așa ceva! propuse Ahmad Nasr.

— Femeile iubesc, dar nu spun de ce… completă Ali as-Sayyid.

— Despre chestiunea asta, întreabă glanda hipofiză! bombăni Khalid Azuz.

Sana luă o salteluță, ieși pe terasă și se așeză acolo, simțind nevoia să fie singură.

— Ea reprezintă modelul de femeie pe care-l cauți tu. Nu-i așa? îl întrebă Ali as-Sayyid pe Mustafa Rașid, făcând un semn discret spre Sana.

Mustafa îi răspunse tot printr-un semn, care semnifica în mod sigur o negație.

— Libertinajul… Numai libertinajul poate fi leacul pentru toate astea.

— Ticăloșilor! izbucni Anis. Voi sunteți vinovați de căderea civilizației romane!

Râseră cu toții zgomotos.

— Pari nervos în noaptea asta… De obicei nu ești… Ce-i cu tine? îl întrebă Ahmad.

— Tutunul aromat este sub orice critică!

— Bine, dar nu-i nimic nou în asta! Așa este de obicei!

— Mai este și luna! Rotirea ei îmi amintește de comedie!

— Comedie? Ce comedie?

— Comedia comediilor!

Narghileaua își urma rotirea fără întrerupere. Tăcură toți pentru a-și aduna gândurile rătăcite. Cei prezenți îl calomniau tocmai pe cel nevinovat… Istoria și viitorul… Anis își zise în sinea lui că aici se află golul… nimicul… Zeroul… Golul și

nimicul în plus sau în minus. Nimic mai mult decât golul. Neantul… Minunea minunilor… Necunoscutul se dezvăluie sub lumina lunii. De afară se auzi glasul lui Amm Abdo bâiguind cuvinte pe care nu le putu desluși nimeni. Unul râse, iar altul remarcă repeziciunea uluitoare cu care se scurge timpul. Tăcură iar, lăsând să se audă foșnetul valurilor care loveau partea de jos a bacului. Da, rotirea lunii! Și taurul amorțit la roata de moară. Într-o zi, un șeih mi-a zis: „Ție îți place agresiunea, iar Allah nu-i iubește pe agresori", iar sângele îmi curgea încontinuu din nas. Poate că nu-mi spusese mie vorbele alea. Poate că șeihul i le spusese celuilalt. Cum ai mai putea avea încredere în ceva după toate astea? Glasul reveni, zicând: „Timpul s-a scurs cu o repeziciune uluitoare". Ahmad Nasr oftă și zise:

— Acum este momentul. Începu o mișcare leneșă care se târa. Apoi Ahmad și Mustafa plecară, urmați de Khalid și Layla. Ali și Saniyya se retraseră în încăperea ce dădea spre grădină. Veni Amm Abdo pentru a face ordine. I se plânse și lui de calitatea proastă a tutunului aromat, iar el îi răspunse că tot ceea ce se găsește pe piață este de proastă calitate. De pe terasă se auzi un strănut și-și aduse aminte numaidecât de Sana. Se târî de-a bușilea spre terasă, apoi își sprijini spatele de perete și-și întinse încet picioarele, bombănind: „Bună seara!". Lumina lunii se retrăsese în spatele bacului, spre stradă, trăgând după ea strălucirile pe suprafața apei.

— Crezi că o să se mai întoarcă? întrebă Sana.

— Cine?

— Ragab!

— Cât de jalnic și de amărât este cel întrebat atunci când nu poate răspunde!

— A zis că s-ar putea să se întoarcă la sfârșitul petrecerii.

— S-ar putea…

— Te stânjenesc?

— Ferească Allah!

— Crezi că ar trebui să-l mai aștept?

— Un neam își așteaptă imamul de o mie de ani! răspunse el criptic, râzând ușor.

— Și tu îți bați joc de mine ca și ei?

— Nu și-a bătut nimeni joc de tine; doar că ăsta-i felul lor de a vorbi.

— În orice caz, tu ești mai bun decât ei toți…

— Eu!

— Nu spui niciodată nimic rău despre nimeni…

— Asta pentru că eu sunt mut…

— Și mai este ceva care ne unește…

— Ce anume?

— Singurătatea!

— Drogatul nu cunoaște singurătatea!

— Oare de ce nu-mi faci curte?!

— Un adevărat drogat se bucură de automulțumire.

— Ce-ai zice de o plimbare pe o barcă cu pânze?

— Aproape că nu mă mai țin picioarele…

— Atunci nu mi-a mai rămas decât să plec… zise ea oftând. Nu mai există nimeni care să mă conducă până la piață!

— Amm Abdo îl conduce pe cel care nu mai găsește pe nimeni care să-l conducă.

În curentul brizei se succedară câteva adieri răcoroase ale nopții, iar din spatele ușii închise a dormitorului răzbătu un râs slab, șoptit. Cerul era senin, luminat de mii de stele. Într-un loc, în mijlocul lor, se zări un chip cu trăsături șterse, parcă zâmbind. Îl năpădi un sentiment pe care nu-l mai încercase decât atunci când înregistrase un record la jocurile olimpice. Cum se scurgea timpul, cu o repeziciune uluitoare! I se arătă aievea privirilor tragedia de pe câmpul de luptă. Cambise{19}, marele rege, stătea pe un podium, iar în spatele său armata lui victorioasă. În dreapta lui se aflau generalii victorioși, iar în stânga lui – Faraon, în poziția celui înfrânt. Oștenii înfrânți ai Egiptului treceau în șiruri nesfârșite prin fața invadatorului. Și iată-l pe Faraon izbucnind în lacrimi. Cambise, uimit, se întoarse către el, întrebându-l de ce plânge. Faraon arătă spre un bărbat care mergea cu capul plecat printre prizonieri, zicând:

— Bărbatul acesta! Atâta vreme l-am tot văzut în splendoarea măreției sale! Și cât de mult mi-am dorit să-l văd

în cătușe!…

9

Toate cele trebuincioase fuseseră pregătite pentru ședință și iată-l pe Amm Abdo vestind rugăciunea de asfințit. Așteptarea are însă întotdeauna ceva chinuitor. Așteptarea vrăjii din ceașca de cafea fermecată… Așteptarea dă insomnii și nu există leac pentru asta în afara balsamului veșniciei. Înaintea ei nici Nilul nu-ți poate ține de urât și nici stolurile de porumbei albi. Privești cu ochi neliniștit despărțirea celor prezenți așa cum privești la toate sfârșiturile, pentru că orice despărțire este un sfârșit. Luna care se ivește deasupra frunzelor de acacia întărește această neliniște. Câtă vreme lucrurile stau astfel, chiar și binefacerea este urmată de căință și regret. Inima nu suportă nicio înțelepciune în afara înțelepciunii care vestește moartea tuturor înțelepților. Să se ducă mai repede chinul care bate în retragere în fața vrăjii fără întoarcere. Când vom migra pe Lună, vom fi cei dintâi migratori care fug de nimic spre nimic. Ce păcat pentru pânza de păianjen care a cântat într-o seară în satul nostru, acompaniind orăcăitul broaștelor. Cu puțin înainte de somnul de după-amiază l-ai ascultat pe Napoleon, care i-a acuzat pe englezi că l-au ucis cu o otravă lentă. Dar nu numai englezii ucid cu otravă lentă. Porni să se plimbe între terasă și paravan. Aprinse lampa albastră, simțind în aceeași clipă degetul îndurării mângâindu-i lăuntrul.

Bacul se clătină și se apropiară glasuri, anunțând lume. Adunarea se întregi și *goza* porni să treacă de la unul la altul, în văzul lunii ce continua să se înalțe. Sana întârzia pentru prima oară de la venirea ei pe bac și Ahmad Nasr se grăbi să remarce lucrul acesta. Se făcură tot felul de comentarii contradictorii legate de întârzierea ei.

— Problema este că voi sunteți niște bărbați în stare de

imponderabilitate! zise Saniyya Kamil.

Ragab păru indiferent.

— Ai fost mai aspru decât se cuvine și n-ai ținut seama de tinerețea ei, îi zise Ahmad Nasr.

— Nu pot să fiu și iubit, și educator în același timp!

— Da, dar este încă foarte tânără!

— Nu sunt primul artist din viața ei!

Ahmad Nasr insistă, arătând că ea l-a iubit cu adevărat.

— Dacă o iubire durează o lună întreagă în epoca noastră care aleargă cu viteza rachetelor, poți spune că este o iubire îmbătrânită! zise Anis.

Își aduse aminte cum îl ispitise ca să-i facă el curte și cum – asemenea lui Iosif[20] – refuzase. Cum dăduse iubirea atâtea povești încă din timpuri străvechi! Luna strălucea pe chipurile lor, urmând ca în curând să dispară dinaintea privirilor lor. Când se uită atent la chipurile din fața lui, i se dezvăluiră trăsături noi, care făceau să i se pară ciudate. De obicei, îi vedea cu urechea, situați undeva în spatele unui nor de fum, sau prin gândurile lor rostite cu glas tare și prin relațiile dintre ei. Când se concentră cu totul asupra lor, constată că nu este decât un străin printre străini. Își continuă gândul, descifrând ruina între ridurile fine din jurul ochilor Laylei Zeydan și cruzimea de gheață din ironia zâmbetului pe care-l afișa Ragab. Lumea din jurul lui i se păru de asemenea ciudată, și pentru faptul că nu-i putea stabili locul în timp. Poate că ea nici nu mai există. Auzi numele Sammarei repetat de glasurile lor și numaidecât auzi și vocea ei, glumind afară cu Amm Abdo. Tremurul bacului făcu să-i treacă un fior prin trup. Sammara se ivi pășind veselă. Purta un taior alb. Îi salută, făcându-le semn cu mâinile și se îndreptă spre salteluța goală a Sanei. Își aprinse o țigară, cu gesturi firești, cu o figură mulțumită. Nimeni nu văzu la ea vreo schimbare care să poată explica comportarea confuză a lui Ragab din ziua precedentă.

— Unde-i Sana? întrebă ea cu nevinovăție.

— În coliba lui Amm Abdo! răspunse Mustafa Rașid.

Sammara continua să se poarte firesc, iar Mustafa adăugă o explicație pe care nu i-o ceruse nimeni, precizând că Sana

căuta acolo absolutul. Sammara îi răspunse că trebuia să-l caute la el și nu în coliba lui Amm Abdo.

— Realitatea este că Sana a găsit dragostea lui Ragab un accident trecător și s-a dus să caute ceva adevărat și statornic, ceva care nu se schimbă niciodată, continuă el ironic.

— Într-adevăr, în coliba lui Amm Abdo se află ceva care nu se schimbă niciodată, zise ea cu regret în glas. Acest ceva este golul… vidul…

Da, bărbatul nu are nimic în afara ghilbabului său și doarme pe o bancă veche, fără nici o pătură. Așa l-a găsit când a venit pe bac, dar trebuie totuși să-i dea o pătură la venirea iernii.

Mustafa insistă ca Sammara să încerce *goza.* I se alătură și Ragab:

— De ce te încăpățânezi să refuzi?

— Dar nu știu din ce motiv vă place vouă?! le întoarse întrebarea râzând. De fapt aceasta este chestiunea cea mai importantă.

— Refuzul tău necesită explicații!

Pentru toți devenise evidentă pasiunea ei de a cunoaște secretul cuceritor al *gozei.* Într-adevăr, de ce le place atât de mult unor oameni influența ei năucitoare? De ce sunt nebuni după moleșeala și somnolența ei apatică?!

— Caută în Enciclopedia Britanică la cuvântul „dipsomanie”! o îndemnă Khalid Azuz.

— Ferește-te de clișee, maestră! se grăbi să adauge Mustafa Rașid. Ea zâmbi șovăind, iar el reveni cu avertismentul. Ferește-te să repeți cuvinte stupide cum sunt fuga și altele la fel…

— Dar vreau să știu! insistă ea.

— O nouă anchetă? interveni și Ragab.

— Nu accept să fiu incriminată!

— Clișeele n-au valoare, zise Mustafa Rașid provocator. Toți lucrăm: un director financiar, un critic de artă, un artist, un scriitor, un avocat, un funcționar… Toți dăm societății ceea ce ne cere și chiar mai mult. De ce fugim?

— Tu presupui niște gânduri ale interlocutorului și te apuci

să le interpretezi, zise ea oarecum protestând. Eu întreb pur și simplu: la ce vă folosește *goza?*

Ali as-Sayyid încercă să răspundă:

— Ea ne spune un lucru vechi care ne aduce aminte de versurile poetului:

Ochii stau de veghe și când ochii au adormit,
Pentru un lucru care există sau nu există.
Alungă grijile de pe suflet cât poți,
Căci îndurarea grijilor este o nebunie…

— Așadar grijile sunt cauza! zise ea, ca și cum ar fi învins, în sfârșit.

— Noi înfruntăm grijile vieții noastre zilnice cu toată dârzenia, insistă Mustafa Rașid. Nu suntem leneși. Noi suntem capi de familie și oameni de afaceri…

Lumea îi pare și mai ciudată atunci când abordează asemenea idei: grijile, activitatea, leneșii… Clișeele… Drogații continuau să discute cu ochii înroșiți. Luna dispăruse cu totul, dar suprafața apei licărea de parcă ar fi fost surâsul unei fericiri necunoscute. Ce vrea femeia aceea și ce vor drogații? Ei spun că este timpul lor liber, iar ea spune că nu-i altceva decât drogare. Ciudat este că bacul nu se clatină la o asemenea discuție.

Apăru Amm Abdo, luă *goza* și schimbă apa. Apoi o aduse la loc și dispăru. Anis privi la sclipirile apei și zâmbi. Auzi glasul Sammarei strigându-l și-și îndreptă privirea spre ea, continuându-și treaba.

— Vreau să aud și părerea ta! zise Sammara.

— Mărită-te, domnișoară! îi răspunse el în doi peri.

Izbucniră cu toții în râs.

— Ea preferă rolul de predicator, zise Ragab.

Se dovedi că nu avea de gând să se lase influențată sau impresionată de ironiile lor și începu să-l provoace pe Anis din priviri, încercând să-l oblige la un răspuns. El își întoarse fața de la ea, văzându-și în continuare de treburi. De ce unu și cu unu fac doi?

O femeie incomodă care se năpustește asupra noastră cu banalitățile vieții. Ce vrea? Cum e cu putință să ne mai simțim bine în condițiile unei urmăriri continue? Când se convinse că era obligată să renunțe, se întoarse către Mustafa Rașid:

— Este adevărat că voi faceți față grijilor voastre zilnice cu dârzenie, dar ce ziceți despre viața publică?

— Adică, vrei să zici, politica internă?

— Și externă!

— Și politica lumii! De ce nu? interveni Khalid Azuz batjocoritor.

— Chiar și asta! întări ea, zâmbind.

— Și cea a cosmosului! adăugă Mustafa Rașid. Nici ea nu trebuie neglijată!

— Vezi acum că grijile sunt mai numeroase decât ne închipuiam? întrebă ea, râzând mulțumită de întorsătura lucrurilor.

— Acum ne-am înțeles! Tu regreți timpul nostru irosit în petrecerile de seară și crezi că asta înseamnă fuga de adevăratele noastre obligații. Și mai crezi că, dacă n-ar fi așa, noi am putea oferi soluții pentru problemele patriei arabe, ale lumii și ale cosmosului…

Izbucniră din nou râsete. Se năpustiră asupra lui Anis, acuzându-l că el este cauza reală a suferințelor lumii și a misterelor cosmosului. Mustafa le propuse chiar să arunce *goza* în Nil și apoi să-și împartă între ei treburile. Khalid Azuz să se specializeze în politica internă, Ali as-Sayyid în politica mondială, iar Mustafa Rașid în dezlegarea enigmelor cosmosului. Începură să se întrebe cum să se organizeze, cum să înfăptuiască socialismul pe baze populare democratice, fără falsuri și fără constrângeri, cum să rezolve, după aceea, problemele lumii, cum ar fi războiul sau discriminarea rasială, cum să înceapă Mustafa de pe acum să rezolve enigmele cosmosului, să studieze știința și filozofia sau să se mulțumească numai cu autoconcentrarea în așteptarea razei de lumină?

Se întrebară despre piedicile care-i așteaptă și despre primejdiile care-i amenință, cum ar fi confiscarea câștigurilor,

arestarea sau asasinarea. Un glas se plânse de repeziciunea uluitoare a scurgerii timpului, văzând că luna dispăruse cu totul și nu mai rămăsese decât o scurtă trenă din covorul ei de licăriri. În tot acest timp, *goza* nu-și întrerupsese rotirea și nici Sammara nu se oprise din râs.

În capul lui Anis se roteau gânduri despre cuceririle islamice și cruciade, despre tribunalele inchiziției, despre pieirea îndrăgostiților și a filosofilor, despre lupta sângeroasă dintre catolicism și protestantism, despre perioada mucenicilor și emigrarea spre America, despre moartea Adilei și a Haiyyei, despre tocmelile lui cu fetele de pe strada Nilului, despre peștele cel uriaș care-l salvase pe Yonas și activitatea lui Amm Abdo, care se împărțea între conducerea rugăciunii și proxenetism, despre liniștea din ultima parte a nopții, pe care nu reușește să o descrie, și despre ideile fosforescente, fulgerătoare care se aprind preț de o clipă și apoi dispar pentru totdeauna.

Îl trezi glasul Sammarei, care le adresa o întrebare tuturor.

— Cum ați fost voi la începutul vieții?

Râseră. De ce râd? Ca și când viața lor n-ar fi avut un început! Amintirile îndepărtate legate de epoca pietrei. Satul, apoi încăperea, singurătatea și perseverența. Perseverența în sat și în singura lui încăpere. Iar luna răsărea și asfințea fără să anunțe vreun sfârșit.

— În adolescența mea – începu Khalid – nu exista întrebare fără răspuns. Pământul nu se rotea. Într-o clipă speranța se întindea în viitor, la o sută de milioane de ani lumină.

— Într-o zi, eu și Anis eram cât pe ce să pierim într-o demonstrație revoluționară! zise Mustafa Rașid.

Sammara nu se miră de nimic din toate astea și începu să vorbească despre posibilitatea revenirii entuziasmului lor îmbrăcat în veșminte noi. Dar ei trecură în grabă la alte idei. Vorbiră mai ales despre trădarea femeii, care a făcut să se piardă încrederea în toate femeile.

— De fapt, cu absolutul, tu fugi de răspundere! i se adresă ea lui Mustafa Rașid, care era cel mai atras de controversă.

— Dar și răspunderea este calea multora de a fugi de

absolut, îi răspunse el cu ironie.

Veșnica poveste! Oul sau găina! Cât despre mine, eu mă consacru aprinderii focului și pregătirii *gozei.* Apoi fac din sufletul meu un depozit pentru certurile mărunte. Femeile râd și visează la dragoste. Iar timpul se scurge cu o iuțeală uluitoare. De fiecare dată când maestra a vrut să plece, vrăjitorul a reținut-o cu insistență. În curând întâlnirea se va destrăma. Și Al-Khayyam, care a fost o școală, a devenit un hotel pentru plăceri. Cu ocazia ultimei noastre întâlniri mi-am zis că, dacă ar fi trăit până în perioada modernă, s-ar fi înscris la un club sportiv.

— E timpul!

Bărbații și femeile plecară pe rând, lăsându-i în urmă pe Ragab și pe Sammara.

Cu certitudine, ei doi nu știu că Nilul este cel ce ne-a sortit ceea ce avem și că din vechea noastră credință n-a mai rămas decât adorarea lui Apis, iar boala cea adevărată este teama de viață, nu cea de moarte. Și acum să ascultăm dialogul șablon reluat după același tipic:

— Nu e mai bine, draga mea, să ne delectăm cu dragostea?

— Bună idee!

— Atunci?

— Ți-am spus, dragul meu, că eu sunt o femeie serioasă…

— Morală burgheză?

— Serioasă. Se-ri-oa-să…

— Pe Allah, cum ai putea ceda tu? Cum ea nu răspunse, continuă tot el: Prin căsătorie, de pildă?

— Spune „prin dragoste”, căci ea este originea a toate câte sunt!

— Atunci, vino!

— Tu vorbești serios?

— Eu nu glumesc niciodată!

— Și Sana?

— Se pare că nu cunoști nimic despre psihologia adolescentelor nebune!

— Ba cred că am ceva cunoștințe…

— Te predai mie, dacă promit să cred în seriozitate?

— Ești cu adevărat nostim!

Iată-l acum apropiindu-și fața de obrazul ei. Se va repeta imediat și vechiul tablou. Iată-l, sărutându-i buzele delicat. Ea nu-i opune nicio rezistență, dar nici nu-i răspunde. Îl privește fix. O privire ironică, rece. Persia a descrescut și a bătut în retragere. Asta a fost soarta perșilor.

— Hai să ne plimbăm prin grădiniță, îi propuse el, zâmbind serafic.

— Da, dar este foarte târziu…

— Pe bac timpul curge altfel sau, cine știe, poate că nici nu există timp…

Salonul rămăsese gol. Și totuși nu! Salonul nu se golise complet. Se mai aflau încă în el urmele întâlnirii – biblioteca, paravanul, frigiderul, telefonul, lampa cu neon, lampa albastră, două fotolii, un covor albastru cu desene roz și scheletul unui om din epoca atomului. Ei se plimbă acum prin grădină. Ierburile înrourate le vor stinge căldura, iar șoaptele lor se vor opri în petalele de violete și iasomie. Nu este exclus nici să danseze pe melodiile greierilor de noapte.

Amm Abdo intră pentru a-și îndeplini sarcina finală. Anis îl privi un timp, apoi zise ezitând:

— Poate găsești o fată…

— Ooo!

— Înainte de spălarea pentru rugăciune sau după ea, altfel va fi vai de tine…

— A murit un bărbat evlavios dintre aceia care țineau la rugăciunea din zori!

— Să ai parte de viață lungă! Am impresia că o să ne îngropi pe toți.

Bătrânul râse, îndepărtându-se cu tipsia de aramă.

Ochii îi căzură pe o poșetă mare, albă, așezată pe salteluța unde șezuse Sammara. I se păru că poșeta are o personalitate anume și că îl fixează cu viclenie. Îl năpădi o dorință ciudată de a comite o faptă neonorabilă. Întinse mâna spre poșetă și o deschise. Găsi în ea lucruri pe care te așteptai să le găsești într-un asemenea loc, numai că ele i se păreau tare ciudate. Răscolindu-le, fu izbit de un parfum tare delicat. O batistă, o

sticluță mică închisă la culoare, un pieptăn cu mâner de argint, un portmoneu și o agendă cât palma. Deschise portmoneul și găsi în el câteva bancnote. I se năzări să ia o jumătate de liră pe care mai apoi să o dea fetei pe care avea să i-o aducă Amm Abdo. Se înveseli la un asemenea gând. Era convins că descoperise o idee unică, de natură să-i aducă satisfacții. Luă agenda și o vârî în buzunar. Cine l-ar fi văzut ar fi putut crede că e pus pe șotii. Dar el se gândea cum își va relua experiența discuției, pe care o ratase demult, și va despica o inimă închisă. Fata îi va spune tot ce îi trece și ce nu-i trece prin minte. Se va întreba, poate, cum de materia monocelulară conține toate minunile ce se pot vedea astăzi. Sau poate mă va întreba când am fost vulcan înainte de a deveni sentimente moarte. Iar eu nu cunosc răspunsul.

Poate că-l știi tu, cel cu al cărui nume se laudă istoria. Se opri în fața mea, măreț și drept ca o statuie.

— Tu ești Tutmes al III-lea{21}, cu adevărat?

— Da… Eu sunt… răspunse cu un glas care-mi amintea de vocea lui Mustafa Rașid.

— Ce faci?

— Împart tronul cu sora mea Hatșepsut{22}.

— Mulți se întrebă despre taina indiferenței tale… Mereu în umbra ei… i-am zis provocându-l.

— Ea este regina…

— Iar tu ești regele…

— Ea este puternică și vrea să stăpânească totul…

— Dar cel mai mare dintre generalii Egiptului și cel mai măreț dintre cârmuitorii lui…

— N-am purtat războaie și n-am cârmuit încă…

— Eu îți vorbesc despre ceea ce vei fi de-acum încolo… Nu pricepi?

— Și de unde știi tu toate astea?

— Din istorie. Toată lumea le știe…

Se lumină brusc și privi la mine ca la un nebun.

— Istoria! Crede-mă! i-am zis insistent.

— Dar tu vorbești despre un viitor necunoscut.

— Asta-i istoria, crede-mă! am insistat eu ca unul ce

vorbește într-un coșmar, neajutorat.

10
Proiectul unei piese de teatru

Ideea centrală a piesei este seriozitatea în opoziție cu jocul absurdului. Absurdul este pierderea sensului, sensul oricărui lucru, și prăbușirea credinței, a oricărei credințe, trecerea vieții doar sub impulsul necesității imediate, fără convingeri și fără speranță. Toate acestea anulează seriozitatea, ducând la descompunere și negativism, în vreme ce eroismul dispare lovit de superstiție și ironie. Binele și răul se confundă. Dacă unul dintre ele reușește să se ridice, acest lucru se întâmplă numai sub impulsul egoismului, lașității și oportunismului. Toate valorile mor și civilizația piere lent. Ceea ce trebuie studiat în această etapă este problema pioșilor ticăloși. Lor nu le lipsește cu totul credința, dar urmează în viață calea amuzamentului, luând totul în glumă. Cum se explică toate astea? Sau este vorba de o credință falsă și superficială, lipsită de rădăcini puternice, sub paravanul căreia se practică cele mai josnice fețe ale oportunismului și speculației? Trebuie studiată cu atenție această idee și de văzut dacă poate fi valorificată în această piesă sau amânată pentru un proiect viitor.

Cât despre seriozitate, ea echivalează cu încrederea. Încrederea în ce? Nu este de-ajuns să cunoaștem lucrul în care trebuie să credem, ci este nevoie ca încrederea noastră să se bazeze pe credința religioasă adevărată și pe capacitatea ei uluitoare de a crea fapte de eroism, căci altfel nu este decât tot un fel de glumă. Toate aceste nuanțe trebuie să fie exprimate prin atitudine și întâmplări, indiferent dacă este vorba de încrederea în om sau în știință, sau în amândouă, concomitent. Și ca să simplific lucrurile, voi spune că omul s-a confruntat

încă din vechime cu absurdul și a reușit să se salveze din această încercare prin religie și că el se confruntă și astăzi cu această problemă, iar întrebarea care se pune este: „Cu ce va reuși oare să se salveze de data aceasta?”. Nu ne putem aștepta la nimic bun dacă omul recurge la altceva decât la limbajul lumii în care evoluează. Acum am dobândit un nou limbaj. Acesta este știința. Atât: marile aventuri, cât și cele mai mici adevăruri nu pot fi exprimate și afirmate decât cu mijloacele acestui limbaj nou. Toate aceste adevăruri sunt cristalizate de religie prin noul limbaj al omului – știința.

Să ne facem din savanți model și metodă. Se pare că ei nu cad niciodată în robia absurdului. De ce? Probabil pentru că ei nu au timp pentru așa ceva sau pentru că ei nu pierd niciodată legătura cu adevărul, sprijinindu-se pe acea metodă reușită a cărei eficacitate a fost confirmată, fără să ajungă să se îndoiască vreodată de ea sau să dispere din pricina ei. Se întâmplă ca unul dintre acești savanți să-și petreacă douăzeci de ani din viață rezolvând o ecuație. Această ecuație, odată rezolvată, va avea parte de o atenție înnoită și va devora alte vieți pentru ca în cele din urmă să conducă la un progres enorm pe calea adevărului. Acești oameni trăiesc în permanență într-un climat care creează progres continuu. Ei nu-și pun niciodată întrebări sterile, ca de pildă: „Ce sens are viața noastră?”. După cum nici nu tratează nimic în glumă. Adevărata știință impune o etică în această epocă în care valorile morale s-au prăbușit. Ea este o pildă de dragoste pentru adevăr, de onestitate în sentința dată, de viață disciplinată în activitate, de cooperare în cercetare, de pregătire pentru o concepție umanitară globală. Pe plan local ar fi oare posibil de aplicat o asemenea concepție, astfel încât superioritatea științifică să înlocuiască oportunismul în inimile noii generații?

În orice caz, este preferabil să nu-mi bat capul mai mult cu ideea piesei acum. Voi reveni la ea după ce voi strânge mai multe elemente necesare pentru lucru. Cred că structura se va contura bazându-se pe câteva elemente.

O fată se luptă cu un grup de bărbați, străduindu-se să-i schimbe. Trebuie să reușească în această încercare într-o

manieră artistică, altfel piesa n-ar avea sens. O femeie serioasă și niște bărbați ușuratici. Pentru închegarea intrigii am nevoie și de o poveste de dragoste. Ar fi amuzant ca toți acești bărbați să cadă în plasa dragostei pentru această femeie, iar ea să-l poată alege pe unul dintre ei. Sau, cine știe, există și posibilitatea ca tocmai ea să ajungă să-l iubească pe unul dintre ei. Trebuie ca situația să cunoască o tensionare a atmosferei între dragoste și seriozitate, pentru ca piesa să nu devină anostă. Dar fiind o poveste de dragoste, s-ar mai putea oare încadra în genul luptei de idei? Să se limiteze la vorbe și șoapte de dragoste? Când și cum se va produce evoluția intrigii în mod convingător? Să fie construită pe discuții? Să fie bazată pe sentimente? Îmi lipsește un lucru important, ba chiar esențial; dar care este acesta, de fapt? Cum pot fi transformați niște oameni frivoli de o doctrină? Și până unde va merge această doctrină? Va fi suficient dacă acoperă situația socială? Va fi suficient pentru a determina săvârșirea unor fapte de eroism?

În orice caz, mi-am stabilit deja un plan privind ideile pe care trebuie să le cristalizez și să le clarific, pentru a face din ele axa acestei piese. Ar trebui să-mi notez gândurile și informațiile de bază în legătură cu personajele piesei – deocamdată, cel puțin, cu numele lor adevărate. Poate că asta mă va salva de confuzia în care mă zbat. Și poate că desfășurarea piesei îmi va apărea spontan, dacă personajele se conturează clar, cu trăsăturile lor esențiale.

Personajele piesei

1. Ahmad Nasr

Un funcționar capabil, din câte se spune. Are o experiență uimitoare în ceea ce privește viața cotidiană. A reușit în viața conjugală, având o fiică, acum la vârsta adolescenței. Evlavios – în virtutea rutinei –, se pare. Pe scurt, este o persoană obișnuită și nu-mi dau încă seama cum va servi scopurilor piesei. În ceea ce-l privește, se pune o întrebare importantă: ce anume l-a făcut sclavul *gozei*? Lăsând la o parte ceea ce se

spune despre efectele narcoticelor asupra vieții sexuale, o fi având vreo problemă de care caută să fugă? În orice caz, trebuie să fie recreat, întrucât nu este mulțumit în sufletul lui de felul în care slujba și familia îi consumă energia. Totuși undeva, într-un ungher al sufletului său, simte că are o răspundere sau ar trebui să se simtă responsabil de ceea ce se întâmplă în jurul său, căci este credincios. Este, poate, cel mai echilibrat dintre toți, dar în ciuda acestui lucru sau poate tocmai din pricina lui, îl întristează faptul că ceva anume vine mai înainte sau mai târziu decât ar trebui în această viață. În consecință, preocuparea lui pentru problemele mărunte, cum ar fi drogul, poate fi considerată ca o fugă de sentimentul deșertăciunii și de caracterul searbăd al vieții care-l urmărește. Își va purta continuu deprimarea, pe care o ascunde inconștient. Va rămâne în aparență bărbatul echilibrat, liniștit și folositor, până ce eroina îl va demasca în fața tuturor și a lui însuși.

2. Mustafa Rașid

Avocat. Aș putea să-i păstrez meseria reală pentru a justifica și argumenta capacitatea lui deosebită de a pleda. Foarte ironic, dar fermecător. Căsătorit cu o femeie pe care nu o iubește. Probabil că a ales-o în primul rând pentru salariul ei, cu toate că este veșnic în căutarea idealului său feminin peste care n-a dat încă. El este singurul care nu practică sexul pe acest bac. Este un bărbat ciudat și este neîndoielnic că ascunde o taină adâncă. Poate că este tocmai drogul. Dar se pare că nu pricepe că totul este autoamăgire. Aspiră spre imposibil, fără a avea vreun program și fără a face un efort real, bizuindu-se numai pe contemplarea iluzorie creată de drog. Ca și cum absolutul nu ar fi decât un motiv pentru drogare, oferindu-i sentimentul de ridicare deasupra caracterului insipid al vieții sale și a neputinței lui reale. Are – asemenea multora pe care-i întâlnesc la recepțiile publice – un aspect exterior sclipitor, prin cultură și nonșalanța cu care participă, și un interior șubred care degajă, la o privire mai atentă, deprimare și

descompunere.

3. Ali as-Sayyid

De formație, inițial, azharită, și-a continuat studiile la facultatea de litere. Stăpânește foarte bine engleza. Este un luptător care are întotdeauna un scop clar și practic. Are două soții. Prima este din mediul rural, iar a doua din Cairo, dar și aceasta tot casnică; o căsătorie tradițională, probabil aleasă pentru a da satisfacție înclinațiilor lui conservatoare de dominație. Păstrarea primei soții pare să demonstreze că are o inimă generoasă, dar în realitate este un porc, după cum o dovedește relația lui cu Saniyya Kamil. În calitatea lui de critic de artă, se dovedește a fi un mare escroc. Își alege principiile estetice pe baza câștigului material și nu se simte deloc obligat să spună adevărul decât atunci când nu-i surâde norocul și când se transformă într-un satiric nemilos. Îl urmărește pretutindeni sentimentul inutilității, al trădării și al absurdului și de aceea caută refugiu în *goza* și în visele cu totul străine de noul umanism, care i se perindă pe dinaintea privirilor apatice, printr-o ceață amăgitoare. Face parte din categoria contemporanilor care rătăcesc fără credință și fără principii morale. Nu s-ar da înapoi nici de la comiterea unei crime, dacă are siguranța că nu va fi pedepsit.

4. Khalid Azuz

A moștenit un imobil care-i asigură o viață lipsită de griji, în ciuda incapacității sale evidente. Și-a găsit refugiu în *goza,* în sex și într-o artă gelatinoasă care cultivă și răspândește descompunerea și libertinajul ascunse în sufletul său. În cazul lui este dificil să știi dacă pierderea credinței – oricare ar fi fost aceasta – l-a condus la descompunere sau dacă descompunerea l-a condus la respingerea credinței. Tocmai de aceea nu exclud posibilitatea ca el să se întoarcă într-o bună zi la credința tradițională, dacă i se vor epuiza resursele. Fără camarazii lui, este total nul. Ia de la societate cât reușește, fără să-i dea acesteia nimic, în afara unor istorioare cum este

povestea fluierașului al cărui fluier s-a preschimbat într-o viperă. Nu exclud nici posibilitatea ca el să ne privească într-o seară din balconul absolutului.

5. Ragab al-Qadi

Îl consider speranța piesei. Dacă personajul nu se va expune evoluției, șansele ei sunt mici. Tatăl lui a fost frizer, din câte mi-a spus Ali as-Sayyid. În ciuda strălucirii fiului său, din orgoliu, continuă și astăzi să-și practice meseria. Fiul său are cu totul altă părere în această chestiune și consideră că bătrânul face asta din ticăloșie. Ragab este un bărbat aparte; unul dintre zeii care mor în al șaselea deceniu al vieții și, asemenea zeilor iubirii, nu este lipsit de acea cruzime pe care nu o îmblânzește decât dragostea. La fel ca ceilalți de pe bac, nu are nici crez, nici principii, dar este mai puțin nervos și mai puțin tensionat decât ei. Frumos și atrăgător, este cunoscut pentru tenul lui mat perfect, pentru caracterul lui dominator și pentru refugiul său permanent în sex. Se pare c*a goza* nici nu-l interesează prea mult. Posibilitățile pe care le oferă ca personaj al piesei nu mai au nevoie să fie menționate.

6. Anis Zaki

Un funcționar dezamăgit. A fost căsătorit și a fost și tată. Taciturn și apatic, atât ziua, cât și noaptea. Se zice că este un om deosebit de cult. Nu are pe lumea asta nimic în afara unei biblioteci bogate. Uneori am impresia că este pe jumătate nebun sau pe jumătate mort. A reușit să uite cu desăvârșire lucrul de care fuge. A uitat până și de el însuși. Scheletul lui uriaș sugerează o forță deosebită care ar fi putut exista. Poți să-l caracterizezi oricum sau nu-i poți preciza nicio calitate. Secretul lui se află în mintea lui. Poți să fii la fel de liniștit și indiferent în privința lui ca în fața unui scaun gol. Un personaj ca el poate fi speculat din punct de vedere comic, dar nu va avea în niciun caz un rol pozitiv în piesă.

Cred că este mai potrivit să reduc personajele feminine la

două: eroina, dată fiind importanța rolului ei, și Sana, pentru a ascuți caracterul de dramă, pe lângă faptul că personalitatea unei adolescente moderne poate să confere piesei un plus de atractivitate care nu este lipsit de avantaj. Apoi, victoria eroinei asupra ei, în lupta pentru dragoste, reprezintă un simbol al victoriei seriozității asupra frivolității în plan feminin.

Nu este nevoie de Saniyya Kamil, care practică poligamia în maniera ei specifică, și nici de traducătoarea blondă, rămasă domnișoară bătrână, care-și închipuie că este o pionieră martiră în vreme ce nu este decât o femeie ratată și narcomană.

Termină de citit însemnările din carnețel până la titlul „Observații importante”, notat la mijlocul unei pagini pe care nu mai era scris nimic. Răsfoi restul paginilor albe până la copertă, dar nu mai găsi niciun cuvânt. Vârî carnețelul în buzunar, bombănind: „Fiică de…” Îl scoase din nou și mai citi o dată ceea ce scrisese despre el, apoi îl vârî iarăși în buzunar, râzând. Se uită la ceașca goală, bombănind: „Fără folos, niciun rol”. O să aibă de așteptat destul de mult până vine. Probabil că va rămâne treaz până când se adună prietenii. De la micul lăcaș de rugăciune, ajunse până la el glasul lui Amm Abdo, care vestea rugăciunea de asfințit. Continuă să bombăne: „Fiică de…”.

Bacul se clătină anunțând pașii celor ce soseau. Privi spre ușă, întrebându-se cine ar putea să vină așa de devreme. Din spatele paravanului se ivi Sammara Bahgat.

11

S-a apropiat, salutându-l cu un zâmbet prefăcut.

— Nu arăți ca de obicei, îi zise el, observându-i aerul preocupat. Ce ai? continuă să o descoasă, văzând-o învârtindu-se și cercetându-l.

— Am pierdut niște lucruri importante.

— Aici? Pe bac?

— Le-am avut ieri cu mine.

— Despre ce este vorba?

— Un carnețel cu însemnările mele și o sumă de bani neînsemnată.

— Ești sigură că le-ai pierdut aici?

— Nu sunt sigură de nimic.

— Amm Abdo mătură peste tot și gunoierul ia gunoiul în fiecare dimineață.

— Dacă ar fi fost vorba de furt, de ce nu mi-ar fi luat hoțul poșeta cu tot ce era în ea? De ce să ia tocmai carnețelul și să lase portmoneul? mai întrebă ea, după ce se așeză într-un fotoliu.

— Poate ți-au căzut undeva?

— Orice este posibil…

— Este chiar așa o pierdere ireparabilă?

Înainte ca ea să-i răspundă, bacul se clătină și se auziră glasuri. Îl rugă în fugă să uite chestiunea și să nu aducă vorba despre ea. Îi spuse toate acestea grăbită și se mută pe salteluță. Prietenii se succedară unul după altul și în curând se aflau toți la locurile lor, gata să se dăruiască *gozei* cu râvnă și lăcomie. Se simțea mai treaz ca de obicei. În adâncul sufletului său se puseseră în mișcare diavoli gata de joacă. Aruncă o privire vicleană Sammarei.

— Acum este limpede că vii mai devreme ca să rămâi singură cu Anis! zise Mustafa Rașid, adresându-se Sammarei.

— Firește! Nu vezi că el este cavalerul visurilor mele? răspunse ea prompt, intrând în joc.

— Bine, dar noi suntem tineri, iar el are deja patruzeci de ani! protestă Ahmad Nasr.

Fără să fie chemat, se ivi Amm Abdo de după paravan, anunțându-i sec:

— La Ambaba s-a scufundat un bac!

Fețele se întoarseră spre el cu oarecare interes.

— Și s-a înecat cineva? întrebă Ahmad Nasr.

— Nu! Dar s-a înecat bacul cu tot ce era pe el! Absolut tot conținutul lui!

— Nouă ne lipsește tocmai conținutul! se amestecă și Khalid Azuz.

— A intervenit poliția de intervenții!

— Trebuia să intervină și poliția de moravuri…

— De ce se scufundă un bac? se trezi Layla întrebând.

— Din cauza neglijenței paznicului, îi răspunse bătrânul fără șovăire.

— Ba din cauza mâniei celui milostiv împotriva celor care-l locuiesc!

Aprobară cu toții ultima sentință și se întoarseră la *goza.* După ce se retrase Amm Abdo, Ali as-Sayyid mărturisi:

— Într-o noapte am visat că am înălțimea și lățimea lui Amm Abdo.

— Asta pentru că fugi de vise și de droguri, zise Anis, ieșind din muțenia lui obișnuită.

La un asemenea comentariu izbucniră cu toții în hohote.

— Dar de ce să fug, patron al plăcerilor? se minună Ali.

— De gol! De vid! De nimic! Continuă serios, când se potoliră râsetele: Toți sunteți niște ticăloși moderni evadați în narcomanie și închipuiri mincinoase.

Evită să privească spre Sammara. Diavolii lui jucăuși se dezlănțuiră în trombă. Comentariile se încrucișau.

— Asistăm la nașterea unui filosof!

Devenise centrul atenției, ca niciodată.

— Și ce poți spune despre mine? întrebă Mustafa Rașid.

— Evadezi în droguri și absolut. Te urmărește sentimentul caracterului insipid al vieții.

Distinse și surâsul Sammarei în valul general de hohote, dar evită să o privească. Își imagina însă chipul mirat și tulburarea ascunsă cu grijă în pieptul ei.

— Toți suntem niște ticăloși, fără principii morale, urmăriți de un spiriduș înspăimântător care se numește responsabilitate, continuă el cu o mutră foarte serioasă.

— Socotesc că se cade să dăm viață bacului începând din noaptea asta, propuse Ragab.

— Pariez că schimbarea acestei nopți este regizată de la Moscova! interveni Mustafa Rașid.

— Anis, filosofule, îl descusu Khalid, ce ne poți spune despre mine și despre Layla?

— Tu ești un libertin decăzut pentru că nu ai un crez sau, probabil, nu ai un crez din pricină că ești decăzut. Iar Layla nu este decât o falsă pionieră și o narcomană, și nicidecum o mucenică, așa cum își închipuie ea!

— Seca-ți-ar limba! se burzului Layla.

— Iar tu nu faci decât să practici poligamia, drogato! adăugă făcând semn spre Saniyya Kamil.

— Ești nebun de-a binelea! izbucni Saniyya.

— Da de unde! Eu sunt numai pe jumătate nebun și pe jumătate mort…

— Cum poți fi atât de nerușinat?

— Sper că nu te-ai supărat cu adevărat, Saniyya?! Doar el este patronul nostru!

— Nu accept să fiu umilită față de străini…

Indignarea era pe punctul de a copleși veselia, când interveni Ragab apăsat.

— Nu există străini printre noi… Sammara este dintre noi și nu împotriva noastră…

— Ea este dintre noi, într-adevăr, dar nu este decât de partea ta! zise Layla cu năduf.

— Nu! Nu! protestă Anis. Ei nu-i pasă de un bărbat care fuge de trădătorii lui, găsind refugiu în drog și sex…

— Noaptea asta-i o noapte de pomină, flăcăi! izbucni Ragab cu veselie.

— Cine ar putea crede că tu ești tăcutul Anis!

— Probabil că se gândește la o carte despre prăbușirea civilizației…

Mai am încă în burtă o bombă pe care o păstrez pentru directorul general. Să se liniștească râsul exploziv din interiorul meu pentru a vedea lucrurile mai clar. Oare s-au rupt lanțurile care țin bacul nostru legat de mal? Luna plină se pregătește să izbească ușa fragilă a terasei noastre, iar fluturii au înțeles în cele din urmă taina ispitirii lor distrugătoare spre lumina lămpii.

— Nu ești în cea mai bună dispoziție! i se adresă Ragab Sammarei.

— Asta-i dispoziția celui străin! zise ea încet fără a privi spre Saniyya, dar străduindu-se pe cât era posibil să-i urmărească reacția.

— Nu, Saniyya e o femeie duioasă, o mamă tandră chiar și în dragostea ei…

— Mulțumesc, zise Saniyya cu amabilitate. Tu ești cel mai nimerit pentru astfel de scuze.

— Nu exagerați cu împăcarea, căci ne vom plictisi din nou, îi îndemnă Khalid Azuz.

Nu mai auzi decât gâlgâitul narghilelei și undele lui prelungindu-se pe raza lunii. Sângele agitat îi spuse că somnul va fi greu de atins în această noapte ciudată, în care va fi martorul insomniei îndrăgostiților fără ca el să aibă parte de dragoste. Începu să-și adune în minte versurile tuturor nebunilor pe care și le amintea. Cei prezenți dispărură deodată, lăsându-l singur cu noaptea luminoasă. Văzu un cavaler alergând pe calul lui iute prin văzduh, aproape de suprafața apei, și-l întrebă cine-i. Acela îi răspunse că este Al-Khayyam și că în cele din urmă a reușit să scape de moarte. Se trezi în fața imaginii piciorului său întins, lipit de tipsie – lung, cu pielea lividă ca lumina lunii, cu păr des, cu degete mari și unghii arcuite de lunga așteptare de când fuseseră tăiate ultima oară. Aproape că se mira de acest picior care-i părea cu

totul străin.

— Suntem cu adevărat așa cum ne-a caracterizat patronul nostru?

— Nu e vorba nici de evadare, nici de contrariul ei, se auzi răspunsul lui Khalid Azuz. Doar că noi înțelegem realitatea noastră așa cum ne place.

— Bacul nostru este ultimul refugiu al înțelepciunii omenești, întări Ali as-Sayyid.

— Dar cufundarea în sine este oare o evadare?

— Uf! De parcă am avea altceva de făcut?!

— Sexul este o evadare?

— În mod special! El este însăși creația!

— *Goza* este o evadare, o fugă?

— Nu! Ea este viața însăși!

— Atunci de ce ne-a atacat patronul?

— N-a mai făcut glume de zece ani și-a vrut să umilească ochiul invidiosului…

Ahmad Nasr le recomandă puțină tăcere, ca să nu se risipească rodul petrecerii. *Goza* făcu ultimele rotiri concentrate.

Luna se ridicase mult deasupra bacului, ieșind din câmpul lui vizual. Privi spre Sammara și citi în privirea ei o îngâmfare tristă. Chipurile lor păreau palide, somnoroase, triste și serioase în același timp. Mustafa privi cu atenție la Sammara și o întrebă ce părere are despre cele auzite. Dar Ragab interveni înaintea răspunsului ei.

— Sfârșitul nopții n-a fost creat pentru discuții.

Dar pentru ce fusese oare creat? Plecaseră toți, în afară de Ali as-Sayyid și Saniyya Kamil. În cele din urmă rămase singur în salon. Venise Amm Abdo, ca de obicei, să-și îndeplinească treburile, fără a scoate o vorbă. Apoi plecă și el. Se târî spre terasă și văzu din nou luna strălucind în mijlocul boltei. Nu există nimic ca bacul nostru, îngăimă ca și cum s-ar fi adresat lunii. Iubirea este un joc vechi și uzat, dar pe bacul nostru a ajuns un sport. În alte locuri, destrăbălarea este un viciu, dar pe bacul nostru ea este libertate. În casele lor, femeile sunt tradiții și documente, dar pe bacul nostru ele sunt considerate

adolescență, încântare și farmec. Luna este un astru stins, dar pe bacul nostru ea este însăși poezia. Nebunia este pretutindeni în lume o boală, dar pe bacul nostru ea a ajuns la rang de filosofie. Ceva reprezintă ceva anume oriunde ar fi, dar pe bacul nostru este nimic. Înțeleptule din vechime Ibu-Uur[23], prezintă-ne epoca ta, în care a dispărut totul în afară de poezie, și fă-ne să auzim cântecul tău. Vorbește-ne despre ceea ce i-ai spus lui Faraon! Se ivi înțeleptul Ibu-Uur, psalmodiind:

Convivii tăi te-au mințit,
Aceștia sunt anii de război și nenorociri.

Te-am rugat să-mi spui mai multe, înțeleptule! Și înțeleptul continuă, psalmodiind:

Ce este lucrul acesta care s-a întâmplat în Eghipet?
Nilul continuă să se reverse.
Cei care erau avuți au devenit acum bogați.
Ce bine făceam dacă-mi ridicam glasul în vremea aceea…

Te-am întrebat ce-ai spus atunci, înțeleptule Ibu-Uur. Și înțeleptul continuă:

Tu ai înțelepciunea și dreptatea,
Dar lași corupția să sfârtece țara,
Privește cum sunt încălcate poruncile tale.

Dar tu ai cui să-i poruncești să vină să-ți spună adevărul?

12

Se trezi la auzul unui glas care-i striga numele. Era întins pe spate, pe terasă. Deschise ochii și văzu un halou strălucitor pe cer, purtând trena lunii care coborâse mult. Unde sunt spațiul și timpul?

— Domnule Anis!

Se întoarse și o zări pe Sammara în pragul terasei. Se ridică, sprijinindu-se în coate, și-și aruncă spre ea ochii care nu se treziseră încă din beția visului.

— Îmi pare rău că a trebuit să mă întorc într-un moment nepotrivit.

— Ne mai aflăm în aceeași noapte?

— A trecut numai un ceas de când am plecat, încă o dată, îmi cer iertare.

Se mișcă, sprijinindu-și spatele de peretele terasei, și încercă să-și amintească.

— M-am întors din Piața Libertății, unde mă condusese Ragab.

— Îmi face plăcere. Camera mea îți stă la dispoziție, dacă cedezi.

— Nu m-am întors ca să dorm, zise ea speriată. Doar știi lucrul ăsta foarte bine. Apoi, mai liniștită, zise plecându-și ochii: Vreau carnetul.

— Carnețelul? întrebă el, încruntându-se.

— Te rog.

Diavolii jocului se agitară iarăși în sufletul lui.

— Asta înseamnă că mă acuzi de furt! protestă el.

— Nu! Deloc! Probabil ai dat pe undeva, cumva, de el.

— Oricum, asta înseamnă că l-am furat.

— Te implor, dă-mi-l înapoi. Nu este cazul să lungim vorba.

— Dumneata greșești!
— Nu greșesc deloc!
— Refuz să mai aud încă o dată acuzația asta.
— Dar nu te acuz de nimic. Dă-mi înapoi carnetul pe care l-am pierdut aici pe bac!
— Nu știu unde-i acest carnețel…
— Bine, dar te-am auzit repetând exact ceea ce însemnasem în el!
— Nu pricep nimic!
— Ba pricepi foarte bine și nu este cazul să mă mai chinui.
— Chinul nu este pasiunea mea.
— Noaptea o să treacă una-două și noi stăm de taclale…
— Și îți cere mama socoteală de ce ai întârziat? o întrebă în glumă.
— Domnule Anis, te rog, fii serios, măcar o clipă.
— Noi cei de aici nu știm ce-i seriozitatea.
— Vrei să dai totul în vileag? întrebă ea neliniștită.
— De unde ți-a venit o asemenea idee? Nu știu despre ce vorbești.
— Fii înțelegător, așa cum știu că ești de obicei!
— Eu nu sunt un om înțelegător. Sunt pe jumătate nebun și pe jumătate mort.
— Ce-i înregistrat în acel carnet nu este părerea mea despre voi, ci un rezumat al ideilor pe care le pregătesc pentru piesă.
— Ne-am întors iar la enigme și acuzații.
— Da, pentru că mai sper încă în firea ta generoasă.
— Ce te-a făcut să ai bănuiala asta?
— Doar tu ai repetat exact cuvintele mele.
— Nu crezi în identitatea accidentală de idei?
— Nu! Eu cred că ai să-mi înapoiezi carnețelul…
— Așadar, tu îți închipui că ești în stare să pricepi în câteva zile ceea ce eu nu reușesc să pricep de ani întregi…
Izbucni într-un hohot care frânse tăcerea golului de deasupra apei Nilului și zise pe un ton deprimat:
— Gândurile! Ideile tale! Sunt goale și ele, crede-mă…
— Iată că recunoști… șopti ea satisfăcută.
— Ți le voi înapoia, dar să știi că ele nu folosesc la nimic.

— Sunt doar niște însemnări de început, nestudiate încă.
— Dar ești o ființă de soi rău!
— Allah să te ierte!
— Nu ai venit aici din prietenie, ci pentru a ne spiona, pentru a ne studia ca pe niște ciudățenii!
— Nu gândi rău despre mine! protestă ea. Eu vă iubesc cu adevărat și doresc prietenia voastră. Pe lângă toate astea, eu cred că în orice individ există un erou. Nu m-a interesat să vă scormonesc viața, ci doar să pot crea din toate astea ceva care să-mi folosească pentru piesă.
— Nu te mai strădui să găsești scuze… De fapt, chestiunea nici nu mă interesează.
Îi întinse carnețelul.
— Cât despre cei cincizeci de piaștri, îmi face plăcere să știu că ți-i datorez.
— Dar cum? dădu ea să întrebe tulburată. Cum?
— Cum i-am furat? Chestiunea este extrem de simplă. Noi scotocim tot ce ne cade în mână pe bac ca fiind un bun al nostru comun.
— Te implor, dă-mi o explicație, ca să mă liniștesc.
— A fost un capriciu irezistibil, explică el râzând.
— Ai avut cu adevărat nevoie de ei?
— Nu! Nu am ajuns încă într-atât de sărac.
— Atunci de ce i-ai luat?
— Prin folosirea lor am găsit o modalitate indirectă de a mă apropia de tine.
— Adevărul este că tot nu pricep.
— Nici eu…
— Dar eu am început să am mari îndoieli în legătură cu planul meu în totalitate.
— Cred că este mai bine să nu ai absolut niciun plan…
Replica lui o făcu să râdă pentru prima oară în seara aceea.
— În afară de cel care te conduce spre bărbatul dorit, continuă el.
Ea râse și de data asta.
— Eu te înțeleg, așa cum de altfel te înțeleg toți, mai adăugă el pe un ton aproape indiferent.

Preț de o clipă s-a gândit să plece, dar a rămas țintuită locului, privind cercetătoare în jur.

— De fapt, tu ne-ai onorat cu prezența numai de dragul lui Ragab.

Râse aproape indiferentă.

— Ai grijă să nu-i trezești pe îndrăgostiți… O preveni el, făcând semn spre încăperea alăturată.

— Nu sunt așa cum vă închipuiți. Eu sunt încă… o fată… nevinovată…

— O, dacă ești cu adevărat ceea ce spui, poftim în camera mea ca să confirmi asta! o întrerupse el.

— Ce drăguț ești, dar eu nu ți-am plăcut de la bun început.

— De ce?

— Pentru că este groaznic ca o fată să fie serioasă.

— Dar eu nu invit decât fete serioase.

— Adevărat?

— Toate fetele de noapte sunt serioase.

— Allah să te ierte!

— Ele nu cunosc gluma. Lucrează până la ultima strajă din noapte. Nu din plăcere, ci pentru un țel progresist, pentru a trăi mai bine!

— Păcat de bacul acesta, că nu știți încă niciunul să deosebiți gluma de lucrurile serioase. Oftă adânc, anunțând astfel sfârșitul discuției, dar șovăi o clipă și-l mai întrebă: Ai de gând să divulgi secretele carnețelului?

— Dacă aș fi avut de gând așa ceva, aș fi făcut-o…

— Te conjur pe tot ce ai mai drag să-mi spui sincer ce ai pe suflet.

— Dar asta am și făcut.

— Să dispari este mai bine decât să fii alungat.

— Dar eu nu vreau nici una, nici alta.

— Îți mulțumesc, îi zise cu un glas sincer prietenesc, întinzându-i mâna pentru a-și lua rămas-bun.

Se îndepărtă grăbită, în vreme ce glasul lui Amm Abdo vestea rugăciunea din zori.

13

Deși toți prietenii erau prezenți, bacul se clătină ușor, anunțând un nou-venit. Se întrebau cine mai putea fi. Apoi se întoarseră cu toții spre ușă cu un interes amestecat cu neliniște. Ahmad Nasr se ridică pentru a bloca intrarea celui venit, dar hohotul unui râs cunoscut ajunse până la ei. Recunoscură glasul Sanei. Le strigă veselă „Hello!” și intră semeață, trăgând după ea, amuzată, un tânăr elegant.

— Bine-ai venit, Ra’uf! îl salută Ragab, ridicându-se pentru a-l întâmpina. Apoi îl prezentă prietenilor: Cunoscută stea a ecranului.

Cei doi luară loc, întâmpinați cu răceală.

— M-a obosit până s-a lăsat convins! le explică Sana cu un glas mai îndrăzneț ca de obicei. Cum să deranjăm singurătatea oamenilor? zicea el. Dar nu poate fi vorba de așa ceva, întrucât el este logodnicul meu, iar bacul este familia mea.

Primi felicitări de la toți cei prezenți, apoi adăugă și mai veselă, tonul și respirația ei dovedind clar că băuseră ceva înainte:

— Tot din familia dumneaei, ca și voi, zise, făcând semn cu capul către narghilea.

Anis nu dădu nicio atenție nou-veniților, continuând să mute *goza* de la unul la altul.

— Este un prilej fericit, Ra’uf, zise Sana. Ți-i prezint pe marele critic as-Sayyid și pe cunoscuta scriitoare Sammara Bahgat. Cei pe care-i reunește *goza* nu sunt niciodată separați de opinii sau gusturi.

— Așa este, dar din păcate Sammara nu se lasă ispitită de *goză,* întări Ragab.

— Atunci de ce frecventează bacul? întrebă Sana cu vădită

ironie.

Ra'uf îi șopti ceva la ureche, dar nimeni nu reuși să înțeleagă ce-i spusese. Sana râse cu nesăbuință și tocmai atunci intră Amm Abdo pentru a schimba apa narghilelei, iar când plecă, Sana i se adresă lui Ra'uf:

— Îți vine să crezi că tot edificiul ăsta este un singur om?!

Nu primi răspuns, dar continuă să râdă singură. Apoi se așternu o tăcere încordată, care dură cam un sfert de ceas. Ra'uf o convinse că trebuie să plece, iar ea se ridică, luându-l de braț. El își ceru scuze, simțind nevoia să spună ceva care să justifice o plecare grăbită:

— Iertați-ne! Trebuie să plecăm! Avem o întâlnire urgentă. Am fost încântat să vă cunosc…

Ragab îi conduse până la ușă, apoi se întoarse la locul lui. Toată lumea era posomorâtă, deși *goza* continua să treacă de la unul la altul. Începu să zâmbească, încercând s-o înduplece pe Sammara, dar ea refuză, făcând semn din cap spre *goză*:

— Orice aș spune, nimeni nu mă crede…

— În orice caz, nu-i o acuzație rușinoasă, zise Layla Zeydan.

— Decât pentru dușmani…

— N-ai niciun dușman în afara rămășițelor burgheze din gândirea ta… decretă Ragab cu un ton categoric.

Ea comentă zvonurile din mediul ziariștilor și aduse vorba de vechea ei locuință din Al-Manyal și de faptul că întoarcerea sa noaptea târziu stârnise bârfa printre vecini.

— Când mama le-a spus că slujba mea la gazetă mă obligă să întârzii, i-au răspuns cu o întrebare: Dar cine o obligă să lucreze la gazetă?

— Asta a fost atunci, dar acum locuiești pe strada Qasr el-Ayni, protestă Ragab.

Mustafa Rașid vru să-l provoace pe Anis, sperând ca el să reia povestea din noaptea trecută și să risipească tăcerea mohorâtă, dar acesta refuză să iasă din lumea lui. Se gândea la cercurile vicioase care-l asaltează în fiecare zi, cum sunt răsăritul și apusul soarelui, ivirea și asfințitul lunii, venirea și plecarea la și de la minister, sosirea și plecarea la locul întâlnirii, trezirea și somnul, adică acele cercuri ce-ți amintesc

de sfârșitul care face din toate nimic și în care se învârtiseră părinții și străbunii lui. Pământul așteaptă cu răbdare și fără teamă să-și extragă din speranțele și bucuriile noastre îngrășăminte pentru el. Nu-i nicio nenorocire că dorințele sunt mistuite de norii de fum care risipesc parfumul vrăjii interzise.

Layla se chinuia singură cu dragostea ei fără rod, înălțându-se în vid ca o navă spațială eșuată de pe orbită.

Zeul sexului își întinse piciorul până ce pantoful alb se lipi de mangal, trimițând spre fata simpatică și stânjenită ocheade și scântei din ochii lui negri și captivanți. Multe vorbe se spuseră despre Sana și logodnicul ei, dar Ragab nu participă. Când prietenii constatară că era absorbit cu totul de Sammara, se auzi și vocea lui Mustafa Rașid:

— Suntem fericiți să fim martorii unei noi povești mărețe de dragoste.

— Să-i spunem pe nume! propuse Khalid Azuz.

— Te implor, nu ne strica visarea, îl rugă Ahmad Nasr.

— Noutatea poveștii este că una din cele două părți este o persoană serioasă… interveni și Layla Zeydan, fără să țină seama de rugămintea lui Ahmad.

— Care-o fi atitudinea unei îndrăgostite serioase față de un îndrăgostit neserios?! întrebă Khalid Azuz mirat.

— O să-l purifice de neseriozitate! răspunse Ragab, care păruse indiferent până atunci.

— Dar dacă neseriozitatea este elementul lui cel mai stabil?

— Atunci trebuie ca iubirea să iasă victorioasă!

Sammara se strădui să râdă, arătându-se ironică.

— Mă interesează mult să văd o fată serioasă iubind, căci alunecarea piciorului unui ministru stârnește mult mai mult râsul decât alunecarea piciorului unui saltimbanc, zise Khalid.

— Nu-i nicio deosebire în dragoste între o fată serioasă și una neserioasă, zise Ali as-Sayyid. Seriozitatea reprezintă o invitație pentru a te angaja practic atât în treburile publice, cât și în cele private.

— Și de care din cele două aspecte o vezi tu preocupată acum? întrebă Khalid, făcând semn cu ochiul spre Sammara.

Răspunsul fu acoperit de hohote de râs.

— Există speranța ca ea să încline spre treburile publice? insistă Khalid.

— Speranțele noastre toate sunt legate de noua generație.

Înainte de a răspunde, Khalid privi către Ragab cu scepticism.

— Se pare că generația celor de patruzeci de ani nu mai este aptă pentru dragoste.

— Generația nouă este mai potrivită decât noi, se grăbi să aprobe și Ahmad Nasr.

— Și nu mai există nicio speranță să ne schimbăm? se arătă Mustafa Rașid îngrijorat.

— Noi ne schimbăm doar în teatru și în filme. Ăsta este secretul slăbiciunilor noastre, explică Ahmad.

— Ăsta este secretul succesului comediilor care ne înfățișează așa cum suntem de fapt…

— Și de ce nu recunoști lucrul ăsta în articolele tale?

— Pentru că sunt un ipocrit. Și când am zis ce-am zis, am avut în vedere comediile occidentale. Cât despre comediile noastre indigene, ce să mai vorbim! Ele se sfârșesc, de obicei, cu o schimbare surprinzătoare a actorului comic, care ne este prezentată în haina unei predici stupide. De aceea și este tabloul al treilea cel mai slab din piesele de teatru și nu este scris de fapt decât pentru satisfacția cenzurii.

— Dacă o să-ți treacă într-o zi prin cap să scrii o piesă de teatru despre niște oameni ca noi, în calitatea mea de coleg într-ale artei, te sfătuiesc să optezi pentru comedie sau absurd, căci amândouă sunt la fel… își încheie Khalid sentențios tirada, privind cu înțeles spre Sammara.

— Cred că-i o idee ce merită a fi studiată! zise ea, evitând privirile lui Ragab.

— Ferește-te de eroii angajați, care nu zâmbesc niciodată și nu vorbesc decât despre ideal, chemând la cutare și cutare țel înalt, iubind întotdeauna absolut sincer, sacrificându-se și repetând lozinci, având ca efect numai năuceala și plictiseala ucigătoare a spectatorilor.

— O să-ți ascult sfatul și o să scriu despre cei care-i ucid pe spectatori fermecându-i…

— Aceștia au și ei problema lor artistică. Ei trăiesc fără a avea vreun crez, își petrec timpul în mod absurd, luând totul în glumă pentru a uita că peste puțin timp se vor transforma în cenușă, oase, pilitură de fier, azot și apă. Îi apasă și faptul că viața zilnică le impune momente de seriozitate acută, lipsite de sens, și faptul că nebunii din jurul lor îi amenință cu nimicirea în orice clipă. Acești indivizi nici nu lucrează și nici nu evoluează. Cum să faci cu ei o piesă de succes?!

— Aceasta este problema!

— Și mai este încă o problemă: nu se deosebesc unii de alții decât în aparență. Niciunul din ei nu are o personalitate distinctă, ci este construit din elemente disparate, din cioburi, asemenea unei clădiri demolate. Noi putem face distincție între o casă și alta, dar cum să deosebim două grămezi de pietre, lemne, sticlă, beton sau moloz? Seamănă perfect cu tablourile artei moderne… Și seamănă leit între ei… Cum mai poți justifica prezența mai multor personaje pe scenă?

— Nu mai e mult și o să mă sfătuiești să renunț definitiv la literatură!

— Nu! Asta în niciun caz! Dar eu îți spun că, așa cum cele bune sunt de la cei buni și cele rele de la cei răi, teatrul absurdului este pentru cei care nu iau lucrurile în serios. Nu-ți va reproșa domnul Ali as-Sayyid absența evenimentului, zugrăvirea personajelor sau stăpânirea dialogului și nu te va stânjeni absolut nimeni cu întrebări despre sensul cutărui sau cutărui lucru… Și de vreme ce nu există un criteriu de evaluare, nu te va clinti nici acela ce ar încerca să-ți diminueze meritul. Ba mai mult, se va găsi și cine să te ridice în slăvi și să spună pe drept cuvânt că ai exprimat printr-un teatru anarhist o lume a cărei esență este anarhia.

— Până aici totul este clar, numai că noi nu trăim într-o lume a cărei esență este anarhia!

— Vezi, aceasta este deosebirea între mine și tine, încheie oftând. Poți să te întorci la opiniile domnului Ragab.

Nimic nu se rotește aici cu certitudine, cunoscându-și țelul, cu excepția narghilelei. Peste puțin timp, va coborî somnul din lăcașul lui fermecat, rătăcit printre stele, și limbile se vor

împletici. Probabil că ultima dragoste se va încheia aici, la ultima strajă a nopții, cu un sărut sub arborele de guave. Pământul s-a învârtit milioane și milioane de ani până ce a rezultat această întâlnire pe fața Nilului. Luna dispăru lent din raza privirii lui, când văzu o șopârlă deasupra ușii terasei. Alerga puțin, se oprea, apoi se pornea iar pe fugă, de parcă ar fi căutat ceva anume.

— De ce există mișcare? se întrebă Anis retoric, fără să le dea vreo atenție celor prezenți.

Se întoarseră spre el, așteptând, ca de obicei, o surpriză.

— La ce mișcare te referi, patroane? îl întrebă Mustafa.

— Orice mișcare… bâigui el, continuându-și treburile.

14

Cum în ziua aceea fusese sărbătoarea hegirei[24], Anis petrecuse toată vremea mișcându-se absent între terasă și salon. Cu puțin înainte de asfințit, veni Amm Abdo, pentru a pregăti totul înainte de sosirea oaspeților. Anis îl felicită din nou cu ocazia sărbătorii. Era pentru a treia sau a patra oară în ziua aceea, dar el își închipuia că o face pentru prima dată. Îl întrebă ce știe despre această sărbătoare, iar bătrânul îi spuse că aceasta este ziua în care Profetul i-a părăsit pe bătrâni și i-a blestemat.

— Peste puțin timp o să se umple locul ăsta pe care-l pregătești! zise Anis plictisit. Bătrânul râse, iar Anis continuă în glumă: Ție, Amm Abdo, ce-ți pasă? Te refugiezi în credință.

— Mă refugiez? Am venit aici, într-o zi, cățărat pe acoperișul unui vagon de tren.

— De unde?

— Ooo!

— De ce crimă ai fugit, bătrâne?

— Ooo!

Se înverșunează să uite. Poate că a venit aici după ce a săvârșit o crimă sau poate că l-a purtat valul răzmeriței din 1919. Nici el nu mai știe și nimeni nu va mai ști niciodată.

— Tu ești un om serios, Amm Abdo? continuă Anis tot în glumă.

— Ooo!

— Nu știai că Sammara este un nou profet?

— Allah cel măreț să ne ierte!

— Și ne-a mobilizat într-o oaste care va lupta împotriva neființei, apoi… apoi o să tot mergem înainte…

— Încotro? întrebă Amm Abdo cu naivitate.

— Spre închisoare sau spre casa de nebuni.

— Eu caut un motan pentru că s-au înmulțit șoarecii pe bac… bombăni el, pornind apoi să cheme la rugăciunea de asfințit.

Prietenii începură să se adune mai devreme decât de obicei, fiind o zi de vacanță. Anis își începu și el activitatea. Discutară un timp despre problemele lor de familie. Ragab își anunță hotărârea de a ridica drepturile ce-i reveneau pentru un film, cam cinci mii de lire. Khalid Azuz se grăbi să-l felicite, adăugând că prin aceasta își confirmă atașamentul față de socialismul arab. Ragab râse, fără să comenteze vorbele prietenului său, și începu să vorbească despre Sana și despre aparițiile ei cu Ra'uf în societate și în studiouri, în calitate de logodnici, susținând că logodna nu va fi încununată niciodată de căsătorie.

— Și până când va rămâne salteluța seriozității neocupată? întrebă Layla Zeydan fără nicio legătură cu subiectul în discuție.

— S-a întors abia ieri din vizita pe care o delegație de ziariști a făcut-o la câteva fabrici și, foarte probabil, Sammara va veni în noaptea asta, îi răspunse Ali as-Sayyid.

— Vorbește-ne deschis despre relațiile tale cu ea, încercă Khalid Azuz să-l tragă de limbă pe Ragab.

Acesta zâmbi fără să răspundă.

— Există o garsonieră în relația voastră? insistă Khalid.

— Nu! Și vă rog să mă credeți, căci în familia de pe bacul nostru nu există secrete.

— Atunci, s-ar cuveni să recunoști prima înfrângere pe care o suferi în viața ta.

— Nu chiar… Dar eu nu m-am străduit prea tare cu atacul pentru că vreau să-mi amintesc de zilele iubirii platonice!

— Înțelegem că există iubire în relația voastră!

— Oh! Firește!

— Există și în ceea ce te privește?

Trase un fum adânc, apoi îl expiră încet, parcă dus pe gânduri.

— Nici eu nu sunt scutit de acest sentiment.

— Dragoste în stil Ragab? întrebă Saniyya Kamil.
— Poate un model nou!
— Se pare că în esență ea nu înseamnă mai nimic.
— Să avem răbdare și vom vedea…
— Este frumoasă, într-adevăr… se amestecă în vorbă și Ahmad Nasr.
— Dar are o personalitate puternică! se entuziasmă și Ali as-Sayyid, exprimându-și într-un fel admirația.
— Așa este. Dar asta poate fi o calitate respingătoare la femei, protestă Saniyya Kamil.
Layla o privi indignată, iar Saniyya se grăbi să dreagă lucrurile:
— Cu rare excepții, se înțelege…
— Măreția cuceritorilor se măsoară după trăinicia cetăților pe care le cuceresc, zise Ragab cu tâlc.
— Numai că atomul a făcut ca cetățile să nu mai fie de niciun folos și să nu mai aibă nicio valoare, răspunse Layla Zeydan.
— Să nu uităm însă că ea a refuzat o căsătorie foarte avantajoasă și asta reprezintă un gest care merită toată admirația, spuse Ahmad Nasr cu convingere.
— Nu te grăbi să judeci înainte de a cunoaște tot adevărul, protestă Saniyya Kamil. Apoi, adresându-se lui Ragab: Nu ți-a făcut nicio aluzie la căsătorie?
— Căsătoria intervine uneori fără nicio aluzie, ca moartea…
— Spune-mi, crezi că s-ar putea să te gândești serios la căsătorie?
Șovăi puțin înainte de a spune „Nu”. Dar șovăiala lui avu o înrâurire puternică asupra sufletelor.
De ce n-aș împinge mangalul pe terasă, ca să mă pot delecta cu spectacolul flăcărilor? Strălucirea lor este veșnică; femeia este însă ca praful, respirațiile ei aprinse sunt plămădite din adâncuri. Chiar dacă mă gândesc la Cleopatra, în ciuda numeroaselor ei aventuri, secretul inimii ei nu s-a aflat niciodată. Dragostea femeii este ca arta angajată: nu există nicio îndoială asupra scopului ei înalt, dar puritate ei este veșnic însoțită de îndoieli. Nicio creatură nu se bucură de acest

bac așa cum o fac șoarecii, greierii și șopârlele. Și nimic nu te cotropește atât de strivitor ca tristețea care îți atacă refugiul sufletului neinvitată. Când s-a ivit, zorile mi-au spus că în realitate nu au nume.

Îi urmărea discutând despre carnea de țară, peștele rusesc, valuta convertibilă și ecuația cea mai grea. Apoi, brusc, cascada râsului lor. Simți bacul clătinându-se, anunțând sosirea cuiva. Se așternu tăcerea așteptării. După o clipă se auzi șoapta Saniyyei:

— Mireasa!

Se ivi Sammara veselă și vioaie. Le strânse mâna cu multă căldură, felicitându-i cu ocazia sărbătorii. Imediat, se năpustiră toți cu întrebările despre vizită. Din povestirea ei reieși că vizita a fost minunată, dar și faptul că și ei ar trebui să facă la fel pentru a-și recrea personalitatea. Khalid își plimbă privirea de la unul la altul, apoi întrebă, adresându-se aparent Sammarei:

— Crezi că este posibil să fim creați din nou?

Schimbară priviri repezi și întrebătoare între ei și izbucniră în râs.

— N-ai dreptate, îi zise Mustafa Rașid. Nu uita că tu nu ne-ai mărturisit încă secretul seriozității și entuziasmului tău!

— Și nici n-o să cadă în cursă, fii sigur!

— Este clar că ai aceeași credință veche ca și noi și că ești la fel ca noi din clasa care coboară spre hău. Și după toate astea, cum de-ai mai găsit un sens lucrurilor? Cel puțin atât lasă-ne să aflăm și noi!

— Este vorba numai de viață, răspunse Sammara după o lungă șovăială.

— Dar noi îi simțim pulsațiile în toate instinctele noastre și numai în această măsură putem s-o trăim, încercând să luăm partea ei cea mai bună.

— Nu!

— De altfel, ți-am mai spus lucrul ăsta.

— Nu! După cum prea bine știm, unele din instinctele noastre adoră moartea, îl întrerupse ea.

— Și care-i ieșirea?

— Ieșirea din carapace…

— Vorbe poleite fără niciun folos.

— Viața se află totdeauna deasupra logicii.

— Întoarce-te mai bine la circumspecția ta, căci ai căzut în cursă, îi zise Ragab ironic.

Intră Amm Abdo să schimbe apa din narghilea, iar Ali as-Sayyid îl lăudă pentru calitatea tutunului din ziua aceea.

— Ieri mi-a spus vânzătorul să ne aprovizionăm pentru o lună căci poliția este pe urmele lui, zise bătrânul morocănos.

— Da′ de unde! Una din urzelile lui, puse la cale pur și simplu pentru a ne jefui. Nu-l crede!

— Dar tu, Amm Abdo, nu te temi de poliție? îl întrebă Sammara.

— Este atât de bătrân, încât iese de sub incidența legii! răspunse Mustafa Rașid în locul lui.

În zare licări o stea ca un zâmbet senin. Îl întrebă despre agenții poliției și dacă-l urmăresc cu adevărat. El îi răspunse că poliția îi urmărește pe cei treji, nu pe cei drogați și că stelele strălucesc de fiecare dată când se apropie de pământ și se sting de fiecare dată când se îndepărtează în cosmos și că unele lumini care strălucesc pe boltă au apărut inițial din misterele pe care neantul le-a îmbrăcat în giulgiu și că forța care te supune fără motiv este mai puternică decât forțele care te supun pentru ceva anume. Un meteorit se prăbuși brusc pe pământ, făcându-l să-și închipuie că a căzut chiar în spatele bacului, deasupra stratului de pansele.

— Toți funcționarii din direcție au luat prime în afară de mine, se trezi spunând cu glas tare.

Ahmad Nasr se apucă să-l blesteme cu râvnă pe directorul general.

— M-am ridicat în mijlocul încăperii mânios pentru a-mi declara public protestul, dar m-a podidit plânsul.

Râseră strâmb, dând din umeri. Ali as-Sayyid își aduse aminte de felul cum sărbătoreau oamenii ziua hegirei în El-Qanatir.

— Cel mai potrivit mijloc de a sărbători hegira ar fi să plecăm și noi… zise Ragab al-Qadi.

Fața i se lumină brusc și în ochi îi licăriră sclipiri jucăușe. Se părea că un gând îi dădea târcoale.

— Ce părere aveți dacă am hoinări cu mașina mea prin singurătăți?

— Dar nu ne-am amețit încă îndeajuns pentru asta… protestă Ali as-Sayyid.

— Plecăm după miezul nopții.

Sammara salută și ea propunerea. Ahmad Nasr zise că în mișcare se află întotdeauna binecuvântarea. Nu se opuse nimeni în afară de Anis, care bombăni un protest neterminat.

— Nu… Nu cred…

— Caravana va merge cu două mașini? Nu, e mai bine cu una singură. Altfel, n-are niciun haz. Dar cum să facem, căci mașina are doar șapte locuri, iar noi suntem nouă?! Va sta Layla în brațele lui Khalid, iar Saniyya în brațele lui Ali.

Entuziasmul general spori la ideea excursiei nocturne care venise cu totul pe neașteptate.

— Nu… nu… repetă Anis aproape indiferent.

Ceilalți insistară să-i însoțească. Ce sens ar avea o escapadă ca asta în absența patronului? El refuză însă cu încăpățânare să se miște ca să-și schimbe straiele. Insistară să meargă oricum, chiar îmbrăcat în ghilbab și, în sfârșit, la miezul nopții, se ridicară cu toții să plece. Anis porni mai mult de nevoie. Se îndreptară spre mașină înainte de ora obișnuită la care părăseau bacul. Amm Abdo stătea în fața colibei sale, drept ca un palmier, întrebând nedumerit:

— Pot să fac curățenie?

— Lasă totul așa cum este până ne întoarcem! îi răspunse Anis.

15

Mașina se puse în mișcare. Pe scaunele din față stăteau Ragab, Sammara și Ahmad Nasr, iar pe bancheta din spate se îngrămădiseră toți ceilalți, părând astfel un trup uriaș cu cinci capete. Ragab o luă în direcția Căii Piramidelor, strada fiind aproape goală; nu se vedeau nici pietoni, nici mașini. Ragab propuse ca țintă a călătoriei Saqqara[25] și ideea lui fu acceptată numaidecât de toată lumea, atât de cei care cunoșteau, cât și de cei care nu cunoșteau drumul. Numai Anis stătea ghemuit în ghilbabul lui fără să scoată o vorbă, împins în colțul din dreapta al banchetei din spate. Străbătură Calea Piramidelor în câteva minute, apoi cotiră spre Saqqara și mașina prinse să ruleze cu o viteză nepermisă. Șoseaua era întunecoasă și pustie. Marginile drumului se conturau și piereau în viteza amețitoare, măturate de fasciculul de lumină aruncat de faruri. În beznă, alergau la nesfârșit perechile de arbori uriași de tamariscă, ale căror crengi se întâlneau din loc în loc, împletindu-se într-o boltă deasupra drumului. Spațiul din stânga și cel din dreapta șoselei se pierdeau undeva în întuneric, oferind o imagine vagă, fără contur, ce te lăsa să bănuiești un peisaj rural, învăluit de tăcerea și singurătatea nopții. În stânga drumului se întindea un canal îngust cu suprafața întunecată. Sub lumina palidă a stelelor, licăreau din loc în loc, pe fața apei, ochiuri plumburii. Viteza mașinii creștea, iar aerul năvălea prin fereastra deschisă uscat, înviorător, impregnat cu mirosuri vegetale.

— Las-o mai încet! murmură Saniyya Kamil, ca prin vis.

— Nu depăși viteza potrivită pentru niște drogați… adăugă Khalid Azuz, fără convingere.

— Îți place viteza? întrebă Sammara.

— Trecem acum pe lângă un mormânt faraonic. Să recităm *Al-Fatiba*[26].

Mașina încetini pentru câteva secunde, apoi își recăpătă viteza de mai înainte, până în clipa când Khalid propuse să se oprească pentru o plimbare prin întunericul răcoros. Salutară cu toții ideea și mașina își reduse viteza. Ragab ieși de pe șosea și se opri în spațiul prăfuit dintre doi copaci. Se deschiseră portierele și coborâră pe rând: Ahmad, Khalid, Saniyya, Layla, Mustafa și Ali. Anis se dezlipi cu greu de portiera închisă și se simți în sfârșit lejer, își scutură ghilbabul pentru a-l netezi și căută cu piciorul papucul pe care-l pierduse. Când îl chemară să-i urmeze, le răspunse scurt:

— Nu! Asta nu!

Ragab prinse mâna Sammarei, care voia să coboare, zicându-i cu convingere:

— Nu-l putem lăsa tocmai pe patronul nostru singur.

Grupul se îndreptă către malul canalului, sporovăind și râzând tare. Curând deveniră niște umbre sub razele stelelor. Apoi dispărură cu totul în întuneric, lăsând să plutească în urma lor numai frânturi de cuvinte și sunete neclare.

— Ce sens are călătoria asta? se trezi Anis întrebând nedumerit.

— Importantă este numai călătoria, nu și sensul ei, îi răspunse Ragab glumind.

Sammara bodogăni ceva, protestând, închipuindu-și că a făcut aluzie la ea, dar Anis se plânse în continuare, fără să-i dea atenție:

— Întunericul îndeamnă la somn…

— Atunci dormi liniștit, patroane! Apoi, întorcându-se spre Sammara: Trebuie să vorbim despre chestiunile noastre deschis, cu sinceritatea care se potrivește cu natura ce ne înconjoară!

Îi este greu să doarmă celui care asistă la o comedie de amor. Iar sinceritatea pare să fie plăcută după miezul nopții pe șoseaua Saqqara.

— Într-adevăr, să vorbim despre iubirea noastră!

— A noastră?!

— A noastră… a noastră… Exact la iubirea noastră m-am referit.

— Dar mi-e greu să am de-a face cu un zeu!

— Mie mi-e tare greu gândul că buzele noastre nu s-au întâlnit niciodată.

Întoarse capul spre ogoare, ca și când ar fi vrut să asculte greierii nopții și orăcăitul broaștelor. Auzi glasul ei șoptind: Ce minunate sunt stelele deasupra câmpiei! Ce gânduri noi va mai fi însemnat în carnețelul ei? Oare ne va fi dat să ne vedem pe scenă într-o noapte și să izbucnim în hohote laolaltă cu ceilalți spectatori?

— Știu ce vrei să spui!

— Ce?

— Tu nu ești ca celelalte!

— Tu spui asta?

— Dar dragostea…

— Nu mă crezi?

Unde este sinceritatea în bezna asta? Și ce-or fi însemnând glasurile noastre pentru insecte? Iar tu ai de-acum patruzeci de ani și trebuie să-ți schimbi rolul în filmele viitoare. Nu știi cum a dispărut celebrul Casanova în biblioteca ducelui?

— Nu-mi mai vorbi iar de rămășițe burgheze, te rog!

— Dar cum aș putea să-mi explic teama ta?

— Dar eu nu mă tem!

— Atunci este vorba de complexul neîncrederii?

— Te-am auzit repetând vorbele astea într-un film.

— S-ar putea ca pe arunci să fi crezut în seriozitate, dar acum eu cred în tine!

— Și asta poate fi complexul lui Don Juan?

Pe câmp sau în imaginația lui apar fantome. Ca și satul în zilele de demult. Căsătoria, paternitatea, aspirația și moartea. Iar stelele au trăit miliarde de ani, dar n-au auzit încă de stelele de pe pământ.

Nu e nicio fantomă pe câmp, sunt numai siluetele unor pomi sălbăticiți rămași în mijlocul ogoarelor.

— Aș putea să rămân neprihănită până ne vom căsători?

— Dar ne căsătorim?

— Și totuși am în minte un diavol care se revoltă împotriva rutinei…

— Rutinei?!

— Nu știu cum se face, dar din aluzii înțelegi totul. Eu însă nu te înțeleg pe tine.

Unde sunt terasa și valurile care se lovesc monoton de bac? Unde sunt? Și *goza* și mirosul de ierburi putrezite al apei? Și Amin Abdo? Unde sunt toate? Gândurile care strălucesc ca fulgerele se izbesc de arborii de tamariscă și apoi dispar. Unde dispar?

— De ce ai refuzat căsătoria cu un om de vază?

— N-am fost mulțumită de el.

— Adică nu l-ai iubit?

— Dacă vrei…

— Am înțeles că el are, ca și mine, patruzeci de ani.

— Nu, nu-i asta.

— Mulțumirea și convingerile sunt importante atunci când alegi liber, dar nu și când iubești.

— Nu știu ce să spun…

— Și sexul?

— Este o întrebare care nu merită atenție!

— Introducerea vârstei, iubirii și sexului în reguli și capitole fixe, odrasle ale gramaticilor?! urlă Anis, risipind deodată liniștea nopții.

Se întoarseră spre ei surprinși, râzând cu înțelegere.

— Credeam că dormi, zise Ragab.

— Până când o să stăm în temnița asta?

— A trecut doar un ceas…

— Și de ce nu ne-am sinucis încă?

— Noi am încercat dragostea!

Glasurile caravanei se apropiară încet din bezna nopții. Apoi se iviră ici și colo siluete risipite, prinzând treptat contur. S-au apropiat de mașină și s-au oprit în jurul ei. Da, dragul meu, era foarte ușor să fim uciși în deșert. Da de unde! S-au dus zilele cavalerilor și briganzilor! Khalid zise că era pe punctul de a săvârși primul păcat, dacă eroina nu era falsă.

— Da, în întuneric ne-a fost mai ușor să ne încercăm

modernismul și ne-am întrecut între noi, recunoscându-ne greșelile.

Ragab lăudă originalitatea ideii, iar Mustafa continuă:

— Fiecare dintre noi și-a rememorat păcatele.

— Păcatele? Ce vrei să spui?

— Adică ceea ce opinia publică denumește cu acest cuvânt.

— Și care a fost rezultatul?

— Splendid!

— Câte din ele sunt socotite crime?

— Zeci…

— Și câte sunt considerate delicte?

— Sute…

— Și niciunul dintre voi n-a comis vreo virtute?

— Doar numitul Ahmad Nasr!

— Probabil că te referi la fidelitatea față de soția lui.

— Da, dar și la instrucțiunile financiare și la regulamentul depozitelor și achizițiilor!

— Și ce părere ați avut despre voi?

— Am fost unanim de acord că noi suntem absolut normali. Nimic nu ne știrbește buna reputație, iar morala care ne condamnă este o morală vetustă, inspirată dintr-o epocă apusă. În ceea ce ne privește pe noi, noi suntem pionierii unei alte morale, morala cea adevărată, care n-a fost legiferată încă.

— Bravo! Bravo!

Se lăsă cu totul absorbit de geometria perfectă a pomilor ce însoțeau drumul până departe. Dacă, brusc, arborii și-ar schimba locul de pe laturile drumului, s-ar prăbuși toată știința, cu toate legile ei. Iată o viperă, mișcându-se în jurul unei ramuri, vrând să spună ceva. Și ea spune întotdeauna ceva care merită să fie auzit! Dar ce vacarm blestemat!

— Lăsați-ne să auzim!

Râseră cu toții la strigătul lui, așa cum făceau de obicei.

— Ce vrei să auzim? întrebă Mustafa nedumerit.

Nu primi niciun răspuns și se înghesuiră cu toții în mașină, iar el se ghemui din nou lângă portieră, la fel ca la venire.

— Acum o să vă conducă un șofer modern! zise Ragab, apăsat.

Mașina se puse în mișcare, urlând ca furtuna, și porni nebunește. Viteza continuă să crească amețitor.

Izbucniră râsete isterice și glasuri tremurate de spaimă. Apoi se ridicară proteste și strigăte de ajutor. Copacii se prăbușeau zburând înapoi, iar trupurile fură năpădite de o senzație violentă de cădere în abis, de o așteptare înspăimântătoare a clipei izbirii de fundul prăpastiei.

— Nebunie. Asta-i adevărată nebunie!

— O să ne ucidă pe toți fără milă!

— Oprește să ne tragem sufletul!

— Nu… nu se poate… Chiar și nebunia trebuie să aibă o limită.

Dar el ridică bărbia într-un gest încăpățânat, înclinându-și capul pe spate, într-o beție înfricoșătoare, și apăsă pe accelerație până la podea, urlând ca pieile roșii.

— Te rog… șopti Sammara, atingându-i brațul.

— Vino-ți în fire, căci Layla plânge, insistă Khalid nervos.

Aah, a murit imaginația și n-a mai rămas în cap decât tensiunea sângelui. Inima se prăbușește asemenea celei mai cumplite căderi a drogului. Strânge pleoapele ca să nu vezi moartea cu ochii tăi.

Un țipăt sfâșietor spintecă noaptea. Anis deschise ochii tremurând și zări o siluetă neagră zburând prin aer. Mașina se zgâlțâi cu violență, aproape pierzându-și echilibrul. Frâna apăsată cu putere îi făcu să se izbească de spătare și portiere. Izbucniră într-un geamăt sălbatic.

— Un om s-a făcut praf…

— A fost omorât de zece ori…

— Un sfârșit al nebuniei care era de așteptat…

— Și o noapte neagră, de iad…

— Stăpâniți-vă! strigă Ragab cu glas răgușit.

Se ridică pe jumătate și privi înapoi. Se așeză la loc și apăsă brusc pe accelerație, continuând drumul. Ahmad Nasr se aplecă spre el întrebător, apoi îl îndemnă hotărât:

— Trebuie să fugim!

Îi cuprinse o tăcere bolnavă și o pasivitate inexplicabilă.

— Este singura soluție, adăugă el insistent.

Niciunul nu scoase o vorbă.

— Poate că are nevoie de ajutor, șopti Sammara cu sfială.

— E terminat, e praf…

— Nu se știe cu certitudine. Încercă apoi cu glasul ceva mai ridicat: Oricum, nu suntem medici.

— Ce părere aveți? zise Sammara, adresând întrebarea tuturor.

Nu primi niciun răspuns. Tăcerea devenise insuportabilă.

— Cred… încercă ea la fel de timid.

Ragab frână furios și opri mașina în mijlocul drumului. Apoi se întoarse către ei întunecat:

— Mâine să nu spună nimeni că am hotărât de unul singur să fugim. Spuneți clar ce gândiți. Ce părere aveți? Apoi țipă, nefiind în stare să suporte tăcerea: Răspundeți! Vă promit că voi face așa cum porunciți!

— Trebuie să fugim, insistă Khalid. Este singura soluție!

— Să ne îndepărtăm puțin de drum – propuse Ahmad Nasr – ca să ne tragem sufletul și să chibzuim într-un loc ferit.

— N-avem timp de parlamentări. Vreau o părere clară, acum!

— Pornește imediat! Trebuie să fugim! se răsti Ali as-Sayyid nervos. Cine are altă părere să vorbească!

— Pornește, căci altfel nu mai putem avea nicio speranță! îl îndemnă și Mustafa îngrijorat.

Plânsul sacadat al Laylei o molipsi și pe Saniyya. Ragab se întoarse către Sammara. Vru mai întâi să o întrebe și pe ea, dar apoi se răzgândi.

— După cum vezi, este unanimitate.

Părea că nu l-a auzit sau că n-avea de gând să îi răspundă. Privirea fixă nu exprima nimic. Atunci el apăsă pe accelerație, bombănind către întunericul dens:

— Ne aflăm pe pământ, nu pe scenă.

Mașina porni cu viteză moderată, iar el conducea abătut, aproape înlemnit. Tăcerea curgea în valuri apăsătoare, prelingându-se în toate ungherele și în suflete, făcându-i să se simtă actorii unei ceremonii funebre.

Anis închise ochii, dar văzu din nou silueta neagră zburând

prin aer. O mai fi având dureri? O fi știut de ce și cum a fost ucis? Sau de ce a fost creat? Sau poate s-a sfârșit cu totul, dintr-o dată? Și viața o să meargă înainte ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic?

Mașina continuă să gonească în noaptea de cerneală și nu se mai opri decât în fața bacului. Coborâră mohorâți. Ragab rămase pentru a controla mașina. Amm Abdo îi primi în picioare, dar nimeni nu se uită la el. La lumina lunii le văzu chipurile palide, abătute, înfrânte. Ragab îi urmă cu o față împietrită, cum nu-l mai văzuse nimeni până atunci.

Apăsarea tăcerii creștea. Simțeau nevoia s-o sfărâme.

— Nu este exclus să fi fost vreun animal, începu Ali as-Sayyid cu sfială.

— Dar țipătul a fost al unui om! protestă Ahmad Nasr.

— Crezi că ancheta ar putea să ducă la descoperirea noastră?

— N-o să avem parte decât de insomnie dacă ne încăpățânăm să ne gândim la același lucru!

— Într-o situație ca asta voința noastră nu are niciun fel de putere!

— Dar fuga este o crimă! spuse Sammara, ca o acuzație.

— Dar am fost obligați s-o facem și toți au fost de acord cu ideea! insistă Ragab înfuriat.

Porni să se plimbe agitat între paravan și terasă.

— Îmi pare foarte rău, spuse fără să-i privească, dar este mai bine pentru noi toți să uităm chestiunea asta definitiv.

— Ce bine ar fi dacă am putea uita!

— Trebuie să uităm! Orice altă variantă ar fi însemnat pierderea reputației a trei doamne, expunerea celorlalți oprobriului public și judecarea mea în tribunal.

Apăru Amm Abdo, dar ei îl priviră plictisiți și nerăbdători să-l vadă plecat. Părea însă că el nu observase nimic.

— Cu ce vă pot fi de folos?

Ragab îi făcu semn să plece. Bătrânul se îndepărtă vorbind în barbă:

— Mă duc la locul de rugăciune…

— O fi priceput ceva? se întrebă Ragab după plecarea lui.

— El nu pricepe nimic! îi răspunse Anis.

— Cred că este mai bine să plecăm! propuse Ragab, hotărându-se brusc, fără a-și ascunde agitația.

Khalid îl aprobă, agățându-și speranța de ideea lui Ragab.

— Sigur! Mai e puțin și se ivesc zorile!

Khalid, Layla, Ali, Saniyya, Mustafa și Ahmad plecară în grup.

— Regret că te-am tulburat într-atât… Aș vrea să te conduc! propuse Ragab, apropiindu-se precaut de Sammara.

Toată siguranța lui obișnuită dispăruse.

— În niciun caz cu mașina aceea, se scutură ea cu aversiune.

— Crezi în spiritele rele?

— Nu, dar, oricum, ea m-a lovit și pe mine.

— Nu exagera cu fantezia.

— Nici gând. Adevărul este că sunt distrusă.

— În orice caz, nu te pot lăsa singură. Mergem împreună până găsești un mijloc de transport.

Se opri în fața ei, așteptând cu indiferență până ce ea se hotărî să se ridice.

16

Ajunse până la el glasul lui Amm Abdo, chemând la rugăciune, și se simți și mai singur.

Poate că ar fi fost mai bine să se alăture cuiva. Făcu un semn larg cu brațul spre noapte, închipuindu-și că secretul s-a evaporat din capul său, căci era aproape treaz. Râse la gândul acesta ciudat. Și totuși era treaz! Iată că noaptea zorilor fără glas vorbește și nici urmă de peștele cel uriaș. Unde-i restul de hașiș, l-o fi călcat oare vreo mașină? Cel care a cârmuit din porunca lui Dumnezeu a ucis fără socoteală, iar când a ajuns să creadă că el însuși este un zeu a interzis *mulukhiyya* oamenilor. De ce am ieșit împreună cu ei? Așa am ajuns să fiu încoronat ca ucigaș. Uciderea, viteza nebună și fuga. Apoi discuția dușmănoasă și rea și farsa supunerii la vot sub presiunea unei democrații sângeroase! Deodată au înviat soția și fiica lui, apoi au murit din nou. Nu vor dormi în noaptea asta decât cei morți. Și țipătul care a sfâșiat noaptea, sfidând perfecțiunea cosmosului! Necunoscut, de la necunoscut, spre necunoscut. Când se va mai putea lăsa pradă somnului? Cârmuitorul din porunca lui Dumnezeu a urcat pe culmea muntelui pentru a-și exersa tainele lui cerești și nu s-a mai întors și nici nu i s-a mai găsit urma. Până în clipa de față, n-au încetat să-l caute. De aceea spun că el este viu. L-a văzut un orb, dar nu l-a crezut nimeni. Și nu este departe clipa în care se va arăta narcomanilor în noaptea predestinării. Cât despre omul acela necunoscut, el a ucis somnul. Privirea lui descumpănită zăbovi un timp pe frigider, apoi se opri deasupra ușii, descoperind acolo o imagine confuză care-i amintea vag de fruntea lui Ali as-Sayyid. Avea, la fel ca el, doi ochi inundați toată vremea de râs. Au zis că cel care a cârmuit

în numele lui Dumnezeu a fost ucis. Nici vorbă! Cineva ca el nu poate fi ucis, dar dacă vrea se poate sinucide. Și-a aruncat privirea de pe munte asupra orașului Cairo, apoi a poruncit muntelui să-l strivească. Când muntele nu i-a dat ascultare, a priceput că lupta lui este absurdă și s-a sinucis. De aceea spun că el este viu și nu-i desparte decât clipa de vremea când se va arăta narcomanilor în noaptea predestinării.

Din grădină ajunse până la el glasul lui Amm Abdo, care se întorcea rostind *basmala*[27]. Îl strigă și bătrânul se înfățișă numaidecât dinaintea lui.

— N-ai adormit încă?

— Ai luat restul de hașiș? îl întrebă nerăbdător.

— Nu!

— Am căutat după el peste tot, dar nu știu unde a dispărut.

— De ce n-ai adormit?

— Mi s-a golit capul în timpul plimbării ăleia blestemate.

— Trebuie să dormi, căci se apropie dimineața.

Când bătrânul se întoarse să plece, îl întrebă:

— Amm Abdo, n-ai ucis pe nimeni în viața ta?

— Ooo!

— Du-te! zise apoi oftând cu năduf.

Se plimbă încoace și încolo până când simți că-l doboară oboseala. Se mută pe terasă și se tolăni pe o salteluță, dar ascuțimea senzației că e treaz îl exaspera, iar lipsa hașișului de pe bac îl îngrijora și-i sporea neliniștea și gândurile negre. Își zise că trebuie să se înarmeze cu răbdarea stelelor. Felinarele de pe stradă se stinseră și natura rămase doar în culorile ei de la începuturi. Lumina crepusculului se strecură colorând orizontul în violet. Apoi dispărură și ultimele umbre ale nopții, dând la iveală pe rând arbuștii de acacia. Se ridică disperat și furios. Își ținu capul sub robinet îndelung, apoi luă o sticlă de lapte din frigider și o sorbi în silă. Își pregăti singur o cafea și o înghiți cu noduri. Se simțea stânjenit. Își îmbrăcă la repezeală costumul și părăsi bacul devreme pentru a rătăci pe străduțe până la deschiderea birourilor.

Pentru prima dată întâmpina mișcarea străzii cu mintea limpede și cu sufletul foarte departe de sultanat, închipuiri și

zeflemea. Strada se întindea înaintea lui străjuită de arbori înalți cu crengile apropiate, semănând cu o frunte încruntată. I se păru că zărește pentru prima dată bacurile și bărcile prelungi ancorate de-a lungul malului încrustat cu grădini ce semănau între ele ca două picături de apă, dar care se și deosebeau în același timp.

Ciudat că fiecare bac avea personalitatea lui, culoarea lui, tinerețea sau vechimea lui și oameni care se vedeau doar la ferestrele lui. Dar lucrul care i se părea cel mai ciudat era un curmal încărcat de curmale galbene. Nu credea că ar putea exista vreun curmal pe mal. Și încă mai existau și alți pomi pe mal, mai mari și mai mici, unii încărcați cu flori despre ale căror nume și culori nu știa nimic.

Trecu pe lângă o caravană de cămile condusă de un bărbat. Se întrebă de unde vin și încotro se duc. Îl obseda ideea că se târăsc într-o mișcare lâncedă, plină însă de încordare ascunsă și durere. Pe ușa unui bac era un anunț; îl citi automat: „De închiriat un etaj mobilat”. Iată și un apartament neocupat. Iată și o femeia care nu arată tocmai rău nici ca înfățișare, nici ca vârstă. Privea lung la el. Imaginația nu poate număra toate posibilitățile care s-ar putea ivi pentru un burlac. Dar cum o să se scurgă ziua unui om treaz? Îi apăru brusc în fața ochilor trunchiul unui copac care-l făcu să se oprească pentru a-i admira grosimea. Ridică ochii spre crengile risipite în văzduh ca o cupolă uriașă cu vârful înfipt în norii străvezii și pufoși ai dimineții. Apoi își întoarse privirea spre trunchiul bătrân care se prelungea în rădăcinile fără culoare ce coborau înfigându-se în trotuar cu o încăpățânare încrâncenată și dureroasă, ca unghiile unei uriașe labe de fiară. Iată un petic de coajă jupuită, lăsând să se vadă fibrele de sub ea, gălbui și palide, ca o poartă gotică la înălțimea ochilor săi, invitându-l parcă să intre. Își continuă mersul, privind atent la tot ce era în jurul lui, întrebându-se mirat dacă existența are culoare roșie sau galbenă, dacă nuanța cojii de pe trunchiul copacilor are ceva asemănător cu pielea unui mort. Simți deodată că ceva îl oprește în drum, iritându-l. Își aduse aminte că nu se răsese înainte de a părăsi bacul și că nu i se întâmplase așa ceva

niciodată până atunci, adică atâta timp cât fusese sub influența drogului. Asta avea să complice și mai mult lucrurile. Cineva îl întrebă cât e ora, dar el nu-i răspunse și nici măcar nu se întoarse. Înaintă încet și nesigur, până zări un vânzător de ziare ce-și flutura marfa sub ochii trecătorilor. Instinctiv, se îndepărtă de el.

Nu mai citise un ziar de foarte multă vreme și nu știa despre evenimentele cotidiene decât ceea ce afla din gura narcomanilor în veșnicul lor delir. Cine sunt miniștrii, ce este politica și cum merg lucrurile? Fleacuri! Uite care este de fapt problema! Câtă vreme poți umbla nestingherit, fără să te atace vreun bandit, câtă vreme Amm Abdo îți aduce în fiecare seară porția pentru *goza,* câtă vreme există lapte în frigider, înseamnă că lucrurile merg bine cu siguranță. Cât despre durerile de cap și amărăciunea pe care o simți când te trezești, accidentele de mașină și discuțiile fără sfârșit ale nopții, nu știu exact cui ar trebui să-i revină răspunderea pentru rezolvarea lor.

Ajunse la serviciu devreme, dar cum se așeză pe scaunul tare de lemn simți cum îl potopește o dorință irezistibilă să doarmă. Își puse capul pe birou și se cufundă într-un somn adânc. Colegii încercară să-l provoace la o discuție despre regulamentul sancțiunilor, dar el hotărî că cel mai bun regulament pe care l-ar putea da guvernul era lista celor zece porunci și îndeosebi cele referitoare la furt și la adulter. Părăsi brusc încăperea, detașându-se de toate sunetele și zgomotele ei, și se trezi într-un sat cu copii gălăgioși care aruncau în el cu țărână. Se năpusti spre ei, ridicând de jos o piatră, dar Adila îl prinse de mână, zicându-i: Nu mă lovi! Eu sunt soția ta! Atunci, o întrebă despre fetița lor și ea îi spuse că micuța a ajuns în paradisul veșniciei și se află printre cei fericiți, în locurile cu apă dulce. Se bucură nespus și-i povesti că a trecut mult timp de când încearcă zadarnic să-și amintească acest lucru, dar calea paradisului – o știa sigur – era străjuită de arbori de tamariscă, iar mersul pe drumul acela în timpul nopții era tare greu; mașina însă îl înghite în câteva secunde împovărate de spaimă. Omul țipă, dar glasul i se oprește în gât

și nu-l aude nimeni. Ea zbură prin aer, apoi căzu pe creanga unui pom. Vasăzică tu erai, zise el, mirându-se. Dar cum de n-ai știut? Noaptea picură întuneric, încercă el o scuză, și nu se vede nimic din pricina lui, iar ei vorbesc prea mult și inutil. Spune-mi, ce dorești, de fapt? Aah! Doresc același lucru pe care l-am căutat pretutindeni, dar iată că el vine acum sub înfățișarea unui nor și în curând va cădea o singură ploaie, dar ea ajunge pentru a-i umezi cerul gurii celui care se topește chinuit de arșiță. Întinse brațul spre ea, dar se ivi Amm Abdo, venind în fugă dinspre capătul drumului, alergând din ce în ce mai repede, fără să se oprească și fără să privească, nici în dreapta, nici în stânga. Și totuși îl simți pe bătrân acoperindu-l tot timpul. Ajunse în sfârșit la bac, alerga pe pasarelă, apoi închise ușa și, spre surprinderea lui, găsi toată lumea adunată, râzând veselă ca de obicei. Îi îmbrățișă și începu să le povestească, pe nerăsuflate: Am avut un vis neplăcut. Ragab îl întrerupse, întrebându-l ce-a văzut. Eram cu toții în mașina ta, iar tu accelerai nebunește. Am izbit un om și a zburat în aer. Au râs de el, așa cum se întâmpla întotdeauna. Strânge mai bine pătura pe cap când dormi, îi zise Mustafa. Oftă adânc, implorându-i din priviri: Dați-mi să trag câteva fumuri. Sammara îi oferi *goza* pe care o servea chiar ea. Trase un fum lung și adânc, până ce începu să i se învârtă capul. Zâmbi și o privi cu coada ochiului. Nu ți-am spus eu? Ea împinse *goza* la o parte, se ridică, își înfășură mijlocul cu eșarfa și făcu câțiva pași în ritmul unui dans oriental, invitându-i să bată din palme, dar nu-i răspunse nimeni, pentru că de fapt, nu se mai aflau decât ei doi. Se porni să bată singur din palme în ritmul dansului ei. Apoi o cuprinse în brațe, vorbindu-i precipitat: Te-am căutat pretutindeni și l-am întrebat despre tine și pe Amm Abdo. În clipa aceea se auziră lovituri puternice în ușă și glasul lui Amm Abdo se înălță, strigând: Deschide! O trase de mână spre frigider și se strecurară înăuntru. Apoi închise ușa, dar loviturile se întețiră, încât tot locul începu să se cutremure. Zgomotul continuă să crească. Deodată deschise ochii și-l văzu pe colegul lui care-l zgâlțâia cu putere:

— Trezește-te odată!

Își frecă ochii și celălalt îi spuse, îndepărtându-se:
— Te cheamă directorul general la el!
Privi la ceas și constată că era aproape ora zece. Se ridică, clătinându-se, cu inima grea, și se opri mai întâi la toaletă să se spele pe față, apoi se duse la biroul directorului general și se prezentă în fața lui.
Omul de dinaintea lui îi aruncă o privire înghețată, vorbindu-i ironic:
— Vise plăcute!
Nu rosti nicio vorbă din cauza durerii care-i încingea tâmplele și a aversiunii pentru ființa care i se adresa.
— Trecând prin birouri, te-am văzut cu ochii mei cum dormeai dus.
— Sunt tare bolnav!
— Trebuia să-ți iei concediu!
— N-am știut că sunt atât de bolnav decât după ce am ajuns aici!
— Adevărul este că ești bolnav de multă vreme și că boala ta nu are leac!
— Nu! strigă, pe neașteptate, simțind cum pune mânia stăpânire pe el.
— Îndrăznești să-mi vorbești pe tonul ăsta?
— Ți-am spus doar că sunt bolnav. Să nu-ți bați joc de mine!
— Fără doar și poate că ai înnebunit de-a binelea!
— Nu! țipă de data asta cu glas de tunet.
Directorul sări în picioare cu fața palidă de mânie urlând la el:
— Nerușinatule, criminalule, drogatule!
Se repezi instinctiv la tamponul de sugativă, îl apucă și-l aruncă în el, la întâmplare, lovindu-l în piept, peste cravată. Bărbatul din fața lui apăsă pe butonul soneriei, tremurând.
— Dacă mai rostești o singură vorbă, te-am ucis! îl amenință Anis.
Se întoarse în biroul său, unde îl înconjură o tăcere ostilă, dar el nu mai vedea pe nimeni. Se așeză cu o mină gravă, fără să dea atenție nimănui. Nu mai vedea nimic în jurul lui și nu mai simțea nicio durere. Cu puțin înainte de plecare, colegul

său se apropie și-i șopti compătimitor:

— Îmi pare rău, dar trebuie să te anunț că s-a emis un ordin de suspendare pentru tine și de trimitere în fața tribunalului administrativ.

17

Se lăsă în voia destinului, zicându-și că cea mai rea nenorocire este aceea care-ți provoacă râsul. În vreme ce-și lua masa, Amm Abdo îl anunță că n-a găsit nimic la negustor și se văietă iarăși, reproșându-i cât de mult au greșit când nu i-au ascultat sfatul. Și acum ce-i de făcut? Își va încerca norocul la un alt negustor, dar nu e sigur de rezultatul strădaniilor sale.

Nenorocirile se adună ca norii în toiul iernii. Se întinse în așternutul său și se apucă să citească un capitol despre epoca martirilor. Citi ce citi, dar somnul nu se mai lipea de el. Căzură martir după martir și somnul întârzia să vină. Simți că obosește stând lungit și se ridică, ocupându-se cu pregătirea locului de întâlnire. Când nenorocirile se înmulțesc, se estompează și chiar se șterg una pe alta și te cuprinde o fericire nebunească, cu un gust amar, ciudat, încât ești în stare să râzi din toată inima, ca și cum n-ai fi cunoscut teama. Pe lângă toate astea, mai era și o plimbare de tot hazul pe la tribunalul administrativ. Numele complet? Anis Zaki, fiul lui Adam și al Evei. Vârsta? M-am născut cu o mie de milioane de ani după nașterea Pământului. Funcția? Prometeu narcoman. Salariul? Echivalentul a douăzeci de kilograme de carne de țară. Cu condiția să existe și vânzătorul.

Ieși pe terasă. Îi atrase atenția glasul lui Amm Abdo, care conducea rugăciunea de după-amiază în chip de imam. Stătea dinaintea celor care se rugau, asemenea unui munte semeț, iar ei se înșirau în spatele lui, părând niște pigmei. Un paznic de bac, un sătean și un servitor… O caravană de corăbii cu pânze, încărcate cu piatră, brăzdau apa Nilului. Valurile negricioase, de un verde putred, se succedau aproape mute, de parcă liniștea ar fi stăpânit întreaga fire. Pe mal, străjuiau drepți

arborii de acacia, ca niște binecuvântări, semeți și independenți, aparținând parcă altei lumi.

Imediat după rugăciune, se ivi și Amm Abdo, dar găsi totul pregătit.

— Mă urmărești, bătrâne! zise Anis din ușa salonului.

— Cum?!

— Te-am văzut în somn urmărindu-mă.

— Semn bun, cu venirea lui Allah!

— Ce-ai face oare dacă te-aș alunga de pe bac?

— Toată lumea îl iubește pe Amm Abdo, răspunse bătrânul râzând.

— Îți place lumea asta, Amm Abdo?

— Îmi place tot ce a creat cel preamilostiv!

— Dar câteodată este urâtă, nu-i așa?

— Lumea e bună! Să ai parte de viață lungă!

— Să nu cumva să te întorci cu mâna goală!

— Allah are grijă de noi!

Bacul se zgâlțâi în urma bătrânului și Anis se uită curios spre ușă, să vadă cine a sosit așa de devreme. Nici nu dispăruse bine Amm Abdo și apăru Sammara cu fața încruntată și palidă. Ochii ei trădau neliniște și teamă, iar lumina tinereții dispăruse de pe chipul ei. Îi întinse mâna în mod automat, apoi se așeză la o oarecare distanță de el.

Îi atraseră atenția pregătirile pentru *goza* și întrebă șoptit:

— Crezi că viața poate continua așa cum a fost?

— Nimic nu mai este așa cum a fost!

— Nu s-a lipit somnul de mine noaptea trecută, cu niciun chip…

— Nici eu n-am pus geană pe geană…

— A murit ceva în mine care nu mai poate fi înlocuit… îngăimă Sammara, privind în gol.

— Adevărul este că moartea ne urmărește insistent, începând de ieri.

— Cadavrul unui bărbat în vârstă de cincizeci de ani… pe jumătate gol… Cu fracturi la coloana vertebrală, la picioare și la oasele craniului… A fost lovit de o mașină. Vinovații au fugit. Nu i se cunoaște identitatea și familia… îi reproduse

Sammara rezumatul știrii apărute în ziarul de seară.

Nu-și putu înăbuși tentația de a vedea cu ochii lui știrea. Luă ziarul și o citi.

— Ne-am întors în infern… zise el apoi, aruncând ziarul.

— De fapt, n-am ieșit niciodată din infern!

— Suntem cu adevărat ucigași! Apoi, adăugă, privind spre Nil: Și în plus, eu am rămas și fără slujbă…

Îi povesti întâmplarea cu directorul general, schimbând din când în când priviri triste. Ea își exprimă regretul, întrebându-l cu speranță în glas:

— Mai ai vreo altă sursă de venit în afara slujbei?

Râse. Nici nu mai era nevoie de răspuns.

— Ei achită chiria bacului și toate cheltuielile pentru întâlnirile noastre nocturne și cam atât…

— Concedierea este o acțiune care nu se aplică decât foarte rar…

— Va spune toată lumea că sunt un drogat și un distrus…

— Ce ghinion! S-au adunat toate nenorocirile deodată!

Dar iată că bacul se clătină preț de câteva clipe și apărură toți în pas grăbit. Anis le cercetă fețele pe rând și își zise că toți se așteptau la neplăceri din partea Sammarei. Ragab îl întrebă – făcând un semn spre *goza* – de ce nu funcționează. Îi răspunse scurt: Pentru că nu are cu ce. Înțelese că Ragab se străduia să pară indiferent, dar nu reușea. Pricepu imediat din atitudinea lor că citiseră știrea din ziar. Da! Și nu întârziară nici să afle tragedia lui cu directorul general.

— Câte nenorociri! exclamă Ali as-Sayyid.

— Trebuie să ne debarasăm de *goza* și de inventarul ei imediat, își dădu cu părerea Ahmad Nasr.

Se uitară la el dezaprobator, îmbufnați.

— Nu este exclus ca directorul să pună la cale un atac asupra bacului! insistă el.

Numaidecât se ridică hotărât în picioare și începu să arunce tot ce nimerea în Nil: *goza,* scaunele, tutunul aromat și celelalte accesorii. Apoi se trânti pe salteluță epuizat.

— Până ce se liniștesc lucrurile, considerați bacul zonă periculoasă!

— S-a dus raiul! bombăni Anis, în vreme ce schimbau priviri triste, compătimitoare. Cum nimeni nu comentă, continuă tot el: A fost o plimbare cu ghinion! Ce v-a venit să ieșiți?

— Înțelegeți odată! Trebuie să uităm trecutul! zise Ragab furios.

— Să-l uităm, să-l uităm, dar chipurile voastre nu vor să-l uite.

— Cum să-l uităm când în urma noastră este un mort, spuse Sammara oftând.

— Tocmai de aceea trebuie să-l uităm! insistă Ragab cu glasul răgușit.

— Dar e peste putință!

Privi la ea îndelung. Nimeni nu știa ce-i trecea prin cap în acele clipe, după cum nimeni nu știa nimic despre suferința lui din dragoste. Oare se vor înrăutăți lucrurile mai mult de-atât? Ragab își petrecu privirile peste chipurile lor și porni să vorbească cu vădită greutate:

— Am bănuit ce se va întâmpla aici înainte de a veni. Acum suntem la o distanță de accident care ne permite să gândim limpede. Trebuie să ne cunoaștem unul pe altul.

— Bine, domnilor, dar n-am socotit o dată totul încheiat? întrebă Ali as-Sayyid furios.

— Se pare că Sammara este de altă părere.

— Nu vă mai întoarceți la discuția asta, îi imploră Saniyya tulburată. Eu sunt complet dărâmată!

— Am petrecut o noapte infernală, zise și Layla. Ne-am chinuit destul. Ne-ajunge!

— Și totuși, se pare – așa cum am zis – că Sammara este de altă părere.

Ali as-Sayyid se întoarse grav și trist către Sammara.

— Spune-mi, Sammara, ce crezi? Toți suntem necăjiți și chinuiți! Niciunul dintre noi n-a avut parte de somn. Niciunul dintre noi nu este de acord cu uciderea unui om, ba chiar nici nu și-o închipuie. Îți împărtășim sentimentele. Vestea asta sinistră ne-a rănit pe toți. Un biet om sărman, poate plecat de la țară, necunoscut și fără familie. Nu putem face nimic pentru

a îndrepta greșeala. Există vreo cale? Dacă apare familia, vom găsi o modalitate să o despăgubim. Dar acum, ce-am putea face?

Sammara nu rosti o vorbă. Nici măcar nu ridică ochii spre el.

— Știu ce-ți spui în sinea ta! Că obligația noastră este foarte clară, continuă el. Teoretic, lucrul ăsta este adevărat. Trebuia să ne oprim, nu să fugim. Și după ce ne convingeam că este mort, trebuia să mergem imediat la postul de poliție și să ne recunoaștem fapta. Apoi să ne înfățișăm dinaintea tribunalului pentru a ne primi fiecare pedeapsa. Nu-i așa?

— Pedeapsa mea fiind închisoarea, fără doar și poate, continuă Ragab.

— Pe lângă oprobriul public față de voi toți, inclusiv de tine!

— Și cu toate astea, omul nu s-ar mai întoarce la viață și n-ar câștiga nimic din sacrificiile noastre, adăugă Mustafa.

— Eu te cunosc mai bine decât ceilalți, reluă Ali as-Sayyid firul discuției. O idealistă în adevăratul sens al cuvântului. Dar trebuie să fim cât de cât maleabili pentru a face față poverilor vieții. Accidentul acesta regretabil nu este o problemă de patrie sau de principiu. Este pur și simplu problema unui necunoscut ucis neintenționat. Nu neg, există o răspundere în toate. Din păcate, e stupid totul. Dar chiar nu-ți pasa de noi toți? Chiar vrei să ne sacrifici fericirea și demnitatea? Dă-mi voie să-ți spun, să sacrifici chiar fericirea și demnitatea ta! Pentru ce. Absolut pentru nimic!

— Nu voi mai fi bună de nimic după asta, șopti ea oftând.

— O iluzie lipsită de orice temei. Mii de oameni ucid în fiecare zi intenționat și fără niciun motiv. Și cu toate astea, lumea e bine și merge înainte. Vei găsi întotdeauna un loc pentru meseria ta. Iar îngăduința ta față de noi nu te va împiedica în munca ta și nici în activitatea ta jurnalistică zeloasă și nici… și nici… Ba dimpotrivă, s-ar putea ca asta să te facă să te străduiești mai mult…

— Așa cum te mână de multe ori sentimentul vinovăției…

— În orice caz, nu-i păcatul tău. Iar situația este într-atât de

complicată și delicată, încât ne obligă se ne gândim din nou la toate. Ragab a devenit mai bun datorită ție, cel puțin în ceea ce privește optica lui față de femei. Gândește-te la toate astea cu înțelegere și cu inima deschisă.

— Eu merg către o moarte sigură! zise după o vreme, plină de amărăciune.

— Toți mergem spre moarte… zise și Khalid Azuz, ca un ecou.

— Da, dar eu mă refer la o moarte îngrozitoare.

— Nimic nu este mai înspăimântător decât moartea.

— Există o moarte care te cotropește de viu.

— Nu, nu! Nu se poate să ne sacrifici pe noi impresionată și derutată de o combinație de cuvinte amețitoare.

— Ți-e indiferent dacă ziarele vor scrie că ai fost în compania unor bărbați rău famați, după miezul nopții, când ei se amuzau ucigând oameni? țipă Ragab, nemaiputându-se stăpâni.

— Nu-mi pasă! țipă și ea întărâtată de furia lui.

— Joci rolul curajoasei! Îți dă mâna, fiind sigură de opoziția noastră unanimă! continuă el cu glasul sugrumat.

— E o minciună!

— Atunci, mergem imediat la poliție!

— Tot ce-am clădit noi într-o viață dărâmi tu într-o secundă, dintr-o încăpățânare stupidă?! strigă Mustafa Rașid exasperat.

Saniyya se apropie de el, îi atinse ușor mâna, mângâindu-l, apoi îl sărută pe frunte. Se îndreptă spre Sammara, oprindu-se în fața ei liniștită, și o întrebă cu blândețe:

— Tu chiar vrei să te sacrifici și să ne sacrifici și pe noi?

— Da! Cred că asta trebuie să fac!

— Fie! Atunci fă cu noi ce poftești!

Înainte ca Sammara să poată răspunde, dădu buzna Amm Abdo și limbile amuțiră. Îi întinse lui Anis o țigaretă subțirică.

— Am găsit-o cu mare trudă, să știi!

— Debarasează-te de ea imediat! se repezi Ahmad Nasr la Anis.

— Nu, nu…

— Am spus tot ce era de spus!

— Nimic nu e mai simplu decât s-o aruncăm în apă, la nevoie.

— Dar ce s-a întâmplat cu voi, oameni buni? se minună Amm Abdo.

Anis i-o dădu înapoi, zicându-i să pregătească și o ceașcă de cafea, și bătrânul o luă nedumerit, apoi ieși. Venirea lui schimbă întrucâtva atmosfera. Urmară câteva momente de liniște.

— Ne-a deocheat cineva… zise Mustafa Rașid cu regret.

— Hai să răsucim țigări… propuse Khalid Azuz. Poate că, cine știe…

Chipul lui Ali as-Sayyid se însenină pe neașteptate, plin de optimism.

— Pariez că Ragab o să aibă parte de băieți! zise aproape rugător.

Anis izbucni în râs, în ciuda tensiunii nervoase.

— Ați făcut din țânțar armăsar, asta e! Cum nimeni nu-i dădu nicio atenție, continuă: Sammara este o fată cu principii, dar este și o femeie bună…

Se uitară la el prevenitori, cu o indignare abia reținută, dar el nu se opri.

— Rămânem îndatorați iubirii…

Mai multe voci îl rugară să tacă, dar el părea să nu audă pe nimeni.

— Căci tot ea ne-a salvat de judecata principiilor…

Sammara bombăni ceva apoi izbucni într-un plâns violent, de parcă un taifun i-ar fi biciuit nervii. Ali as-Sayyid se apropie de ea emoționat și încercă s-o liniștească, în vreme ce Ragab se năpusti asupra lui Anis și-l plesni peste față, tunând:

— Tu! Tu!

18

Ahmad Nasr îi trase brațul înapoi cu putere, încercând să-l liniștească, cu vocea sugrumată:

— Ești nebun! Ce nenorocire și ce nebunie!

Sammara se opri din plâns și rămase cu gura căscată. Se lăsă o tăcere grea ca moartea. Anis primi palma fără să se miște. Se holbă la Ragab îndelung, dar nu scoase niciun sunet. Mustafa se apropie de Anis pentru a-l consola, dar acesta întinse brațul înainte, ținându-l la distanță.

— Te rog…

— Este o greșeală dureroasă, fără cea mai mică îndoială, dar vinovatul este un prieten cu inima curată și sufletul bun, pe care însă l-a orbit mânia

— Nu! tună Anis.

— Cafeaua este pe foc, zise Amm Abdo, care intră, răspunzând parcă la strigătul lui.

Anis îi făcu semn cu mâna să se îndepărteze și bătrânul se îndepărtă. Se ridică și începu să măsoare salonul de la un capăt la altul, încolo și încoace. Porni să bâiguie ceva, fără ca vreunul dintre ei să înțeleagă ce spune. Și, brusc, se năpusti asupra lui Ragab, punându-i mâinile în gât. Ragab îl lovi peste brațe, încercând să se elibereze din strânsoare, dar Anis îl izbi cu capul în nas. Apoi se aruncară unul asupra celuilalt, cărându-și o ploaie de lovituri cu mâinile și cu picioarele. Ceilalți se repeziră să-i despartă, când Anis căzu la pământ tremurând.

— Nu… Nu… bâigui Amm Abdo, care se ivi în ușă, holbându-se uluit la el.

Ahmad Nasr îi porunci să plece, dar bătrânul continuă să repete rugător:

— Nu… nu…

Se retrase, clătinând din cap cu părere de rău. Mustafa Rașid și Ali as-Sayyid săriră să-l ajute pe Anis să se așeze pe un fotoliu, iar ceilalți îl înconjurară pe Ragab, care-și ștergea sângele ce i se prelingea din nas. Anis întinse mâinile pe brațele fotoliului și-și sprijini capul de spătar, închizând ochii pe jumătate. Layla și Saniyya acordară primul ajutor. Aduseră apă și vată și șterseră sângele de pe fața lui Ragab. Trăsăturile Sammarei se întunecară, crispându-se de durere. Îngăimă niște vorbe pe care nu le auzi nimeni. Ahmad Nasr își lovi palmele una de alta, căinându-se:

— Nu mi-aș fi închipuit nici în ruptul capului!

— Ce belea pe capul nostru! se lamenta Ali as-Sayyid.

— Diavolul a pus stăpânire pe noi și nu mai suntem răspunzători de faptele noastre!

— Cine-ar fi crezut că se poate întâmpla așa ceva pe bacul nostru? se căina Saniyya cu ochii plini de lacrimi.

Sammara porni să plângă din nou. Lacrimile îi inundau fața în tăcere. Anis deschise ochii, dar nu privi la nimeni. Ali as-Sayyid se aplecă spre el, cu precauție, întrebându-l șoptit:

— Cum te simți?

Nu primi niciun răspuns.

— O să chem un medic, bineînțeles, cu permisiunea ta…

— Nu-i nevoie… refuză Anis cu glas scăzut, dar ferm.

— Tristețea ne-a ucis, crede-mă. Chiar și pe Ragab. El vrea să se împace cu tine.

— Nimic nu contează în afară de… zise el cu o liniște ciudată, fără a se adresa cuiva anume. De nelegiuirea uciderii… continuă după ce înghiți în sec.

Nimeni nu păru să fi înțeles ceva. Apoi Anis făcu o mișcare bruscă, îndreptându-se în fotoliu.

— Te simți mai bine acum? întrebă Ali as-Sayyid.

— Toate sunt fără însemnătate în afara crimei… repetă cu aceeași liniște ciudată.

— Ce vrei să zici?

— Vreau să zic că dreptatea trebuie să se înfăptuiască…

— Dar Ragab este gata…

— Aah… Nu… Eu am în vedere mortul necunoscut…

Schimbară între ei priviri neliniștite. Apoi Ali as-Sayyid ridică din umeri și încercă să clarifice lucrurile.

— Cel mai important este să revii la starea normală.

— Dar mi-am revenit pe deplin, îți mulțumesc… Eu vorbesc despre ceea ce trebuie făcut abia după asta…

— Dar eu tot nu pricep ce vrei să zici, dragul meu?!

— Vorbele mele sunt foarte clare. Mă refer la necunoscutul ucis. Și spun că trebuie să se facă dreptate!

Ali as-Sayyid zâmbi cu un gest confuz de lehamite.

— Vezi bine cât suntem de deprimați și că nu ne-a mai rămas decât să explodăm și să pierim…

— Dreptatea trebuie să-și urmeze cursul.

— Fără îndoială că vorbele te obosesc.

— Oricum, trebuie să anunțăm numaidecât poliția despre crimă.

— Nu-ți dai seama ce spui!

— Oo! Ba da! îmi dau seama perfect.

— Ceva incredibil!

— Da' de ce? Este un lucru adevărat și sigur.

— Problema însă nu te privește doar pe tine!

— Acum nu mă mai interesează decât această problemă.

Ahmad îi aduse un pahar de whisky, dar el îl refuză mulțumindu-i. Apoi vru să-i răsucească o țigară până când venea cafeaua, dar Anis o refuză și pe aceasta.

— Te implor! Nu ne spori disperarea, îl rugă Layla.

— Așa a vrut destinul.

— Dar am încheiat odată cu treaba asta și chiar Sammara ne-a iertat.

— Eu am spus tot ce aveam de spus.

— Fraților, trebuie să plecăm, zise Khalid nervos. Ne-a cuprins nebunia și șederea împreună nu face decât s-o sporească.

— Mă voi duce personal la postul de poliție, trebuie să știți asta!

Privirile se concentrară asupra lui uluite.

— Tu nu mai ești în toate mințile, îi zise Ahmad Nasr.

— Ba da, sunt perfect normal și conștient.

— Știi care sunt urmările?

— Fiecare își va primi răsplata.

— E disperat pentru că e concediat! urlă Ragab cât îl ținea gura. Nu-l mai interesează câtuși de puțin dacă templul se prăbușește peste cei care se află în el.

— Tu să taci! strigă Ali as-Sayyid. Tu ești primul vinovat pentru toți și ar trebui să nu scoți o vorbă! Apoi, se întoarse spre Anis, îmblânzind tonul. Ți-ai închipuit cumva că te vom părăsi când ești la ananghie? Nu înseamnă că ești concediat încă. Iar dacă ai fost concediat, noi suntem alături de tine, până când vei găsi o altă slujbă.

— Îți mulțumesc, dar n-are nicio legătură una cu alta.

— Te implor să-ți vii în fire. Nimic pe lumea asta nu-ți justifică atitudinea. Chiar și Sammara a acceptat părerea noastră. Eu nu te înțeleg!

— Chiar nu înțelegi? strigă Ragab din nou.

— Tu trebuie să taci!

— Nu pricepi că el vrea să se răzbune pe mine?

— Tu să taci!

— A înnebunit și nu are rost să mai discuți cu un nebun!

— De câte ori vrei să-ți spun să taci?

— Mai bine să se prăbușească cerul peste pământ decât să îngădui unui narcoman nebun să-mi distrugă viitorul!

Sammara dădu să zică ceva, dar Ragab făcu semn cu pumnul încleștat spre ea, țipând cu furie:

— Ce-ai mai vrea să spui, tu care ești capul nenorocirii?

Se făcu mică de spaimă. Ragab înnebunise și el și se vedea pe fața lui că devenise un animal de pradă dezlănțuit.

— Dacă este nevoie neapărat de acuzația de ucidere, tună el, atunci să existe o adevărată omucidere!

Bărbații se strânseră toți în jurul lui, hotărâți să-l împiedice să atace, iar Ahmad continua să se vaiete disperat:

— Nenorocire! O să se întâmple o nenorocire care o să ne ducă pe amândoi la pieire…

Amm Abdo se ivi iarăși.

— Slăviți-l pe Allah! îi îndemnă el.

— Piei! Dispari! cășună Ahmad Nasr, zborșindu-se la el. Du-te cât mai departe și nu cumva să te mai întorci!

După ce bătrânul ieși, Ahmad se întoarse către Anis cu priviri rugătoare.

— Anis, declar în numele prieteniei noastre că tu nu știi ce spui!

— Nu voi da înapoi sub niciun motiv! amenință Anis, neclintit în hotărârea lui.

— Fi-ți-ar să-ți fie, cu religia și neamul tău!

Apoi, se întoarse spre Sammara, invitând-o cu privirea îngrijorată să intervină. Toți o implorau din ochi să vorbească, acuzând-o în același timp de toate cele întâmplate. Se uită spre Anis înghițind în sec. Dădu să vorbească, dar el i-o luă înainte:

— Nu pot să dau înapoi de la ceea ce am hotărât, vă jur!

Ragab încercă să scape din încleștarea bărbaților pentru a sări din nou la Anis, dar ceilalți strânseră cercul în jurul lui, prinzându-l de mâini și de mijloc. Făcu toate sforțările pentru a scăpa din încercuirea lor, dar fără folos. În clipa aceea, Anis se ridică și se îndreptă încet spre ușa dependințelor. După o clipă se întoarse cu un cuțit de bucătărie și se opri între ușă și frigider, pregătit să se apere până la moarte. Femeile țipară. Saniyya amenință că va chema poliția la primul semn rău. Ivirea cuțitului spori revolta lui Ragab, care se năpusti cu insulte și cu acuzații la adresa lui Anis, tot încercând să sară asupra lui.

— Trebuie să plecăm numaidecât! strigă Khalid Azuz.

— O să-l răpun înainte de a mă răpune el! urlă Ragab.

Dar ei îl împinseră spre ieșire, în ciuda împotrivirii sale.

Se încrâncenă să scape din strânsoare, dar și împotrivirea celorlalți se înteți, încât păreau că se află într-o încleștare pe viață și pe moarte. Îi amenință cu lovituri și, la rândul lor, îl amenințară și ei.

Anis urmărea încăierarea mirat. Bestia vrea să ucidă. Se străduiește cu disperare să li se opună, dar el nu izbutește să-i învingă.

Brusc, Ragab renunță la atac. Rămase împietrit, suflând greu. Apoi începu să tremure de furie, săgetându-i pe toți cu

priviri de nebun.

— Vă închipuiți că numai eu sunt vinovat! tună răgușit.

— Hai să nu mai vorbim până părăsim bacul!

— Dar ați fugit împreună cu mine!

— Hai să vorbim afară în liniște!

— Nu, ticăloșilor! Eu, chiar eu în persoană mă duc la poliție. Sfidez ruina, moartea și diavolii!

Ragab ieși năvalnic, iar bărbații se repeziră după el. Îi urmară numaidecât Saniyya și Layla. Bacul se legăna sub pașii lor mânioși și grei.

Anis puse cuțitul pe măsuța joasă și se îndreptă spre cea mai apropiată salteluță, așezându-se nu prea departe de Sammara. Priviră amândoi în noapte, dincolo de terasă, lăsându-se pradă trădării și singurătății. Nu schimbară nicio privire, niciun cuvânt, dar el își zise în sinea lui că lumea s-a cutremurat și că e gata să explodeze. Simți apropiindu-se pașii cunoscuți ai bătrânului, dar nu se întoarse.

— Au plecat… mormăi Amm Abdo, stând în picioare în spatele lui.

Nu-i răspunse.

— S-a jucat diavolul cu voi până s-a săturat… continuă bătrânul fără să aștepte răspuns.

Anis nu dădu niciun semn că l-ar fi urmărit.

— Ți-am adus cafeaua, zise bătrânul.

— Pune-o aici în fața mea… mormăi Anis, pipăindu-și fălcile.

— Mai bine ia-o direct dintr-o mână binecuvântată ca să-ți potolească durerea.

Îi apropie ceașca de buze și insistă până ce acesta sorbi.

— Să fie de leac de data asta, șopti bătrânul. Apoi se grăbi spre ușă, dar în dreptul paravanului se opri, parcă aducându-și aminte de ceva, și zise ca într-o doară: Eram hotărât să dezleg lanțurile bacului dacă se mai repezea la tine.

— Bine, dar mă înecam și eu împreună cu ceilalți, zise Anis mirat.

— În orice caz, Domnul ne-a păzit, oftă ușurat bătrânul, îndepărtându-se drept.

Anis râse trist și o întrebă pe Sammara:

— Ai auzit ce-a zis bătrânul?

— Nu crezi c-ar trebui să chem un doctor? ocoli ea răspunsul.

— Nu! Nu cred că e nevoie!

Stârnirea chestiunii îl făcu să simtă iarăși durerea, dar parcă se mai domolise. Cafeaua i se așezase bine în stomac.

— Crezi că se duce într-adevăr la poliție?

— Nu știu ce se întâmplă afară.

— Ce te-a făcut să… încercă ea să deschidă vorba, după ce șovăi puțin.

O întrerupse, înțelegând ce vrea să spună, dar nu-i răspunse.

— Furia? insistă ea.

— Poate.

— Poate?

— Am vrut de fapt să încerc să spun ceea ce trebuia spus! explică el zâmbind.

Stătu puțin pe gânduri, apoi îl întrebă:

— Bine, dar de ce?

— Nu pot să-ți spun exact! Poate pentru a vedea care este efectul.

— Asta-i! Și cum l-ai găsit?

— Așa cum ai văzut!

— Și n-ai de gând să anunți tu dacă n-o face el?

— De fapt, nici tu nu vrei s-o faci!

— Întâmplările au fost peste puterile mele și am fost înfrântă.

— Dar experiența a dovedit că este posibil!

— Într-adevăr! Se pare însă că nici tu nu o vei duce la capăt.

— Nu am niciun motiv să o fac, așa cum ai tu…

— Iată cum te întorci ca să mă strivești pe mine!

— Tu îl iubești, nu-i așa? întrebă el, după ce tăcură o vreme.

Nu-i răspunse, ignorându-i așteptarea.

— L-ai găsit mai interesant decât pe bărbatul minunat pe care l-ai refuzat înaintea lui? insistă Anis.

— Spiritul luptei nu te-a părăsit încă, remarcă ea

deznădăjduită.

— Nu-i nimic rău în asta. Și el este un bărbat minunat.

— Dar este lipsit de moralitate!

— Nu mai există așa ceva! Nici măcar la Ahmad Nasr!

— Voiam să-ți spun că ești prea pesimist, dar nu am dreptul ăsta.

— În orice caz, imoralitatea lor o să-i apere de comiterea unei prostii morale și dragostea se va întoarce la tine!

— Chinuie-mă cât vrei, căci o merit. Chiar și mai mult.

Râse și maxilarele îl durură.

— Oricum, trebuie să recunosc că gelozia a fost unul dintre motivele comportării mele ciudate!

Îl privi îndelung, plină de uimire.

— Nu-i drept să te amăgesc! zise el râzând. S-ar putea să-ți închipui că unul din personajele piesei tale a evoluat spre polul opus, sub influența vorbelor tale sau sub impulsul experienței durerii, și să te împingă spre un final fals!

De data asta îl privi cu adevărat uluită.

— Și mai există și un alt final posibil, care nu este mai puțin stupid decât primul, continuă el, și anume să mă iubești tu pe mine!

Lăsă ochii în jos, întrebându-l:

— Și cum ți se pare finalul?

— Aceasta este și problema noastră, nu numai a piesei!

— Dar parcă vorbeai despre nevoia de a spune ceva ce trebuie spus!

— Este perfect adevărat! N-au fost numai mânia și gelozia; mi s-a năzărit să spun și ceea ce trebuia spus, și să iau o atitudine dură pentru a verifica comportarea și morala fiecăruia. S-a produs un cutremur despre ale cărui urmări nu știu încă nimic. Chiar și tu ai fost învinsă!

— Iar tu îmi mutilezi și cadavrul!

— Ba eu te iubesc!

În ochii ei se ivi o tristețe adâncă.

— Îți mărturisesc că eu insist să fiu serioasă, mai mult decât pot, serioasă efectiv.

— Spune repede ce ai de spus, căci cafeaua începe să-și facă

efectul!

— În momente de pauză, când nu lucrez, mă stânjenește și pe mine tentația acestui joc absurd. Este o senzație vagă, dar sâcâitoare, ca o durere de dinți.

— Sunt numai câteva din simptomele lui…

— Dar mă opun cu toată puterea, voința și rațiunea mea!

— Nu este exclus să găsești că cea mai potrivită desfășurare a piesei se află în involuția eroinei!

— Nu, nu! protestă ea furioasă. Sunt hotărâtă!

Tăcea îngrijorat, așteptând.

— Și, cu toate astea, sunt convinsă că problema nu ține numai de rațiune și de voință.

— Atunci, de ce ar mai putea ține?

— Știi roata cea mare din parcul de distracții?

— Nu!

— Se învârte cu cei care se așază în scaunele ei de jos în sus și de sus în jos…

— Da, și pe urmă?

— Când urci ai senzația și sentimentul de ascensiune automat, iar când roata coboară ai sentimentul de cădere, tot automat, fără să poată interveni voința sau rațiunea. Nici într-un caz, nici în celălalt.

— Mai explică-mi o dată, dar adu-ți aminte de efectul cafelei.

— Noi suntem acum printre cei care coboară.

— Și ce-i de făcut?

— Nu avem decât rațiunea și voința la îndemână!

— Și înfrângerea?

— Nu! Asta nu! protestă ea cu toată ființa.

— Te socotești un exemplu de victorie?

— Printre cei care coboară sunt unii care trec dincolo de puterile lor și chiar unii care-și ucid sufletele.

Începu să vorbească despre speranță, în vreme ce el privea în întuneric. Noaptea fâlfâi din aripi și secretele se stinseră ca stelele. Vorbele ei se transformară într-o șoaptă care se ridica din aburii unui vis. Ceva îi spunea că, în curând, capul peștelui uriaș se va ivi la suprafața apei.

— Tu nu mai ești aici. Ești dus, nu mă mai urmărești.

— Originea tuturor necazurilor stă în iscusința maimuței! A învățat cum să meargă în două picioare, eliberându-și mâinile…

— Asta înseamnă că trebuie să plec…

— Și a coborât din paradisul ei de arbori pe pământul pădurii…

— O ultimă întrebare, înainte de a pleca: ai vreun plan de viitor, dacă lucrurile se agravează?

— I-au zis să se întoarcă în copaci, altfel o vor încolți sălbăticiunile.

— O să primești o pensie bună dacă – Doamne ferește! – o să fii concediat?

— Și a luat cu o mână o creangă de copac, iar cu cealaltă o piatră și a înaintat cu precauție, scrutând cu privirea drumul nesfârșit din fața ei.

Sfârșit

[1] „Domn", cuvânt de origine turcă, intrat atât în limba arabă, cât și în limba română.
[2] Cămașă lungă cu mâneci largi din portul popular egiptean.

[3] Dinastia Fatimizilor a fost o dinastie șiită, coborând din Ali ben abi Talib și soția sa Fatima, fiica profetului Muhammad. Dinastia a domnit în nordul Africii (909-1171) și în Egipt, începând din anul 969.
[4] Spiriduș bun sau rău, care se amestecă în viața omului, întâlnit mai ales în basmele populare și în *O mie și una de nopți.*
[5] Narghilea improvizată, cu un tub de trestie, folosită mai ales pentru fumat hașiș.

[6] Populații asiatice care au invadat Egiptul în secolele 18-16 î.H. S-au aflat la putere în timpul dinastiilor XV și XVI (1674-1567). Au introdus în Egipt calul și carul de luptă.
[7] Opera din Cairo a fost inaugurată cu ocazia deschiderii canalului Suez (1869). În imediata vecinătate a Pieței Operei din Cairo se afla hotelul Continental.
[8] Ibrahim Pașa (1789-1848) a fost fiul sultanului Muhammad Ali. A luat parte la o serie de campanii ale tatălui său, înfrângându-i pe wahhabiții din Peninsula Arabă, ocupând Atena, învingând oștile otomanilor și ocupând Ierusalimul, Beirutul și Damascul.
[9] Numele arab al lui Iona, ultimul dintre profeții popoarelor de dinaintea apariției Islamului, a cărui istorie este adusă ca pildă în Biblie și în Coran.

[10] Sensul comun al cuvântului este „bătrân", dar în mistică înseamnă „șef", „conducător".
[11] Luna a noua a calendarului solar musulman, luna postului.
[12] Stațiune de pe litoralul egiptean la Marea Mediterană, în apropiere de orașul Alexandria. Aici se afla reședința de vară a familiei regale egiptene până în anul 1952.
[13] Ahmad ben Tulun, întemeietorul dinastiei care-i poartă numele. Guvernator al Egiptului (868); și-a proclamat autonomia față de califul de la Bagdad. A murit în anul 883. A construit o moschee în Cairo, considerată printre monumentele reprezentative ale arhitecturii musulmane din capitala Egiptului.
[14] Plantă leguminoasă din care se prepară o mâncare tradițională egipteană.
[15] Abu al-Ala al-Ma'arri (973-1057), poet și filozof arab, originar din localitatea siriană al-Ma'arra.
[16] Unitate egipteană de suprafață, egală cu 0,42 hectare, atât cât pot ara doi boi (faddani) înjugați, într-o zi.
[17] Învățat și poet persan vestit (a murit în 1132), autor al unor faimoase catrene care l-au făcut cunoscut în întreaga lume.
[18] Instrument muzical oriental cu coarde.

{19} Rege persan (529-521 î.H.), fiul și succesorul lui Cirus. A ocupat Egiptul și a întemeiat în el dinastia a XXVII-a.

{20} Referire la legenda lui Iosif și Putifar din Biblie și Coran.

{21} Tutmes al III-lea, cel mai de seamă faraon egiptean din dinastia a XVIII-a (1504-1450 î. H.) și unul dintre cei mai străluciți faraoni din întreaga istorie a Egiptului vechi.

{22} Hatșepsut, regină egipteană din dinastia a XVIII-a (1504-1450 î. H.). A exercitat regența în numele fiului său Tutmes al III-lea, care avea doar zece ani la moartea tatălui său. Ea a uzurpat tronul și a adoptat titulatura regală și epitetele proprii faraonului și atributele masculine ale regalității, inclusiv barba. Când Tutmes al III-lea preia puterea, el va martela numele ei de pe monumente și inscripții. Rămasă celebră prin templul pe care l-a construit în apropierea Tebei.

{23} Referire la înțeleptul și gânditorul din Egiptul Antic Phib-Hor și la tratatul său sapiențial scris în secolul II î.H.

{24} Fuga profetului Muhammad de la Mecca la Medina în anul 622, împreună cu primii săi adepți (*ansar*), pentru a scăpa de persecuțiile qurayșiților de la Mecca, unde se va întoarce victorios în anul 630, pentru a face din acest oraș centrul Islamului, așa cum a rămas până azi.

{25} Loc din apropiere de Memfis, prima capitală a vechiului stat egiptean, unde faraonul Joser (circa 2660 î.H.) a ridicat piramida în trepte, socotită prima piramidă din Egipt.

{26} „Deschizătoarea" sau „Liminara", numele primei *sura* din Coran, care se recită în diverse împrejurări, uneori chiar de mai multe ori în cursul unei zile.

{27} Rostirea formulei – *Bismi Allah ar-Rahman ar-Rahim* – „În numele lui Allah cel Milostiv, cel Îndurător” – rostită de credincioșii musulmani în diverse împrejurări și afișată în numeroase locuri.